Anila Bani

LIBËR PËR MËSUESIN
Ekonomia 12

BOTIME

pegi

BOTIME

pegi

Paraqitja grafike: Elidor KRUJA
Shtypi: Shtypshkronja Pegi, Lundër, Tiranë

© Botime Pegi, qershor 2018
Të gjitha të drejtat për këtë botim në gjuhën shqipe janë tërësisht të zotëruara nga Botime Pegi shpk. Ndalohet çdo riprodhim, fotokopjim, përshtatje, shfrytëzim ose çdo formë tjetër qarkullimi tregtar, pjesërisht ose tërësisht, pa miratimin paraprak nga botuesi.

Botime Pegi: tel: +355/ 042 468 833; cel: +355/ 069 40 075 02;
e-mail: botimepegi@botimepegi.al; web: www.botimepegi.al
Sektori i shpërndarjes: cel: +355/ 069 20 267 73; 069 60 778 14;
e-mail: marketing@botimepegi.al
Shtypshkronja Pegi: cel: +355/ 069 40 075 01;
e-mail: shtypshkronjapegi@yahoo.com

Përmbajtje

Hyrje 5

Planifikimi i kurrikulës 16

Modele planifikimi të orëve mësimore 28

TË NDERUAR KOLEG, MËSUES TË EKONOMISË

Procesi i arsimimit dhe edukimit të të rinjve është përherë sa sfidues edhe motivues. E përditshmja e cilitdo prej nesh kërkon përditësim të dijeve e njohurive, fleksibilitet, përshtatje, iniciativë, motivacion, respekt ndaj vetvetes dhe ndaj nxënësve tanë. Puna jonë përcjell ndjenjën e përkushtimit, empatisë, përgjegjësia për breza që formohen ditë pas dite. Arsimi çdo ditë e më shumë tregon se është mjedisi social-kulturor-shkencor dinamik në të cilin "gatuhet" e ardhmja e shoqërisë. Mësimi i Ekonomisë sikurse arsimi në përgjithësi, në këtë shekull duket se po udhëhiqet nga një filozofi e cila:

- ka në qendër nxënësin;
- përmbushjen e kurrikulës e mbështetet në projekte dhe në realitetin ekonomik që nxënësit përjetojnë e prekin në përditshmëri në problemet ekonomike që hasin në të;
- të nxënit në këtë fillim shekull e orienton mbi ato që nxënësit duhet të dinë, ato që mund të bëjnë, dhe atë që do të ndodh me nxënësit, pasi fitohen dijet;
- të nxënit e mbështet në hulumtim dhe nxënie aktive;
- nxënësit i nxit e i motivon të jenë bashkëpunues jo vetëm me shokët e klasës, por dhe moshatarët e tyre në klasa paralele brenda e jashtë vendit fal teknologjisë së komunikimit.

Gjithçka përmendëm më sipër, në këtë epokë digjitale mundësohet e lehtësohet edhe nga përdorimi dhe integrimi si instrument mësimor në procesin e mësimdhënies e nxënies edhe e:

- internetit për të shfrytëzuar librarit elektronike dhe faqet elektronike si burim informacioni për njohuri për ekonominë;
- postës elektronike për shkëmbimin e informacionit;
- programeve kompjuterike për mbledhjen e të dhënave, përpunimin, analizën dhe prezantimin e tyre.

Lënda e ekonomisë ofron mundësi të shumta që të edukojmë e të formojmë nxënës që dinë të bëjnë shumëçka në të mirë të tyre apo shoqërisë. Ne, si mësues duhet të zhvillojmë orë mësimore bazuar në:

- ndërveprimin aktiv midis mësuesit dhe nxënësve;
- shfrytëzimin e përvojave personale e familjare të nxënësve;
- pjesëmarrjen efektive të nxënësve në veprimtaritë mësimore;
- pavarësinë e nxënësve në shprehjen e lirë të ideve dhe opinioneve vetjake;
- përdorimin e mjeteve didaktike të domosdoshme për zhvillimin normal të programit.

Pajisja jo vetëm me aftësi, por edhe me kompetenca arrihet nëpërmjet përdorimit të metodave, teknikave dhe strategjive ndërvepruese që krijojnë një bashkëpunim harmonik midis

mësimdhënies dhe të nxënit.

Programi i kësaj lënde është element i një kurrikule të hapur të formimit qytetar e sociologjik dhe si e tillë ajo nuk i pranon lehtë format tradicionale të mësimdhënies dhe të të nxënit, kur roli i mësuesit është thjesht transmetues i dijeve, kurse fëmija një dëgjues pasiv. Të kundërtën synon ky program. Ai motivon një ndërveprim të efektshëm ndërmjet nxënësve dhe mësuesit, ndërmjet punës në grupe të vogla dhe të mëdha, ndërmjet punës së pavarur dhe asaj individuale, duke i dhënë përparësi nxitjes së ideve të ndryshme, të shumta të dala nga nxënësit, reflektimit kritik të tyre ndaj koncepteve të përmbajtjes lëndore. Me rëndësi vlerësohen rezultatet e veprimtarive që mund të përgatiten nga nxënësit në klasë, si postera, struktura të ndryshme mendore, gazeta ose reflektime të shkruara për çështje të ndryshme. Rezultatet e nxënësve vlerësohen si tregues cilësor i zbatimit të këtij programi.

Përgjatë rrugëtimit tonë si mësimdhënës e formues të brezave që ndryshojnë shpejt e cilësisht, besoj se të gjithë jemi gjendur e gjendemi në situata në të cilat ajo çka ne e quajmë misionin tonë dhe detyrën tonë të përditshme të jetë kthyer në një sfidë të vërtetë. Kështu pra, në jo pak raste na është dashur e na duhet të gjendemi përpara dilemës se sa dhe si duhet të ndryshojmë në mënyrë që ritmi dhe synimet tona të jenë në një sintoni me ato të brezave që edukojmë e formojmë, që synimet tona të kenë qasje maksimale me ato të tyre, që objektivat tona të jenë jo vetëm kryefjala e përgatitjes sonë ditore, por edhe qëllimi final i orëve tona. Pa dyshim që të gjithë dëshirojmë të jemi sa më të suksesshëm në atë që bëjmë dhe që arritjet e nxënësve tanë jo vetëm të mbërrijnë, por edhe të kapërcejnë pritshmëritë tona. Por, nga ana tjetër, të gjithë ne mësuesit e Ekonomisë së zbatuar duket se duhet të sfidojmë veten dhe arritjet tona çdo ditë, pasi kjo lëndë duke qenë shkenca që analizon, përligj e argumenton realitetin ekonomik, është jo vetëm pasqyrë e dinamikave të këtij realiteti, por edhe çelësi që na bën të kuptojmë më mirë këtë realitet e na mundëson që të bëjmë zgjedhje optimale në çdo moment.

Reformat arsimore si edhe rritja e interesit për këtë lëndë kanë qenë nxitësit kryesorë që na kanë venë përballë faktit që kjo lëndë duhet të jetë në dinamikë cilësore të vazhdueshme, dinamik e cila duhet të konkretizohet në ndryshime konkrete e të prekshme.

A duhet të ndryshojmë nga praktika jonë dhe nëse po, çfarë do të ndryshojmë?

Për ne si mësues të ekonomisë, problemi kryesor që duhet t'i japim përgjigje me punën tonë mund të përmblidhet sikurse problemi themelor ekonomik në tri pyetjet e poshtëshënuara:

1. Çfarë duhet të ndryshojmë… me/në punë tonë?

Të ndryshosh, të gjithë e dimë që do të thotë:

- ☞ të vlerësosh të tashmen duke vendosur objektiva të një niveli më lartë për të ardhmen;
- ☞ të përcaktosh qartë jo vetëm se ku duhet të shkosh, por të përpiqesh ta mbërrish objektivin;
- ☞ të kapërcesh vështirësi e të përsosesh duke mësuar nga gabimet;
- ☞ të mos u ofrojmë më zgjidhje të gatshme nxënësve tanë, por t'i aftësojmë ata të përdorin një mekanizmin që i çon drejt gjetjes së zgjidhjes.

Po çfarë duhet të ndryshojmë konkretisht në punën tonë? Përpara së gjithash ndryshimi ynë duhet të synojë përsosjen e asaj çka është rezultat i punës sonë dhe që janë arritjet e nxënësve tanë, arritje të cilat janë rezultat i përmbajtjes mësimore që ne përcjellim tek ata, i metodologjive

të përdorura, teknikave dhe instrumenteve të shfrytëzuara për një mësim sa më tërheqës e efektiv. Pikërisht gjithë sa përmendim më sipër, duhet të jetë objekt ndryshimi e përsosjeje.

2. Si duhet të ndryshojmë…?

Duke kombinuar në mënyrën më të mirë të mundshme të gjitha ato çka janë komponentë apo faktorë bazë për një mësimdhënieje e nxënie me në qendër nxënësin. Duke shfrytëzuar ato mundësi jo të pakta digjitale që sot ekzistojnë e na e bëjnë më të lehtë procesin e mësimdhënies, dhe më tërheqës për nxënësin, procesin e nxënies.

A nuk gjejmë sot shumë më tepër teknika për të përcjellë njohurit e reja e po aq instrumente të cilat na nxjerrin nga rutina dhe bëjnë të jenë bashkëpunues e të tërhequr nga mësimi edhe ata nxënës që në kushte të tjera nuk do të shfaqnin të njëjtin interes?

Zotërimi i teknologjisë në trajtën e një telefoni smart është një suport teknologjik i madh që po të dimë ta mirëmenaxhojmë kthehet në një burim e instrument tepër efektiv nxënie. Përdorimi i programeve e pajisjeve kompjuterike, si edhe shfrytëzimi i rrjeteve sociale, janë një tjetër mundësi për ta parë teknologjinë si partnere dhe urëlidhëse me një brez që është kaq i përfshirë e i përthithës nëpërmjet teknologjisë. Le t'i përgatitim për realitetin që jetojnë e për botën që i pret jashtë mureve të shkollës. A nuk lënë në kujtesën e nxënësve më shumë gjurmë efekte video apo audio të realizuara edhe nga aparatet e tyre celulare e të komentuara në klasë lidhur me fakte apo fenomene ekonomike të hasura përditë?

A nuk janë ata shumë më të gatshëm të nxjerrin nga faqet elektronike më shumë informacione e fakte ekonomike të përditësuara dhe t'i nxitim t`i përvetësojnë e interpretojnë nën dritën e të menduarit ekonomik? A nuk do të na e bënte shumë më të lehtë gjithëpërfshirjen në një punë të organizuar në grupe apo një mini-projekt? Besoj se të gjithë jemi të mendimit se po.

3. Për kë të ndryshojmë?

Për të perspektivat e një brezi të ri që nuk i përket vetëm hapësirës gjeografike e administrative ku jeton por një shoqërie e ekonomie gjithmonë e më globale.

Për këta nxënës që në të tashmen janë të tillë dhe në të ardhmen e afërt qytetarë që:

bëjnë zgjedhjet ekonomike, përballen me kosto oportune dhe të marrin vendime të rëndësishme për jetën e tyre; duke përdorur arsyetimin ekonomik dhe konceptin e burimeve të kufizuara.

Me punën tonë kemi mundësi:

- t`i aftësojmë të fitojnë një kuptim më të mirë se si sistemet ekonomike funksionojnë duke kuptuar mekanizmat nxitëse të sistemeve të ndryshme ekonomike;
- t`i ndërgjegjësojmë se ne të gjithë jemi pjesë e një ekonomie botërore dhe kjo kërkon që ata të shqyrtojnë bashkëveprimin dhe ndërvarësinë në marrëdhëniet ekonomike, që rezultojnë nga këmbimi dhe tregtia;
- t`ju zhvillojmë aftësitë e tyre për të interpretuar problematikën ekonomike në situata të reja të zhvillimit ekonomiko-shoqëror;
- t`ju kultivojmë përkushtimin e vazhdueshëm në trajtimin e çështjeve ekonomike dhe të pjesëmarrjes aktive në zhvillimin e qytetarisë;
- t`i motivojmë të menduarin kritik dhe aftësinë për të ndjekur problematikën.

Le ta përmbushim misionin tonë me përkushtim e devocion duke ofruar modelin më të mirë

për ata që janë "konsumatorë të përditshëm të këtij produkti që quhet mësimdhënie e që nesër do të jenë kudo, e gjithçka - familjarë të mirë, sipërmarrës të shoqërisë së ardhme, shtetar e politikëbërës. Ky ndryshim duhet t'i dedikohet të ardhmes që sot materializohet në njohuri, shprehi e kompetenca, që është e mundur të arrihen vetëm falë dëshirës e këmbë nguljes, si edhe përmasave të ri-dimensionuara të mësimdhënies.

NDRYSHOJMË SË BASHKU…

1. Ndryshimi nis në mendjen tonë dhe rritet në klasë bashkë me dijet dhe aftësitë e nxënësve tanë.

Të ndryshojmë një praktikë mësimdhënieje nuk është e lehtë, pasi më parë duhet të ndryshojmë ne… filozofia jonë e mësimdhënies.

Tani më vendin e organizatorit dhe moderatorit herë pas here në klasë po aq mirë mund ta marrin vetë nxënësit, njohurit të vilen nga tekstet alternative, faqet elektronike të institucioneve publike (zyrtare dhe jo publike) apo subjekteve ekonomike. Po ashtu, informacionet nga burime zyrtare të bëhen objekt ilustrimi, diskutimi, argumenti apo kundërargumenti. Duke nxitur e edukuar te nxënësi në këtë mënyrë vetëveprimin, gjykimin e pavarur e të shëndoshë, aftësinë për të marrë vendime, po aq sa të edukojmë ata të përcaktojnë objektiva të niveleve të ndryshme e të përpiqen të mbërrijnë ato. Më shumë se cilado lëndë, Ekonomia ka hapësirat dhe mundësitë të ndikojë në një formim shumëdimensional të të rinjve.

2. …Vazhdon në marrëdhëniet Nxënës-Nxënës

Nëpërmjet nxitjes së punës në grup, mini-projekte apo projekte *Cross Curricualre*, ne mund të jemi nxitës të ndryshimeve edhe në këto marrëdhënie.

Në një punë në grup apo projekt, pyetjeve të tilla si:

Çfarë do të prezantojmë? Materiale të printuara, vizuale dhe digjitale, për të eksploruar dukuritë, proceset shoqërore, politike, ekonomike, kulturore etj., në kohë dhe në hapësirë?

Si do ta arrijmë këtë? Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve?

Kujt do t'i adresohen rezultatet e kësaj pune? Nxënësit që të zgjidh çështje të ndryshme që lidhen me mjedisin ekonomik, ligjor, kulturor? Familjes? Shoqërisë dhe ekonomisë që ndryshojnë?

Ky proces mësimdhënie dhe nxënie krijues e evolutiv bëjnë që nxënësit të bashkëpunojnë, të mbështeten te njëri-tjetri, të besojnë te vetja, të shohin realitetin si burimin e pashtershëm të fakteve, të riformatojnë marrëdhëniet në grup, duke nxitur e promovuar frymën e bashkëpunimit e mirëkuptimit. Nëpërmjet një mënyre të tillë të mësuari iu edukojmë gjetjen e zgjidhjeve, jo nisur nga modele të gatshme, por nga analiza e fakteve e rrethanave konkrete, falë përpjekjeve të tyre të përbashkëta.

3. Konkretizohet në formimin dhe arritjet e nxënësve që shprehjen e vet e gjejnë në marrëdhënien Nxënës-Komunitet-Realitet ekonomik.

Ndryshimet e shpejta në shoqërinë tonë gjejnë shprehje edhe në ndryshimin e pritshmërive të shoqërisë sonë nga shkolla.

Nëse deri disa vite më parë fitimi i dijeve apo shprehive ishin synimi i shkollave tona, sot kjo nuk është e mjaftueshme.

Të mësuarit me në qendër mësuesin e konsideronte të realizuar këtë proces në momentin që:

1. mësuesi transmetonte besnikërisht tekstin nga njëri vit në tjetrin;

2. nxënësit ishin në gjendje të përvetësonin këto koncepte duke e quajtur të përmbushur misionin e duke e konsideruar të mësuarit rezultat.

Por, a është sot e mjaftueshme kjo dhe a është kjo që ne kërkojmë nga vetja dhe e ardhmja jonë?

Besoj se të gjithë jemi të mendimit se duke vendosur nxënësin në qendër të procesit të të mësuarit ne arrijmë të edukojmë tek ata:

- si të kuptojmë fakte e shprehi të realitetit ekonomik;
- si të interpretojnë këto fakte;
- si të argumentojnë apo kundërshtojnë nën dritën e dijeve, por edhe të një gjykimi të pavarur;
- si të mbajnë qëndrim korrekt e konsekuent për çështje që bëjnë të ndjeshëm komunitetin ku jetojmë ose më gjerë, mbarë shoqërinë;
- si t`i nxisim nxënësit të arsyetojnë e implementojnë modele të ndryshme zgjidhjesh në të mirë të shoqërisë;
- si të mendojnë në mënyrë krijuese e me besimin se gjithsecili prej tyre mund të jetë një qytetar i kënaqur nga zgjedhjet e veta, një sipërmarrës i suksesshëm apo një politikëbërës i suksesshëm.

Shkenca e ekonomisë si një disiplinë që pasqyrojnë marrëdhëniet ekonomike që krijojmë me njërin-tjetrin si agjent ekonomik, synon të analizojë e të na nxitë drejt optimizimit të zgjedhjeve tona, sikurse minimizimit të kostove oportune të këtyre zgjedhjeve. Kjo shkencë na mëson që asnjëherë të mos ngelemi të kënaqur nëse rezultati i punës sonë është vetëm dije, apo vetëm shprehi. Arritja jonë duhet të synojë qëndrime aktive e proaktive.

Shkolla e sotme ofrojnë mundësinë që nëpërmjet kësaj lënde produkti të mos jetë thjeshtë të mësuarit e koncepteve shprehive apo ligjësive, por të menduarit ekonomik e të vepruarit bazuar në analizën e fenomeneve.

Në të njëjtën filozofi, përmbajtja e lëndës së Ekonomisë bazohet në trajtimin në mënyrë sa më të kuptueshme të koncepteve, fenomeneve, e ligjësive ekonomike, po aq sa në ilustrimet me praktika e shembuj nga realiteti ekonomik. Një ndërtim i tillë krijon hapësira për të diskutuar, provuar dijet ose demonstruar aftësi interpretative dhe argumentuese lidhur me çështje të alternative, ashtu sikurse krijon hapësira për të gjetur zgjidhje e bërë zgjedhje që janë atribut i vlerave të cilitdo prej nesh në shoqëri si konsumatorë, sipërmarrës apo përfaqësues të shtetit.

Brenda këtij libri do të gjeni përpjekje për të ofruar një seri mësimesh model të cilat padyshim nuk janë receta të gatshme, por vetëm një model i cili mund të përdoret përgjatë procesit të mësimdhënies, sikurse mund të ndryshohet e pasurohet nga eksperiencat e integrimi i të tjera ideve tuaja. Synimi ynë në këtë përpjekje tenton nxitjen e të menduarit kritik, çka do të thotë të integrojmë idetë në mënyrë krijuese dhe të rimodelojmë mësimin ditë pas dite. Të mos harrojmë se sipas teorisë së të mësuarit të quajtur **Honey&Mumford** ka 4 lloje të të mësuarit e po kaq nxënës tip që i hasim çdo ditë e orë në punën tonë. Sipas kësaj teorie studentët/nxënësit mund të jenë: **Aktiv, Reflektues, Teorik, Pragmatist**.

- **Aktiv**
  Një nxënës aktiv nga një situatë e re shkon drejt një eksperimentimi konkret.

- **Reflektues**
  Ai nxënës që nga një vëzhgimi konkret dhe eksperimentimit shkon drejt reflektim.

☞ **Teorik**
Një nxënës i tillë nga një vëzhgim dhe reflektim shkon drejt koncepteve abstrakte dhe konkluzioneve.

☞ **Pragmatist**
Një nxënës që nga konkluzionet dhe konceptet abstrakte shkon drejt një eksperimenti aktiv.

A nuk janë të gjitha këto kategori nxënësish përballë nesh në të përditshmen tonë. Me përpjekjet tona të vazhdueshme duhet t'i nxisim këto kategori nxënësish të jenë vëzhgues të kujdesshëm të realitetit, hulumtues të këtij realiteti, si dhe kritik të asaj çka nuk është ashtu sikurse ata do të dëshironin. Njohuritë ekonomisë, ligjësitë, fenomenet, ne mund t'i ndeshim në çdo moment të jetës. Ato janë realiteti i konvertuar në çdo moment në situata ku ne gjejmë veten.

Metodologji

Të rriturit mësojnë në mënyra të ndryshme. Një shumëllojshmëri formash dhe metodat të mësimdhënies duhet të përdoren për të lehtësuar procesin e të mësuarit. Nxënësit duhet të jenë të angazhuar në procesin e të mësuarit e ne si mësues duhet të ofrojnë mundësi të planifikuara me kujdes për të zgjeruar njohuritë e nxënësve dhe aftësive.

Metodat e zakonshme që hasen sot në orët tona janë:

1. Komunikimi i njëanshëm

Leksion
Prezantim nga specialist të fushës (ekonomisë)

2. Komunikimi interaktiv i dyanshëm

Zgjidhja e problemeve kalon nëpër këto etapa:
Përcaktim i problemit, identifikimin i zgjidhjeve, hulumtim i të dhënave për të zgjidhur problemin, formulimi dhe testimi i zgjidhjeve të mundshme, falë:

- *Diskutimit;*
- *Rasteve Studimore;*
- *Lojës me role;*
- *Stuhisë së mendimeve (Brainstorming).*

3. Zhvillimin e aftësive nëpërmjet aplikimit të njohurive

- Demonstrime.
- Vizita në biznes.

Përzgjedhja e metodave të përshtatshme për një orë mësimi sa më efektive, duhet të marrë në konsideratë këta faktorë:

Objektivat - rezultatet e të nxënit
Lëndën - përmbajtja e saj
Pajisjet, dhe burimet që ne zotërojmë ose jo.
Karakteristikat e nxënësve dhe prejardhjen e tyre.
Nivelin e dëshiruar të bashkëveprimit
Koha në dispozicion
Mjedisit në të cilin mësohet.

Disa nga metodat që ndeshen gjatë procesit të mësimdhënies janë paraqitur shkurtimit më poshtë:

I. Stuhi e mendimeve

Detyra e çdo mësuesi është të nxitë gjithëpërfshirjen në klasë si edhe të stimulojë mendimin dhe qëndrimet e pavarura të nxënësve. Etimologjia e kësaj fjale rrjedh nga gjuha angleze e do të thotë "stuhi mendimesh" ose "arsyetim stuhi". *Brainstorming*-u është një veprimtari që shërben si fillimi i një diskutimi në mësim për një problem të caktuar, i cili më pas vazhdon me metoda dhe teknika të reja. Qëllimi i përdorimit të *brainstorming*-ut është të evidentojë sa më shumë ide, zgjidhje ose komente për një problem të dhënë. Në momentin që ne zgjedhim këtë metodë ka shumë rëndësi:

- koha e shkurtër e zhvillimit të tij, 5-10 minuta;
- sasia e zgjidhjeve;
- çështja që trajtohet.

Janë këto elemente që i japin kuptim edhe emërtimit "Stuhi e mendimit"- "*Brainstorming*". Detyra jonë si mësues është të nxisim mendimin e lirë dhe krijues të nxënësve. *Brainstorming*-u përdoret për të shprehur ide të reja me të gjithë klasën ose me një grup nxënësish, dhe karakterizohet nga një lojë me përmasa të gjëra dhe një intensitet i të shprehurit të larmishëm për gjëra të njohura. Në një temë ku ne zgjedhim këtë metodologji nuk mund të lejojmë më të ketë diskutime dhe komente. Në këtë mënyrë krijojmë klimë mirëbesimi e mirëpritje për të gjithë idetë e gjykimet.

Gjatë përdorimit të kësaj metodologjie çdo nxënës mund të bëjë të vetën idenë e shokut/ shoqes, ta zotërojë atë, përshtatë e ta shprehë. Kjo metodë kërkon të mbahet parasysh:

- asnjë prej zgjedhjeve dhe ideve të mos kritikohet;
- të nxiten nxënësit të shprehin ide;
- diskutimi të zhvillohet për gjëra të njohura;
- të aktivizohet edhe nxënës të ndrojtur;
- të shërbejë si nxehje e trurit.

Përdorimi i *brainstorming* duhet të gjendet si një metodë mjaft e përdorshme sepse:

- zhvillon aftësitë pjesëmarrëse të të gjithë nxënësve;
- rrit pavarësinë e gjykimit të nxënësve;
- inkurajon nxënësit të shprehin atë që dinë;
- jepen zgjidhje të parashikuara;
- sugjeron arsyen për të vazhduar diskutime në forma të tjera;

- zbulon preferencat e nxënësve;
- kërkon burime të pakta dhe të thjeshta.

Brainstorming nuk mund të zhvillohet:

- kur nxënësit nuk kanë njohuri për çështjen që shtrohet;
- kur çështja kyç që ju përdorni për të nuk është formuluar mirë (saktë);
- kur çështja (pyetja) kyç që ju përdorni, ka pak alternativa për zgjidhjen e problemit.

II. Harta e të pyeturit

Kjo është sot një teknikë mjaft bashkëkohore e të pyeturit që gjen hapësirën e duhur në mësimin e Ekonomisë.

Kjo metodologji është një skicë që shfaq ide të rëndësishme të mësimit, të vendosura në një renditje logjike në trajtën e një skeme racionale pyetjesh, që lexohen dhe kuptohen me lehtësi nga nxënësit.

Përparësitë e përdorimi të kësaj metodologjie janë:

- hap rrugën për diskutim;
- ndihmon nxënësit për të zhvilluar aftësi për të menduar e reflektuar;
- tërheq nxënësit në punë të pavarur;
- nxit përfshirjen e nxënësve në mësim;
- nxit të menduarin logjik;
- nxit dhe tërheq nxënësit pasiv.

Harta e të pyeturit mund të përdoret me sukses në fazën e realizimit të kuptimit dhe të reflektimit.

Ajo mund të përdoret gjithashtu, gjatë një mësimi për të nxitur diskutimin e nxënësve, për t'i mbajtur ata të interesuar rreth problemit dhe për të sintetizuar informacionin e trajtuar.

- Si të krijojmë një hartë të pyeturi?

Për të përpiluar një hartë të pyeturi, mund të ndiqet kjo rregullsi:

- shkruhet tema e mësimit që do të shpjegohet në qendër të tabelës;
- vizatohet harta e të pyeturit në të cilën pas pyetjeve kyç gjenden të lidhura edhe pyetje të tjera që zgjerojnë hartën;
- formulohen nënpyetje me të cilat aktivizohen nxënësit pasivë.

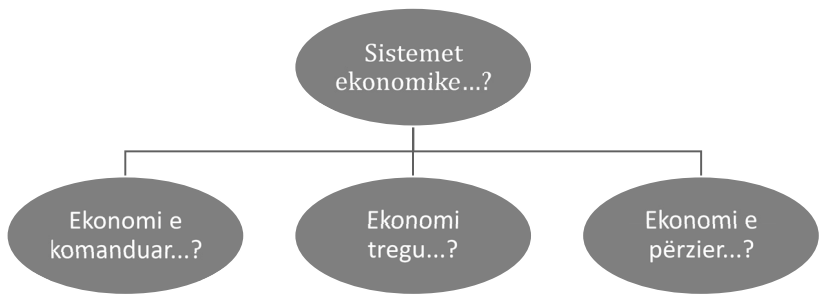

III . Përshkrimi me terma të përafërta

Parashikimi me terma paraprakë është një teknikë evokuese dhe reflektuese, e cila i nxit krijuesit të krijojnë një histori, të përcaktojnë rezultatet e një demonstrimi, të përshkruajnë një dukuri, duke u bazuar në katër termat e dhënë paraprakisht. Kjo veprimtari e thjeshtë, i fut nxënësit në mendime dhe i motivon për të qenë të vëmendshëm gjatë leximit të mëvonshëm të tekstit, gjatë analizës së rasteve studimore etj.

"Përshkrimi me terma të përafërta" përdoret në fazën e evokimit. Zgjedhja e temës ka rëndësi kështu, zgjidhen ato tema në të cilat, nxënësit duke i kombinuar të dhënat mund të krijojnë diçka ose mund të japin një produkt apo rezultat. Si veprimtari zgjat 5-10 minuta.

Teknika i nxit nxënësit të jenë dëgjues të vëmendshëm, u nxit kureshtjen dhe dëshirën për të lexuar me kujdes pasi kanë bërë përpjekje të evidentojnë çfarë dinë lidhur më konceptet e përmendur, i nxit për të reflektuar mbi atë çka kanë menduar, rrit vetëbesimin e tyre.

Ju revokon njohuri të cilat megjithëse në mënyrë jo mirë të konsoliduara janë tashmë në mendjen e tyre falë realitetit ekonomik që përjetojmë çdo ditë.

Si mund ta aplikojmë atë?

Për të aplikuar një metodologji si kjo, cilido prej nesh, para se të japë njohuritë e reja, shkruan në tabelë një numër termash kryesorë (të cilët mund të jenë koncepte) nga tema e re dhe që nxitin nxënësit: - të evidentojnë çka dinë apo mendojnë rreth këtyre termave. Nxënësit shkruajnë në një letra me tri ngjyra variantin e tyre dhe i vendosin në një tabelë, duke i grupuar sipas ngjashmërisë së ideve. Mësuesi grupon përgjigjet e nxënësve në tabelë. Mbajtja e shënimeve nga ana e mësuesit është një element i rëndësishëm, pasi nxënësit kuptojnë se puna që kryejnë kërkon seriozitet dhe do të dëgjohet më vëmendje nga shokët dhe mësuesi.

Shembull:

- Jepen termat: Konkurrencë e plotë, Konkurrencë monopolistike, Oligopol dhe Monopol
- Nxënësit do të formojnë me shkrim, individualisht, nga një përcaktim për çdo term por që të kenë lidhje midis tyre.
- Mësuesi grupon përgjigjet shumë të ngjashme.

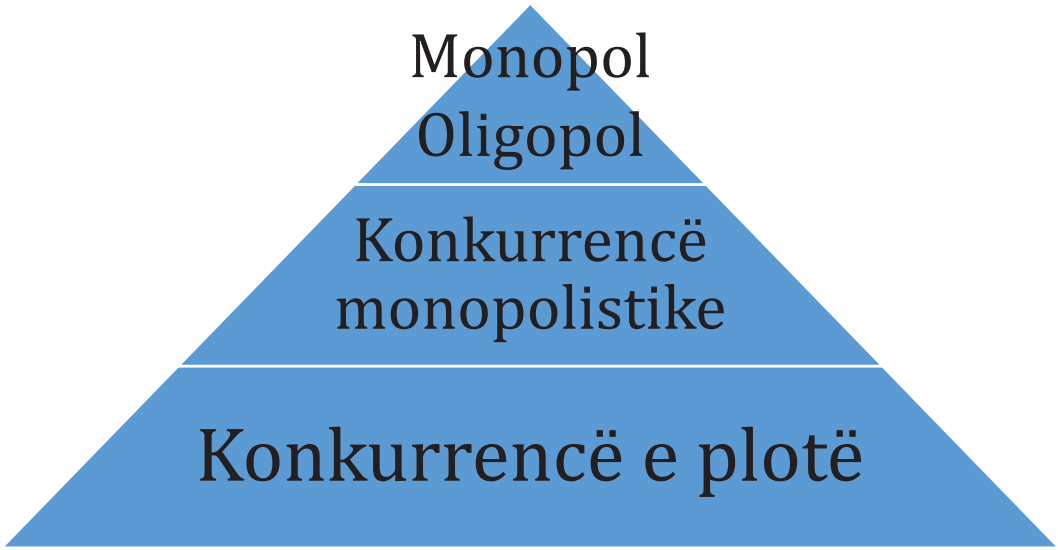

IV. VEPRIMTARIA E TË MENDUARIT DHE TË LEXUARIT TË DREJTUAR-DRTA

Veprimtaria e të menduarit dhe të lexuarit të drejtuar, DRTA, është një tjetër veprimtari, gjatë së cilës nxiten të mendojnë e të parashikojnë rreth asaj që hasin përgjatë një leximi apo rasti studimor duke evidentuar ato që i mendojnë si më esenciale. Kjo metodë mund të jetë një gjetje e mirë në trajtimin e të fenomeneve ekonomike: *papunësi, inflacion* etj.

Për të përdorur këtë metodë, ndërtojmë një tabelë në të cilën pyetjet janë: "Papunësia".

Për çfarë mendoni se bën fjalë kjo temë?	**Pse mendoni kështu?**	**Refleksione pas Leximit?**

Për të plotësuar këtë tabelë, mësuesi bën pyetje të cilat, orientojnë vëmendjen e nxënësit në titujt ose ilustrimet e zgjedhura (Artikuj të botuar në median e shkruar apo atë elektronike janë një burim i mirë për t'u analizuar dhe arritur në konceptet kyç). Mësimi mund të filloj me një diskutim për titullin e temës dhe duke u bazuar në pyetjet: *Për çfarë mendoni se mund të bëj fjalë kjo temë? Pse mendoni kështu?* Parashikimet shkruhen në ndarjen e parë të tabelës ose në tabelë. Mësuesi mund të pranoj të gjitha parashikimet e bëra nga ana e nxënësve. Pas këtyre diskutimeve fillestare, nxënësit do të lexojnë në heshtje tekstin deri në momentet e përcaktuara që më parë nga mësuesi, për të nxjerrë pikat apo provat që tregojnë nëse parashikimet e tyre janë të sakta apo jo?

Në këtë pikë, diskutimi vazhdon në parashikime të tjera të dhëna nga nxënësit, bazuar në leximin/rastin studimor të tyre deri në këtë fazë. Këto veprime përsëriten derisa historia apo teksti i dhënë të mbaroj.

Reflektimi.

Disa pyetje kryesore që mund të bëhen pas leximit janë:

Në çfarë fokusohet ky lexim apo rast studimor?

Cili është problemi që trajtohet? Përse mendoni kështu?

Po tani cili është mendimi juaj?

Ç'mendoni rreth zgjidhjes që ka ky fenomen?

Çfarë do të mendonit po të ishit në vend politikëbërës?

Po tani në fund që problem u zgjidh, çfarë mendoni?

Aktiviteti i të menduarit e të lexuarit të drejtuar (DRITA) mund të përdoret mjaft mirë në fazën e realizimit të kuptimit. I zgjedhur si metodë në tema në të cilat ka në qendër një problematikë të fort, që ndryshon papritur rrjedhën. Kohëzgjatja ndryshon nga 20-25 minuta. Përdorimi i kësaj teknike nxit kuriozitetin e nxënësve deri në fund të zbulimit të përmbajtjes e argumentit të pjesës. Nxënësit i kryejnë disa procese gjatë kësaj faze. Ata lexojnë me vëmendje leximin/ Rastin Studimor dhe nxjerrin provat mbështetëse të paragrafit që lexojnë dhe parashikojnë se ç'mund të ndodh më tej. Kjo veprimtari mund të pasojë punën e bërë në fazën e evokimit.

Planifikimi i kurrikulës për klasën XII

Fusha: Ekonomia dhe Mjedisi

LËNDA: Ekonomi

MËSUESI: _____

Planifikimi përmban: Planin Vjetor; Planet sipas tremujorëve
Modele të planifikimit ditor

PLANI MËSIMOR VJETOR KLASA XI

FUSHA: Shoqëria dhe Mjedisi

LËNDA: Ekonomi

Tematikat	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	Shtator – Dhjetor 25 orë	Janar - Mars 23 orë	Prill - Qershor 20 orë
Ekonomia e tregut	Çfarë studion ekonomia . (6 ore) 5 Teori+ 1 Veprimtari praktike	Prodhimi , kostoja dhe të ardhurat e firmes. (5 orë) 3 Teori + 1 Veprimtari praktike +1 Ushtrime .	
Ekonomia e tregut	Kërkesa oferta dhe cmimi I tregut. (9 orë) 7 Teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Ushtrime	Strukturat e tregut (6 orë) 5 Teori + 1 Njohuri përmbledhëse	
Ekonomia e tregut	Konsumatori ne ekonominë e tregut. (3 orë) 2 Teori + 1 Veprimtari praktike /ushtrime)	Tregjet e faktorëve të prodhimit (5 orë) 4 orë Teori orë +1 orë Projekt	
Ekonomia e tregut	Fillimi i një biznesi dhe financimi I tij. (7 orë) 5 teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Test		
Ekonomia kombëtare			

		Qeveria dhe ekonomia **(7 orë)** **5 Teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Test**	
Ekonomia kombëtare			**Paraja dhe Institucionet financiare** **(4 ore) ,** **4 Teori**
Ekonomia kombëtare			**Treguesit kryesor makroekonomik** **8 orë** **6 Teori + 1 Veprimtari praktike + 1 Njohuri përmbledhëse**
Ekonomia kombëtare			**Stabiliteti ekonomik dhe politikat makroekonomike** **(3 orë)** **3 orë Teori**
Ekonomia globale			**Tregtia ndërkombëtare** **5 orë** **4 Teori +1 Test + 1 Projekt .**

PLANIFIKIMI 3 – MUJOR (SHTATOR – DHJETOR)
FUSHA: Shoqëria dhe Mjedisi
LËNDA: Ekonomi

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe
Kompetenca qytetare ; *demonstron veprime të ndryshme që shprehin tolerancë, respekt dhe qëndrim të hapur ndaj dallimeve në komunitetin ku jeton (në klasë, në shkollë, në lagje dhe me gjerë) dhe i shpjegon ato në një debat me të tjerët.* **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit ;** *diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar.* **Kompetenca e të menduarit ;** *krijon një situatë logjike nga jeta e përditshme, që kërkon zgjidhje ekonomike si dhe prezanton procedurën e zgjidhjes së problemit para të tjerëve; modelon zgjidhjen e një problemi të dhënë për një temë të caktuar nga ekonomia , duke dhënë sqarime të nevojshme për hapat e ndjekur.* **Kompetenca e të nxënit**: : *demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura.* **Kompetenca për jetën ;***sipërmarrjen dhe mjedisin ;demonstron pjesëmarrje aktive në zgjidhjen e problemeve të pëditshmërisë ,iniciativave sipërmarrëse dhe mbrojtjen e mjedisit.* **Kompetenca personale**: : *gjykon mënyrën e komunikimit, të sjelljeve dhe të qëndrimeve që nxisin konflikte ndërpersonale në klasë, në shkollë apo në shoqëri dhe jep shembuj të menaxhimit dhe të zgjidhjes së konflikteve ndërpersonale në mënyrë konstruktive* **Kompetenca digjitale ;***demonstron aftësi në dokumentimin kronologjik ,të ndryshueshëm dhe në vazhdimësi të fakteve dhe procedurave ekonomike* **.**
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave
Zgjidhja problemore: *modelon dhe zgjidh situata problemore, jo të ndërlikuara, me ndihmën ose jo të teknologjisë; përzgjedh dhe zbaton strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të simuluara nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera.;* **Arsyetimi dhe vërtetimi ekonomik***: gjykon në vërtetësinë e një rezultati të dhënë i cili mund të jetë gjetur me llogaritje; përdor drejt disa rregulla elementare të logjikës e të arsyetimit ekonomik korrekt.* **Të menduarit dhe komunikimi ekonomik :** *demonstron zbatimin e veprimeve dhe iniciativave ekonomike ,; merr informacion dhe jep informacion nga baza të dhënash.*

Lidhja konceptuale: *integron njohuritë e shprehitë ekonomike me situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.);*

Modelimi ekonomik: *krijon modele që përmbajnë konceptet bazë ekonomike si: kërkesë ,ofertë ,tregje ,etj.*

Nr	Kapitulli	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burimet
1	**Çfarë studion ekonomia (6 ore) 5 Teori + 1 Veprimtari praktike**	Pamjaftueshmëria,zgjedhja dhe kosto oportune	*Për çfarë na shërben ekonomia*	Metoda interaktive, bashkëvepruese, gjithëpërfshirëse; Puna në grup dhe puna individuale; Hetimi dhe zbulimi;	Vlerësim diagnostikues • intervistë me një listë treguesish; • vetëvlerësim me listëkontrolli;	Teksti i ekonomisë për klasën e XI; Libë ushtrimesh XI; Teksti i mësuesit për klasën e XI; Materiale nga interneti;
2		Burimet dhe kufiri i mundesive të prodhimit				
3		Problemi ekonomik themelor dhe rëndësia ekonomisë si shkencë	*Lëvizja e akrepave të orës.*			
4		Problemi ekonomik themelor dhe sistemet ekonomike.				
5		Shtyllat e Sipërmarrjes së lirë	*Njësitë e përdorimit të kompjuterave.*			
6		**Veprimtari praktike** :Të dhënat eonomike mbledhja dhe interpretimi Në funksion të Projektit				
7	**Kërkesa oferta dhe cmimi i tregut (9 orë) 7 Teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Ushtrime**	Kërkesa dhe lakorja e kërkesës	*Përdorimi i numrave irracionalë në gjeometri*	Zbatime praktike brenda dhe jashtë klase Metoda integruese Bashkëbisedim Teknika që	Vlerësim për të nxënë (Vlerësim formues) • vlerësimi i përgjigjeve me gojë; • vlerësimi i punës në grup; • vlerësim mes	
8		Elasticitet i kërkesës	*(Përsëritje) Vetëvlerësim i nxënësit*			
9		Oferta dhe lakorja e ofertës	*Ushtrime dhe situata problemore nga jeta reale*			
10		Elasticiteti i ofertës	*Për çfarë na shërben ekonomia?* ***Detyrë krijuese***			
11		Ekuilibri i tregu				

12		Kontrolli i çmimeve dhe forcat e tregut		zhvillojnë mendimin kritik dhe krijues Prezantime në forma të ndryshme, përfshirë TIK Projekte kurrikulare Konkurse	nxënësish; • vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; • vlerësim i detyrave të shtëpisë; • vetëvlerësim; • intervistë me një listë treguesish; • vëzhgim me një listë të plotë treguesish, • prezantim me gojë ose me shkrim, • projekt kurrikular	
13		Bashkëveprimi midis tregjeve .(të mirat zëvendësuese /plotësuese dhe kërkesa e derivuar				
14		**Njohuri përmbledhëse** Ekonomiksi aplikuar .Kërkesa ,Oferta ,Tregu	***Përdorimi i TIK për ndërtimin e grafikëve***			
15		**Ushtrime** /Elasticitet i kërkesës dhe ofertësi)				
16	**Konsumatori në Ekonominë e Tregut (3 orë) 2 Teori + 1 Projekt**	Konsumator dhe kursyes	*Të ardhurat e një familje*			
17		Buxheti Vetjak				
18		**Projekt Faza I** Përcaktim i temës /grupeve . 1"Kërkesa për produktet				

		Smart në tregun shqiptar.Impakti i tyre në familjet shqiptare /(ekonomik dhe social). 2. Impakti i piraterisë në tregun e programeve dhe platformave digitale.etj,etj				
19	**Fillimi i një biznesi dhe financimi i tij. (7 orë) 5 teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Test**	Firma dhe objektivat e saj. Fillimi i një biznesi				
20		Burimet e financimit të firmës	*Ushtrime dhe situata problemore nga jeta reale*			
21		Format e organizimit të një biznesi. Organizimit dhe funksionim i biznesit në Shqipëri.				
22		Firmat individuale, firmat me ortakë dhe Korporatat.				
23		Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe bilanci i firmës	*Për çfarë na shërben ekonomia ?* ***Detyrë krijuese***			
24		Njohuri përmbledhëse	*(Përsëritje) Vlerësim i nxënësit nga nxënësi*			
25		**Test i Ndërmjetëm**	*Pamja ballore dhe anësore e shkallëve*			

PLANIFIKIMI 3 – MUJOR (JANAR – MARS)
FUSHA: Shoqëria dhe Mjedisi
LËNDA: Ekonomi

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe
Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: *prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .* **Kompetenca e të menduarit:** p*rezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.* **Kompetenca e të nxënit:** *zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme..* **Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin:** *demonstron shprehi organizative në punët individuale dhe në ekip përmes situatave reale në detyrat e veçanta mësimore, duke menaxhuar potencialin individual dhe atë të grupit, si dhe kohën, risqet dhe buxhetin në dispozicion.* **Kompetenca digjitale:** *përdor mjetet digjitale për të përpunuar, krijuar, realizuar dhe demonstruar tema mësimore nëpërmjet vizualizimeve të filmuara apo të animuara*
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave ekonomike
Zgjidhja problemore: *përdor simbolet koncepte kyc , dhe ligjet e kërkesës dhe ofertës për të përshkruar situata praktike.* **Arsyetimi dhe vërtetimi matematik:** *përdor arsyetimin, krasimin ose parashikimin për të gjykuar zgjidhjen e një problemi ekonomik brenda njohurive të mësuara; pyet dendur "pse" veten dhe të tjerët për të përligjur një përfundim.* **Të menduarit dhe komunikimi ekonomik :** *përshkruan, shpjegon dhe diskuton me gojë dhe me shkrim, veprimtaritë praktike, hamendjet dhe procesin e zgjidhjes.* **Lidhja konceptuale:** *bën lidhje ndërmjet koncepteve të tregjeve* **Modelimi ekonomik :** *krijon modele që përmbajnë konceptet bazë në ekonomin e tregut dhe atë kombëtare* **Përdorimi i teknologjisë në matematikë:** *zgjidh detyra të ekonomiksit duke përdorur aftësitë e fituara në fushën e teknologjisë dhe të TIK-ut.*

Nr	Kapitulli	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burimet
26	**Prodhimi, kostoja dhe tëardhurat e firmës. (5 orë) 3 Teori + 1 Veprimtari praktike +1 Ushtrime**	Prodhimi dhe funksioni i prodhimit				
27		Të ardhurat dhe kategoritë e kostos	*Vëllimi i shpenzimeve të Coca –Cola Al*			
28		Lakoret e kostos ne periudhën afatshkurtër				
29		**Veprimtari praktike**: Llogaritja e kostove të prodhimit për produktet e prodhuara nga kompania e nxënësve të shkollës	*Trofeu i një çmimi*			
30		**Ushtrime** ;Treguesit e prodhimit .	*(Përsëritje) Vlerësim i nxënësit nga nxënësi-mësuesi*			
31	**Struktura e tregut tregut (6 orë) 5 Teori +1 Njohuri përmbledhëse**	Thelbi i konkurencës				
32		Struktura e tregut në konkurencë të plotë				
33		Analiza ekonomike e firmës në konkurencë të plotë në afat të shkurtër				
34		Struktura e tregut Monopol				
35		Konkurenca Monipolistike dhe Oligopoli				
36		**Njohuri përmbledhëse** " Strukturat e tregut "				
37	**Tregjet e faktorëve të prodhimit(5 orë) 4 orë Teori +1 orë Projekt**	Puna si faktor kryesor i proçesit të prodhimit				
38		Oferta e punës dhe ekuilibri në tregun e punës				
39		Toka si Faktor kryesor prodhimi)				
40		Kapitali , Faktor kryesor prodhimi				
41		**Projekt :Faza II** Te dhënat e				

		mbledhura				
42	**Qeveria dhe ekonomia (7 orë) 5 Teori + 1 Njohuri përmbledhëse +1 Test**	Roli i qeverisësi arbitër në ekonominë e tregut)				
43		Roli i qeverisë si menaxher e pjesëmarrës në ekonominë e tregut				
44		Roli i qeverisë në ekonomi në këndvështrime të ndryshme ekonomike.				
45		Roli i qeverisë në ekonomi dhe buxheti. Taksat				
46		Defiçiti buxhetor dhe borxhi publik				
47		Njohuri përmbledhëse				
48		**Test Përmbledhës**				

PLANIFIKIMI 3 – MUJOR (PRILL – QERSHOR)
FUSHA: Shoqëria dhe Mjedisi
LËNDA: Ekonomi

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe
Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: d*iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një esse nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit,, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.* **Kompetenca e të menduarit:** g*jykon vërtetësinë e një rezultati të dhënë (p.sh., rezultatin e një detyre nga ekonomia etj.) i cili mund të jetë gjetur me zbatimin e formulave të njohura ose me përdorimin e procedurave të caktuara dhe nxjerr përfundime për vërtetësinë e gjykimit të dhënë.* **Kompetenca e të nxënit:** *paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.).* **Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin:** *harton-ri shikon një projekt me faza të mirëmenaxhuara (individualisht ose në grup) duke shkëmbyer, konsultuar dhe informuar të tjerët, si dhe duke identifikuar dhe duke vlerësuar burimet njerëzore, materiale dhe monetare në përputhje me rezultatet e pritshme.* **Kompetenca digjitale:** g*jen, organizon, analizon, përpunon dhe përdor informacionin nga një shumëllojshmëri burimesh dhe mediash*
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave matematikore
Zgjidhja problemore: *përzgjedh dhe zbaton strategji të përshtatshme për zgjidhjen e problemave të simuluara nga jeta reale dhe me shembuj nga shkencat e tjera.* **Arsyetimi dhe vërtetimi ekonomik :** *përdor arsyetimin, veprimet me mend ose parashikimin për të gjykuar zgjidhjen e një problemi/situate ekonomike.* **Të menduarit dhe komunikimi ekonomik :** *merr dhe jep informacion nga baza të ndryshme të të dhënave .* **Lidhja konceptuale:** *integron njohuritë e shprehitë ekonomike me situata ose dukuri të marra nga kontekste të tjera (jeta e përditshme, lëndët e tjera, sportet etj.).* **Modelimi ekonomik :** *krijon modele që përmbajnë konceptet bazë në mikro apo makroekonomike ,; përdor disa shkathtësi argumentuese lidhur me modelimin dhe zbatimin e modeleve .* **Përdorimi i teknologjisë në ekonomi :** *zgjidh detyra ekonomike duke përdorur aftësitë e fituara në fushën e TIK-ut.*

Nr	Kapitulli	Temat mësimore	Situata e parashikuar e të nxënit	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burimet
49	**Paraja dhe institucionet financiare (4 ore) , 4 Teori**	Paraja dhe funksionet e saj				
50		Format e parasë dhe oferta e parasë				
51		Bankat tregtare dhe roli i tyre si ndërmjetës financiar				
52		Sistemi bankar në Shqipëri				
53	**Treguesit kryesore makroekonomikë 8 orë (6 Teori + 1 Veprimtari praktike + 1 Njohuri përmbledhëse)**	Treguesit makro-ekonomik dhe produkti total i ekonomisë.				
54		Tipare të tjera të GDP-së dhe metodat e matjes së saj.				
55		Papunësia				
56		Inflacioni				
57		Kostot e papunësisë dhe të inflacionit				
58		Ciklet e biznesit				
59		**Veprimtari praktike** :Treguesit makroekonomik mbledhja dhe interpretimi.				
60		Njohuri përmbledhëse				
61	**Stabiliteti ekonomik dhe politikat makroekonomikë (3 orë) 3 orë Teori**	Stabilizimi ekonomik dhe politikat publike				
62		Politika monetare				
63		Kritika per politikën monetare dhe fiskale				
64	**Tregëtia ndërkombëtare 5 orë (4 Teori +1 Test + 1 Projekt .)**	Shkaqet e tregtisë midis vendeve . Përparësite absolute dhe përparësite krahasuese				
65		Tregtia e lirë dhe proteksionizmi				
66		Kurset e këmbimit valutor dhe tregtia				
67		**Test Përfundimtar**				
68		**Projekt faza mbyllëse**				

MODEL PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda:**	**Shkalla:** V	**Klasa:** XI
Tema mësimore:		**Situata e të nxënit:**	
Rezultatet e të nxënit të kompetencave matematikore sipas temës mësimore: **Nxënësi në fund të orës së mësimit:**		**Fjalët kyçe:**	
Burimet:		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Organizimi i orës së mësimit: **Parashikimi i njohurive**: **Ndërtimi i njohurive**: **Përforcimi i të nxënit**:			
Vlerësimi:			
Detyra:			

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Ekonomia si shkencë e zgjedhjes optimale		**Situata e të nxënit:** Zgjedhja optimale	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit;** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të nxënit:** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon objektin e ekonomisë; - përkufizon konceptet: pamjaftueshmëria, zgjedhja dhe kostoja oportune.		**Fjalët kyçe:** Objekti i ekonomisë Pamjaftueshmëria Zgjedhja Kostoja oportune	
Burimet: CD / DVD / USB, *Power point*, video-projektor, internet,		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve – Brainstorming-Shpjegim-Reflektim			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI (Brainstorming)** Tema hyrëse e lëndës së Ekonomisë vjen si një prezantim i disa koncepteve, të cilat janë të rëndësishme për studimin e ekonomisë. Në këtë fazë të parë të orës mësimore do të sjellim në vëmendjen e nxënësve disa sjelle individuale, të cilat edhe ata vetë në ndërveprimin e përditshëm i realizojnë. Së pari, duke zgjuar vëmendjen e tyre shtrojmë pyetje të tilla si: Nëse do t'ju jepej mundësia, a do të blini produkte me teknologjinë e fundit? Përse ndodh që kjo dëshirë e juaja të mos realizohet? Nëse do t'ju kërkohej të përzgjidhnit ndërmjet qëndrimit në një orë mësimore dhe qëndrimit në një bar-caffe, çfarë do të zgjidhnit? Çfarë do të merrnit në konsideratë kur të bëni zgjedhjen tuaj?			

REALIZIMI (Shpjegim)

Pasi nxënësve u është kërkuar mendimi i tyre në lidhje me pyetjet e mësipërme, u bëhet lidhja me konceptet bazike. Mësuesi/ja në këtë moment nëpërmjet shpjegimit, sqaron konceptet:

- e pamjaftueshmërisë;
- e zgjedhjes;
- e kostos oportune;
- zgjedhjes optimale.

REFLEKTIMI (Shkrim i lirë)

Pasi janë shpjeguar termat themelore, nxënësve u kërkohet që duke u nisur nga ato që trajtuam në një punim të shkurtër, të përshkruajnë një ditë të tyre të përditshme, në të cilën ata përballen me konceptet e zhvilluara.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna;
- për arsyetimet gjatë diskutimit;
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Diskutim: Si kanë ndryshuar nevojat e familjeve gjatë viteve të tranzicionit. A janë rritur ato? Çfarë faktorësh mendoni se kanë ndikuar?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Burimet prodhuese		**Situata e të nxënit:** Shqipëria burimet natyrore dhe ato njerëzore	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit; diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar.

Kompetenca e të nxënit: demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura**.**

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - identifikon burimet prodhuese; - identifikon kufirin e mundësive të prodhimit; - analizon burimet prodhuese dhe kufirin e mundësive të prodhimit.	Burimet prodhuese Burimet natyrore Burimet njerëzore Kapitali Aftësia sipërmarrëse Kufiri i mundësive të prodhimit
Burimet: Libri, *Power point*, video-projektor, *Flip---charter* etj..	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Kllaster – Diskutim - Punë me shkrim

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Kllaster)

Ekonomizimi i burimeve për arritjen e një qëllimi do të jetë çështja që do të ndjekim gjatë zhvillimit të kësaj lënde. Në këtë fazë të parë të mësimit, nëpërmjet një kllasteri paraqesim:

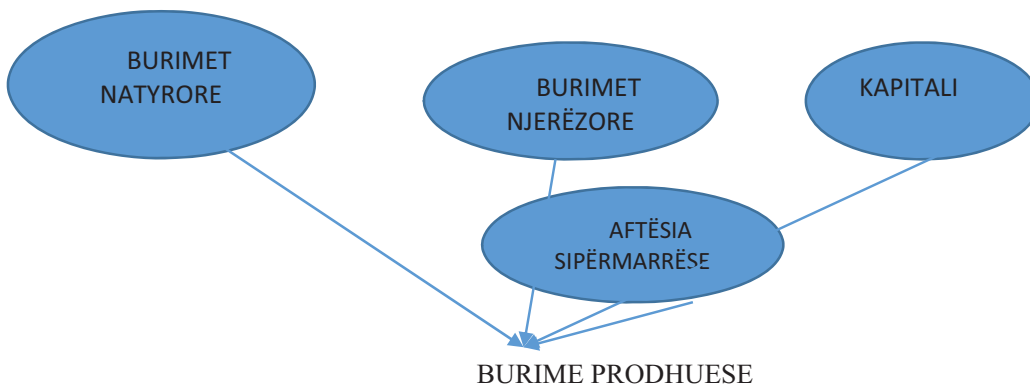

BURIME PRODHUESE

Pasi bëjmë këtë paraqitje, nxitim nxënësit të tentojnë të kenë një perceptim të tyre mbi këto terma.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Diskutim)

Pasi realizuam sqarimin e termave të mësipërme, nxënësve u shtrohet për diskutim pyetja:

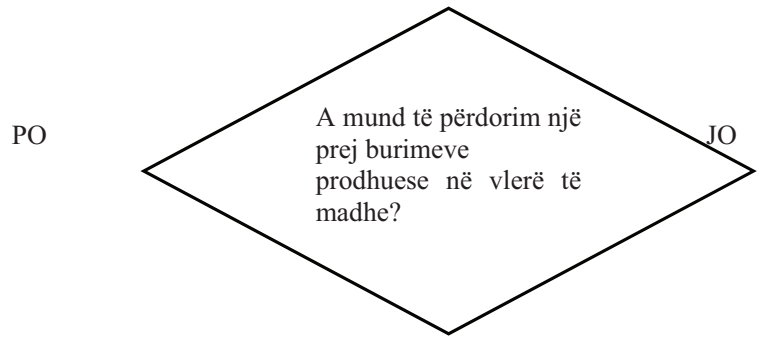

Në varësi të argumenteve, nxënësit i japin përgjigje dhe pyetjes së dytë:

- Nga çfarë do të ndikohej niveli i përzgjedhur?

Kjo fazë mbyllet me një shpjegim për konceptin e kufirit të mundësisë së prodhimit (KMP).

REFLEKTIMI(Punë me shkrim)

Për minutat në vazhdim, nxënësve u jepet një ushtrim, si për shembull:

Në tabelën e mëposhtme paraqiten disa alternativa të përdorimit të burimeve

Kombinimi i prodhimit	Veshje (mijë njësi)	Grurë (mijë tonë)
A	0	35
B	50	30
C	75	20
D	90	10
E	95	0

a) Ndërtoni grafikun e kufirit të mundësive të prodhimit.

b) Cila është kostoja oportune e kalimit nga kombinimi B te D?

c) Po nga kombinimi i D tek E?

d) Ç'prirje vihet re për koston oportune të prodhimit të veshjeve?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna në lidhje me perceptimin e burimeve të prodhimit;
- për argumentimin e përgjigjeve në lidhje me pyetjen e shtruar për diskutim;
- për përmbushjen e kërkesave të ushtrimit.

Detyrat dhe puna e pavarur:

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	Lënda: Ekonomia 12	Shkalla:	Klasa: XII
Tema mësimore: **Shkenca e ekonomisë**		**Situata e të nxënit:** Burimet ekonomike në familje	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit; diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar.

Kompetenca e të nxënit: demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre; bën përmbledhjen e politikave të përdorura.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore: **Nxënësi/ja:** - përkufizon problemin themelor të ekonomisë; - përkufizon termat *mikroekonomi* dhe *makroekonomi*; - bën dallimin midis mikroekonomisë dhe makroekonomisë; - **përcakton dhe** analizon se si zgjidhet problemi ekonomik themelor.	**Fjalët kyçe:** Problemi ekonomik themelor Shkenca e ekonomisë Mikroekonomia Makroekonomia
Burimet: Libri **i nxënësit**, interneti, *Power point*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve **Kllaster - Shpjegim - Shkrim i lirë**

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Kllaster)

Në këtë orë mësimi do të trajtohet një çështje me interes të madh në ekonomi, e cila ka të bëjë me problemin ekonomik themelor. Për të trajtuar problemin themelor ekonomik, klasa ndahet në tri grupe dhe secili grup plotëson një kllaster (pra ndërtohen tri kllastera) me anë të ideve të tij.

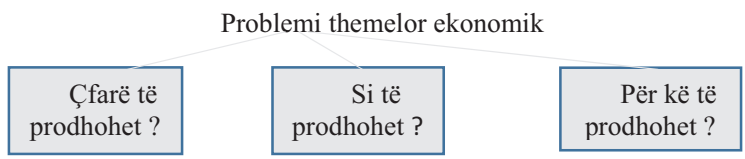

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Pasi paraqitet problemi ekonomik themelor, do të shpjegohet se cilat janë dy degët e ekonomisë, që u japin përgjigje tri çështjeve kryesore apo tri përmasave të problemit ekonomik themelor:

REFLEKTIMI (Shkrim i lirë)

Gjatë minutave të mbetura, nxënësve u kërkohet të hedhin në letër mendimin e tyre në lidhje me pyetjen: "A mendoni se ndihmoni me veprimtarinë tuaj të përditshme për zgjidhjen e problemit ekonomik themelor të shoqërisë sonë? Pse?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna;
- për arsyetimet e dhëna gjatë pyetjeve analitike;
- për arsyetimin e dhënë gjatë diskutimeve.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Si do t'i përgjigjeshit problemit ekonomik themelor, duke e parë veten në të ardhmen si: individ/ firmë/ përfaqësues i qeverisë?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Sistemet ekonomike		**Situata e të nxënit:** Ekonomia e tregut vs Ekonomia e përzier	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit ;** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të nxënit::** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore: -rendit tipet kryesore të sistemeve ekonomike -përkufizon dhe interpreton sistemet kryesore ekonomike -përshkruan qëllimet e përgjithshme shoqërore. -evidenton dallimet ndërmjet sistemeve nga shkalla e plotësimit të kritereve		**Fjalët kyçe:** Ekonomia tradicionale Ekonomia e komanduar Ekonomi tregu Qëllime të përgjithshme shoqërore Liria ekonomike Eficienca ekonomike Barazia ekonomike Siguria ekonomike Rritja ekonomike	
Burimet: Libri, internet, tabela e zezë, video-projektor, *Flip---charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Kllaster- Shpjegim- Diskutim			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI (Kllaster)** Kjo fazë fillon me një kllaster me konceptin: **sistemet ekonomike**. Më pas pyeten nxënësit: Keni dëgjuar për sistemet ekonomike? Duke marrë në konsideratë njohuritë dhe përgjigjet e tyre, për të plotësuar kllasterin vijon pyetja e dytë: Cilat janë tipat që ju keni dëgjuar? - dhe kllasteri merr pamjen e mëposhtme 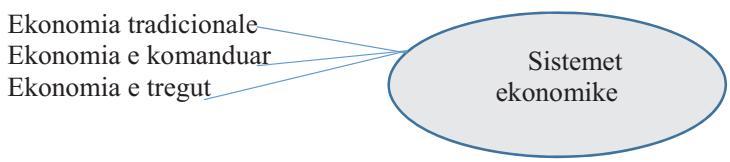 			

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Pasi evidentohen tipat e sistemeve ekonomike nëpërmjet shpjegimit u tregohet nxënësve se:

- Cilat janë qëllimet (kriteret e përgjithshme ekonomike)
- Sa janë sistemet ekonomike të afta të realizojnë arritjen e këtyre qëllimeve.

Nëpërmjet shpjegimit të çështjeve të mësipërme nxënësit kanë marrë njohuritë e duhura në lidhje me funksionimin e sistemeve dhe krahasimin midis tyre.

REFLEKTIMI(Diskutim)

Në fazën e reflektimit shtrohet për diskutim pyetja:

PO JO

A ka një sistem
më të mirë
kundrejt të tjerëve?

Dëgjohen mendimet e nxënësve dhe paraqiten në mënyrë të përmbledhur në tabelë

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me plotësimin e kllasterit.

-për arsyetimet gjatë diskutimit

.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Një nga tiparet kryesore të ekonomisë së tregut është konkurrenca. Si mendoni, në **ç'**raport është konkurrenca me lirinë ekonomike?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Sipërmarrja e lirë		**Situata e të nxënit:** Sipërmarrje të suksesshme në komunitetin tuaj	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit ; diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar.

Kompetenca e të nxënit:: demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura**.**

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** -përcakton shtyllat kryesore të sipërmarrjes -përcakton agjentët ekonomik -analizon shtyllat kryesore të sipërmarrjes -interpreton si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve	**Fjalët kyçe:** Shtylla të sipërmarrjes Prona private **Ç**mimi Konkurrenca Aftësi sipërmarrëse Agjent**ë**t ekonomik
Burimet: Libri, tabela e zezë, video-projektor, *Flip---charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikim me terma paraprakë - Shpjegim-Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Parashikim me terma paraprakë)

Për të realizuar këtë orë mësimore, i rikthehemi temës së kaluar, në të cilën diskutuam edhe për sistemin e ekonomisë së tregut, pra i sipërmarrjes së lirë.

Këtij sistemi për të mirëfunksionuar i duhet që të mbështetet edhe në shtyllat e sipërmarrjes së lirë. Për të sjellë sa më afër ideve të sakta, mësuesi/ja shkruan në tabelë fjalët:

Prona private
Çmimi
Konkurrenca
Aftësia sipërmarrëse

kërkon nga nxënësit të përshkruajnë ç'dinë për to dhe cila mund të jetë lidhja midis tyre.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Pasi janë përcaktuar shtyllat e sipërmarrjes, mësuesi/ja duhet të shpjegoj:

- Funksionimin e ekonomisë së tregut
- Rolin e qeverisë në një ekonomi tregu

Mësuesi/ja paraqet në tabelë skemën e qarkullimit ekonomik

REFLEKTIMI (Brainstorming)

Pasi shpjegohet sipërmarrja e lirë, shtyllat e saj, roli i qeverisë shtrohet pyetja:

Në rastin kur shumë njerëz ankohen për çmime të larta në treg për një sërë mallrash krahasuar me të ardhurat e tyre, çfarë hapësirash mendoni se ka në këtë mes për ndërhyrjen e qeverisë?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike..

Detyrat dhe puna e pavarur:

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Kërkesa dhe lakorja e kërkesës		**Situata e të nxënit:** Ndryshimi në fuqinë blerëse ndikimi në kërkesë	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit;** nxënësi/ja diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të nxënit:** nxënësi/ja demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre; bën përmbledhjen e politikave të përdorura**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon sasinë e kërkuar, kërkesën; - shpjegon faktorët kryesorë që ndikojnë tek kërkesa; - interpreton lakoren e kërkesës; - ilustron ligjin e kërkesës.		**Fjalët kyçe:** Sasi e kërkuar Kërkesa Nevoja, të mira normale/inferiore Çmim i mallit Pritje (parashikime) Shije të konsumatorit Lakore e kërkesës Ligji i kërkesës	
Burimet: Libri i nxënësit, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip-charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve – Brainstorming - Përvijimi i të menduarit – Punë në grupe			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI (Brainstorming)** Në këtë fazë merren shembuj të të mirave, **të cilat ne i konsumojmë** apo i përdorim në jetën e përditshme. **Në varësi të së mirës shtrohen pyetjet:** 1. Nëse çmimi i asaj të mire rritet, çfarë ndodh me kërkesën? 2. Nëse çmimi i asaj të mire rritet, kërkesa për atë produkt nuk ndryshon. (Nëse kërkesa për atë produkt nuk ndryshon, çfarë ndodh me çmimin?) 3. Nëse të ardhurat rriten, çfarë ndodh me kërkesën për atë produkt? 4. Të ardhurat rriten, kërkesa për këtë produkt rritet shumë më shumë sesa të ardhurat. (Nëse kërkesa për këtë produkt rritet shumë më shumë sesa të ardhurat, çfarë ndodh me të ardhurat?)			

Përgjigjet dhe argumentet e sjella nga secili grup demonstrohen në tabelë, duke theksuar se koncepti sasi e kërkuar apo kërkesë, që janë në fokus të kësaj teme, nuk janë tërësisht të panjohura. Realiteti dhe sjelljet me natyrë ekonomike na shoqërojnë në çdo moment, kështu që shumë prej përgjigjeve të nxënësve veçohen dhe përdoren në etapën tjetër duke u strukturuar e pasuruar më tej.

REALIZIMI I KUPTIMIT Përvijimi i të menduarit

Në këtë etapë, mësuesi/ja evidenton se si të gjitha rastet e përmendura në stuhinë e mendimeve janë të mundshme dhe të përligjura nga ligji i kërkesës. Kështu, për të katërta situatat e sipërpërmendura merret nga një shembull lidhur me :

1. Të mirat normale (p. sh: kufje telefoni)

Me rritjen e çmimit të një të mire, sasia e kërkuar për këtë të mirë (kufje telefoni) bie.

2. Të mirat e domosdoshme, të cilat evidentojnë se, megjithëse çmimi i një të mire rritet (medikamente mjekësore) kërkesa nuk ndryshon.

3. Të mirat inferiore, të cilat me rritjen e të ardhurave kërkohen më pak (veshje jocilësore)

4. Të mirat e luksit, të cilat me rritjen e të ardhurave, kërkesa për to rritet më shumë se rritja e të ardhurave (makinat luksoze, udhëtimet turistike).

2. **REFLEKTIMI (Punë në grupe)**

Mësuesi/ja i jep tabelën e mëposhtme:

Çmimi P	Sasia Q
180	1
140	2
100	4
60	10
20	20

Ndahet klasa në 4 grupe. Secili nga grupet ka për të përmbushur një detyrë dhe përkatësisht:

Grupi 1: Përpiqet të përkufizojë se çfarë ndodh me sasinë e kërkuar (Ligji i kërkesës) për një të mirë, kur çmimi i kësaj të mire rritet/ulet.

Grupi 2: Ndërton lakoren e kërkesës, bazuar në të dhënat e tabelës, dhe përpiqet të evidentojë lidhjen inverse çmim-sasi e kërkuar.

Grupi 3: Bën dallimin në paraqitjen grafike dhe si koncept midis sasisë së kërkuar dhe kërkesës (Sasia e kërkuar një pikë në lakore; Kërkesa lakorja.

Grupi 4: Ndryshimi në çmim tregon lëvizje përgjatë lakores, ndikimi i një prej faktorëve si çmimet e mallrave (zëvendësuese/plotësuese), të ardhurat apo shijet shkaktojnë zhvendosje të lakores nga e djathta apo e majta.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna gjatë Brainstorming-ut;
- për rezultatet e punëve në grup.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Të listohen të mira apo shërbime, të cilat nuk i binden ligjit të kërkesës.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Elasticiteti i kërkesës		**Situata e të nxënit:** Çmimi i karburanteve dhe automobilave	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj., në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij/saj.

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi/ja mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon ç'është elasticiteti i kërkesës; - evidenton se si e matim elasticitetin e kërkesës në lidhje me çmimin, të ardhurat, çmimet e të mirave zëvendësuese dhe plotësuese; - argumenton me shembuj dhe paraqitje grafike raste të kërkesës elastike, joelastike, plotësisht elastike, plotësisht joelastike.	**Fjalët kyçe:** Kërkesë elastike Kërkesë joelastike Kërkesë plotësisht elastike Kërkesë plotësisht joelastike Kërkesë me elasticitet njësi Elasticitet i kryqëzuar
Burimet: Libri i nxënësit, *Power point, Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve – Brainstorming - Kubimi

Organizimi i orës së mësimit

Evokimi (Brainstorming)

Nëpërmjet kësaj metode kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen:

1. Si mund ta përkufizoni me fjalët tuaja termin *elasticitet* (reagueshmëri)?

Përkufizimet e shkruara nga secili nxënës pasqyrohen në tabelë.

Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përkufizimet e bëra, nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në jetën e përditshme etj.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Kubimi)

Në këtë fazë përdoret një kub, ku numrit të çdo faqeje i korrespondon dhe një detyrë.

Ndahet klasa në 6 grupe. Nga çdo grup, një përfaqësues hedh kubin, në varësi të numrit të faqes i prezantohet grupit detyra. Kjo ndodh me të gjitha grupet. Konkretisht:

Faqja 1, detyra: Përshkruani:.Ç'është elasticiteti dhe pse kërkesa për të mira e shërbime është ose jo elastike?

Faqja 2, detyra: Argumentoni: Përse kur kërkesa është elastike, përqindja e ndryshimit në sasinë e kërkuar është më e madhe sesa përqindja e ndryshimit të çmimit të mallit?

Faqja 3, detyra: Argumentoni: Përse kur kërkesa është joelastike, përqindja e ndryshimit në sasinë e kërkuar është më e vogël sesa përqindja e ndryshimit të çmimit të mallit?

Faqja 4, detyra: Argumentoni: Përse kur kërkesa është me elasticitet njësi, përqindja e ndryshimit në sasinë e kërkuar është e barabartë me përqindjen e ndryshimit në çmimin e mallit.

E>1 kërkesë elastike, E<1 kërkesë joelastike, E=1 kërkesë me elasticitet njësi etj.

REFLEKTIMI (Kubimi)

Faqja 5, detyra: Evidentoni: Të mira me kërkesë elastike, joelastike, plotësisht elastike, plotësisht joelastike, duke iu referuar shembujve nga realiteti ekonomik.

Faqja 6, detyra: Interpretoni: Përse në rastet e kërkesës plotësisht elastike dhe plotësisht joelastike lakoret janë pingul me boshtin e abshisave ose paralel me të?

Përfaqësues të grupeve prezantojnë përgjigjet e grupit.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna në lidhje me përkufizimin e elasticitetit të kërkesës;
- për arsyetimet gjatë diskutimit;
- për evidentimin e shembujve nga realiteti ekonomik;
- për interpretimin e lakoreve.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Evidentoni nga hulumtimi i realitetit ekonomik të mira zëvendësuese dhe plotësuese të njëra-tjetrës, për të cilat mund të llogarisim elasticitetin e kryqëzuar të kërkesës.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda:** Ekonomia	**Shkalla:**	**Klasa:** XII
Tema mësimore: Oferta dhe lakorja e ofertës		**Situata e të nxënit:** Tregu i CD ndryshimi në vite	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit;** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar**.** **Kompetenca e të nxënit:** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon sasinë e ofruar, ofertën; - shpjegon faktorët kryesorë që ndikojnë tek oferta; - interpreton lakoren e ofertës; - ilustron ligjin e ofertës.		**Fjalët kyçe:** Sasi e ofruar Oferta Lakore e ofertës Ligji i ofertës	
Burimet: Libri i nxënësit, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip-charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Përvijimi i të menduarit - Punë në grupe			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Në këtë fazë, nëpërmjet Brainstorming-ut merren ide në lidhje me pyetjen: 1. Bazuar në analogjinë me konceptet e trajtuara më parë, sasi e kërkuar, kërkesë, a mund të përkufizoni sasinë e ofruar dhe ofertën si koncepte ekonomike? Nxënësit ndahen në dy grupe dhe njëri grup jep mendime për përkufizimin e sasisë së ofruar, tjetri për ofertën. Pyetja e dytë në këtë fazë për të dyja grupet është: A mund të tregoni se çfarë ndodh me ofertën e tregut për një produkt kur: a) (për njërin grup), çmimi rritet; b) (për grupin tjetër), çmimi ulet?			

Përgjigjet e nxënësve mund të jenë një prurje e mjaft shembujve, të cilët lehtësojnë formulimin e koncepteve *sasi e ofruar* dhe *ofertë* dhe pothuajse vetëformulojnë ligjin e ofertës në modelin tashmë të njohur të ligjit të kërkesës.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Përvijimi i të menduarit)

Në këtë etapë, mësuesi/ja evidenton se si të gjitha qëndrimet e përmendura në stuhinë e mendimeve janë të mundshme dhe të përligjura nga ligji i ofertës. Kështu, për të dyja situatat e sipërpërmendura merret nga një shembull lidhur me rastin kur:

1. çmimi i një të mire rritet dhe sasia e ofruar rritet (veshjet);
2. çmimi i një të mire bie dhe sasia e ofruar bie gjithashtu (ushqimet).

Përkufizohet kërkesa dhe bëhet dallimi midis kërkesës dhe sasisë së kërkuar.

REFLEKTIMI (Punë në grupe)

Mësuesi/ja jep tabelën e mëposhtme :

Çmimi P	Sasia Q e ofruar
20	22
60	34
100	40
140	44
180	46

Ndahet klasa në katër grupe duke numëruar nga 1-4. Për secilin nga grupet jepen detyrat përkatëse:

Grupi 1: Përpiquni të tregoni se çfarë ndodh me sasinë e ofruar (Ligji i ofertës) për një të mirë, kur çmimi i kësaj të mire rritet/ulet.

Grupi 2: Ndërtoni lakoren e ofertës, bazuar në të dhënat e tabelës, dhe përpiquni të evidentoni lidhjen e drejtë çmim - sasi e ofruar.

Grupi 3: Bëni dallimin në paraqitjen grafike dhe në koncept midis sasisë së ofruar dhe ofertës (sasia e ofruar një pikë në lakore; oferta – lakorja).

Grupi 4: Evidentoni se ndryshimi në çmim tregon lëvizje përgjatë lakores, ndikimi i një prej faktorëve si taksat, çmimet e faktorëve të prodhimit, teknologjia etj., bëjnë që lakorja e ofertës të zhvendoset nga e majta ose e djathta, të rritet ose të ulet oferta.

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna;
- për arsyetimet gjatë diskutimit;
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike;
- për rezultatet e punëve në grup.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Sillni argumente se si vendosja e një takse ul ofertën për një produkt të caktuar dhe e kundërta, subvencionet nxisin sipërmarrësit të ofrojnë më shumë.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Elasticiteti i ofertës		**Situata e të nxënit:** Elasticitet i bukës dhe i furrave për pjekjen e tyre	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai/ajo zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj., në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij/saj.

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi/ja mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore: **Nxënësi/ja:** • përkufizon ç'është elasticiteti i ofertës; • evidenton se si e matim elasticitetin e ofertës në lidhje me çmimin e të mirës; • argumenton me shembuj dhe paraqitje grafike raste të ofertës elastike, joelastike, plotësisht elastike, plotësisht joelastike.	**Fjalët kyçe:** Ofertë elastike Ofertë joelastike Ofertë plotësisht elastike Ofertë plotësisht joelastike Ofertë me elasticitet njësi
Burimet: Libri i nxënësit, interneti, *Power point*, *Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Përvijimi i të menduarit - Kubimi - Kubimi

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Përvijim i të menduarit)

Nëpërmjet kësaj metode kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen:

1. Si mund ta përkufizoni me fjalët tuaja termin *elasticitet i ofertës*?

Përkufizimet e shkruara nga secili nxënës pasqyrohen në tabelë.

Evidentohen përcaktimet më afër përkufizimit të saktë dhe i jepet përkufizimi dhe formula e matjes së elasticitetit të ofertës në varësi të përqindjes së ndryshimit të çmimit.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Kubimi)

Në këtë fazë përdoret një kub, ku numrit të çdo faqeje i korrespondon dhe një detyrë.

Ndahet klasa në 6 grupe. Nga çdo grup, një përfaqësues hedh kubin, në varësi të numrit të faqes i prezantohet grupit detyra. Kjo ndodh me të gjitha grupet. Konkretisht:

Faqja 1, detyra: Analizoni: Ç'është elasticiteti i ofertës dhe pse oferta për të mira dhe shërbime është ose jo elastike dhe cilët janë faktorët që ndikojnë tek ky elasticitet (sasia e produktit që ruhet në magazinë, kapacitetet e pashfrytëzuara prodhuese, cikli i prodhimit të produktit dhe gjatësia e periudhës kohore të marrë në shqyrtim?

Faqja 2, detyra: Argumentoni: Përse kur oferta është elastike, përqindja e ndryshimit në sasinë e ofruar është më e madhe sesa përqindja e ndryshimit të çmimit mallit?

Faqja 3, detyra: Argumentoni: Përse kur oferta është joelastike, përqindja e ndryshimit në sasinë e ofruar është më e vogël sesa përqindja e ndryshimit të çmimit të mallit?

Faqja 4, detyra: Argumentoni: Përse kur oferta është me elasticitet njësi, përqindja e ndryshimit në sasinë e ofruar është e barabartë me përqindjen e ndryshimit të çmimit të mallit?

REFLEKTIMI (Kubimi)

Faqja 5, detyra: Evidentoni: Të mira me ofertë elastike, joelastike, plotësisht elastike, plotësisht joelastike, duke iu referuar shembujve nga realiteti ekonomik.

Faqja 6, detyra: Interpretoni: Përse në rastet e ofertës plotësisht elastike dhe plotësisht joelastike, lakoret janë pingul me boshtin e abshisave ose paralel me të.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna në lidhje me përkufizimin e elasticitetit të ofertës;
- për arsyetimet gjatë diskutimit;
- për evidentimin e shembujve nga realiteti ekonomik;
- për interpretimin e lakoreve.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Përgatitni një ese ku të argumentoni se si produkte me një cikël të gjatë prodhimi kushtëzojnë elasticitetin e ofertës (p.sh: gruri, vera etj.).

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE

Dt.___/____/__

Fusha:	Lënda: Ekonomia 12	Shkalla:	Klasa: XII
Tema mësimore: Ekuilibri i tregut		**Situata e të nxënit:** Tregu i mobilieve	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive, ai/ajo zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj., në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij/saj.

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi/ja mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përcakton faktorët që shkaktojnë zhvendosjen e kërkesës dhe ofertës; - shpjegon faktorët që shkaktojnë zhvendosjen e kërkesës dhe ofertës; - përcakton çmimin dhe sasinë ekuilibër.	**Fjalët kyçe:** Ekuilibër i tregut **Çmim ekuilibër** Sasi ekuilibër Ekuilibër i tregut
Burimet: Libri i nxënësit, interneti, *Power point,* video-projektor, *Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Organizues grafik - Shpjegim - Punë e pavarur me shkrim

Organizimi i orës së mësimit Evokimi (Organizuesi grafik)

Në këtë fazë të parë të mësimit do të trajtojmë se si arrihet në një situatë ekuilibër. Me situatë ekuilibër do të kuptojmë situatën kur Qd = Qs. Ua sqarojmë nxënësve me anë të një paraqitjeje grafike:

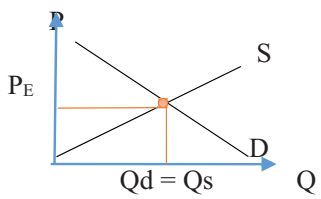

Pasi sqaruam se çfarë do të thotë arritja e një situate ekuilibri, duhet të sqarojmë dhe një situatë dizekuilibri.

Argumentojmë nëpërmjet një organizuesi grafik:

a) Ç'do të thotë një situatë dizekuilibri - mungesë?

b) Kur kemi një situatë teprice në treg?

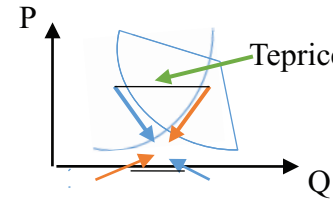

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Pasi sqaruam me detaje situatën ekuilibër dhe dizekuilibër, kalojmë në një fazë tjetër të mësimit, ku do të shpjegohet se si reagon kërkesa dhe oferta, si pasojë e një reagimi të faktorëve që shkaktojnë ndryshim në to.

Konkretisht shpjegohet:

1) Nëse do të rriten të ardhurat e konsumatorit, çfarë do të ndodhë me ekuilibrin e kërkesë-ofertës?

Nxënësve u rikujtohet se rritja e të ardhurave të konsumatorit ndikon drejtpërdrejt në kërkesë.

2) Paraqitja grafike e situatës

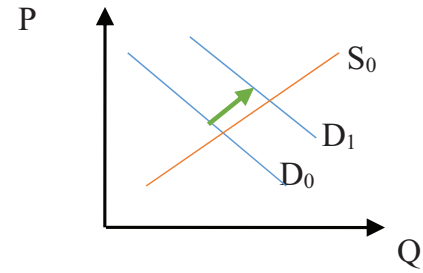

Reflektimi (Punë e pavarur me shkrim)

Në këtë fazë, pasi nxënësve iu është paraqitur me shembull një situatë ndryshimi, u kërkohet të përcaktojnë:

1) Nëse ka një përmirësim teknologjik në prodhimin e një malli; çfarë ndryshimi presim në çmim dhe sasinë ekuilibër.

2) Paraqitjen grafike të situatës në rastin kur reduktohen taksat.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për kontributin në ndërtimin e organizuesit grafik;
- për arsyetimet e dhëna gjatë pyetjeve analitike.
- për arsyetimet e dhëna gjatë punës me shkrim;
- për paraqitjen grafike të situatës së dhënë.

Detyra:

Supozojmë se blerësit kanë arsye të besojnë se çmimi i aparateve te telefonisë celulare do të ulet në të ardhmen. Në kushte të tjera të pandryshuara argumentoni:

1) **Çfarë do të duhej të ndodhte tani me çmimin e tregut të këtij produkti. Pse? Po kur p**riten përmirësime teknologjike?

2) P**ërgjigjet ilustrojini në mënyrë grafike.**

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Kontrolli i çmimeve dhe forcat e tregut		**Situata e të nxënit:** Çmim i teksteve shkollore dhe transportit urban	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit** ; diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të nxënit: :** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon çmimet tavan dhe dysheme; - arsyeton përse duhet të ndërhyjë shteti në një ekonomi tregu dhe pasojat e kësaj ndërhyrjeje; - argumenton se cila është pririja e çmimeve në një situatë teprice apo mungese në treg.		**Fjalët kyçe:** Ndërhyrje qeveritare Çmimet tavan Çmimet dysheme Tepricë kërkese (mungesë) Tepricë oferte	
Burimet: Grafikë, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip –Charter,* USB		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve **Brainstorming - Përvijimi i të menduarit - Kllaster**			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI (Brainstorming)** Mësuesi/ja kërkon të marrë informacion në lidhje me çështjen: Në kushtet e ekonomisë së tregut, ku çmimet formohen lirisht në treg nga ballafaqimi i kërkesës dhe ofertës: a) A duhet të ndërhyjë shteti duke vendosur çmime që janë të ndryshme nga çmimi i ekuilibrit? Si duhet të veprojë për një situatë, në të cilën kërkesa për të mira dhe shërbime në treg është më e madhe sesa oferta (kërkesa për shërbimin urban në Tiranë). b) Po në një situatë, në të cilën oferta është më e madhe sesa kërkesa ne treg, cila do të ishte ndërhyrja e duhur e shtetit? **REALIZIMI I KUPTIMIT (Përvijimi i të menduarit)** Klasa ndahet në grupe me nga katër vetë, ku secila nga dyshet e grupeve sjell argumente dhe kundërargumente lidhur me:			

1. Ndërhyrjen e shtetit në ekonomi me anë të çmimeve tavan dhe dysheme.
2. Pasojat që sjell në shtrembërimin e tregut kjo ndërhyrje.
3. Domosdoshmërinë e përdorimit të këtyre instrumenteve nga ana e shtetit në përpjekje për të mbrojtur grupe të caktuara sociale (rasti i pagës minimale si çmim dysheme dhe i qerasë së banesave si çmim tavan).

REFLEKTIMI (Kllaster)

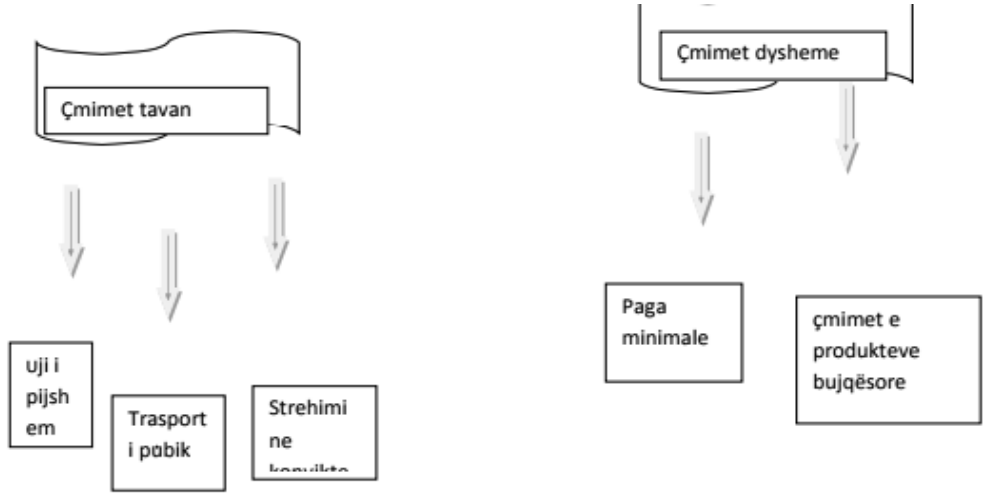

Në fazën përmbyllëse të orës së mësimit, mësuesi/ja u kërkon nxënësve që idetë e tyre pro apo kundër ndërhyrjes së shtetit në ekonomi nëpërmjet çmimeve tavan apo dysheme shoqëruar me pasojat për grupe të caktuara sociale t'i paraqesin në një kllaster.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna;
- për arsyetimet gjatë diskutimit;
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Renditni pasojat negative të vendosjes së çmimeve tavan dhe dysheme, duke sjellë shembuj të tregut të zi; radhëve të gjata apo dhënies së ryshfetit në raste kur aplikohen këto çmime.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:12**
Tema mësimore: Bashkëveprimi midis tregjeve		**Situata e të nxënit:** Printer i ri? Tregjet ndërvepruese	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë:** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - interpreton dhe përkufizon termin e kërkesës së lidhur - interpreton dhe përkufizon termin e kërkesës së prejardhur - analizon efektin e bashkëveprimit të tregjeve		**Fjalët kyçe:** Bashkëveprimi midis tregjeve Kërkesë e lidhur Kërkesë e prejardhur	
Burimet: Libri, internet, *Flip -charter,* tabelë magnetike, video- projektor, DVD		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Organizues grafik - Diskutim			
Organizimi i orës së mësimit **Evokimi(Brainstorming)** Në këtë pjesë të parë të mësimit mësuesja kërkon nga nxënësit që tu përgjigjen disa pyetjeve të cilat do të ndihmojnë në shpjegimin e temës sonë. 1- Nëse ju viheni përpara zgjidhjes ndërmjet 2 produkteve të njëjta celulare, por që njëri është më i lirë kë do të preferonit ju? 2- Nëse do të blini një celular, ju e dini që nga një pakujdesi mund të thyhet a duhet ti blini dhe një kasë telefonit? 3- Çfarë kuptoni me termin kërkesë e prejardhur, po me termin kërkesë e lidhur **Realizimi i kuptimit(Organizues grafik)** Pasi mësuesja merr përgjigjet për pyetjet e ngritura, fillon me shpjegimin më të detajuar të temës mësimore.			

Ajo nis shpjegimin dhe së pari ju thekson rëndësinë nxënësve të ndërveprimit të tregjeve midis tyre, që do të thotë se kërkesa për një produkt X mund të ndikohet nga çmimi i një produkti tjetër.

Dy rastet të ndërveprimit janë mallra në zëvendësim të konsumit, mallra bashkëplotësuese në konsum.

1- Mallra zëvendësuese në konsum

Nëse do të rritesh çmimi i mollëve, çfarë do të ndodhte me kërkesën për portokaj?

Nëse rritet çmimi i mollëve, konsumatorët do të reduktojnë kërkesën për mollë.

Me reduktimin e kërkesës për mollë, konsumatorët do të preferojnë portokaj kundrejt mollëve dhe do të rrisin kërkesën për portokaj.

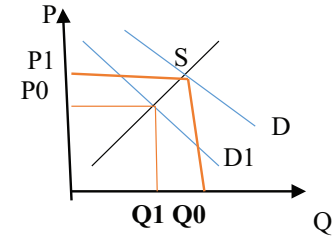

Tregu i portokajve

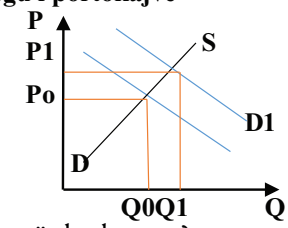

Mallra bashkëplotësues në konsum

Nëse rritet çmimi i makinave, çfarë do të ndodhë me kërkesën për karburant?

Nëse rritet çmimi për makina, atëherë konsumatorët do të ulin kërkesën për karburant, pasi rritja e çmimit të makinave do të shoqërohet me reduktim të sasisë së kërkuar për çdo çmim të makinave e për pasojë në reduktim kërkese**.**

Tregu i karburantit

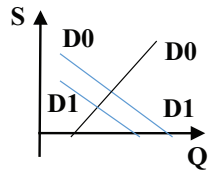

Tregu i makinave

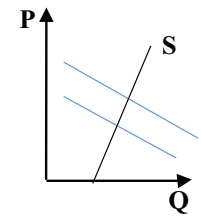

Pasi shpjegon 2 rastet e mësipërme, **mësuesi/ja jep dhe njëherë konceptet e kërkesës së prejardhur dhe të lidhur**.

REFLEKTIMI(Diskutim)

Në këtë fazë të fundit të mësimit mësuesja hedh për diskutim pyetjen::

A është kërkesa për punonjës të specializuar në shkollat profesionale, kërkesë e prejardhur? Përse?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.
Nxënësit vlerësohen:
-për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjen e bërë.
-për përmbushjen e kërkesave të ushtrimit
-për argumentimin e përgjigjeve të dhëna

Detyrat dhe puna e pavarur:

Në rastin e Shqipërisë, një peshë të konsiderueshme të ekonomisë ka sektori i punësimit aktivi (fason), Ky është një shembull i bashkëveprimit të tregjeve, si një pikëpamje e hallkave të zinxhirit të vlerës së shtuar, ashtu dhe nga pikëpamja e ndërkombëtarizimit të ekonomisë, lidhjes midis ekonomive të vendeve të ndryshme. Cilët faktorë mendoni se i nxisin këto lidhje? Çfarë problemesh mendoni se mund të ketë kjo industri? Çfarë efektesh pozitive sjell kjo industri në ekonominë shqiptare?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Konsumi dhe kursimi		**Situata e të nxënit:** Llogaritë e kursimit	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit ;** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të nxënit::** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** **-** identifikon faktorët nga të cil**ët** varet masa e konsumit të një familjeje ose individi dhe të përshkruan rëndësinë ekonomike të tyre - specifikon burimet e të ardhurave. - arsyeton sesi mund të rritet pasuria dhe nga varet masa e kursimit - analizon kredinë konsumatore - evidenton përfitimet dhe kostot e kredis**ë** konsumatore		**Fjalët kyçe:** Pasuria Kursimi Kredia konsumatore	
Burimet: Libri i nxënësit, internet, video-projektor, *Flip---charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve - Brainstorming- Shpjegim- Punë me shkrim, ese			

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja merr informacion lidhur me pyetjet:

- Cilat janë produktet që ju konsumoni më shumë?
- A ka produkte që ju do të dëshironit ti konsumonit por nga faktorë të ndryshëm nuk mund ti konsumoni?
- A keni para të lëna mënjanë ju apo familja juaj? Si do të emërtohej me një term ekonomik kjo sjellje?
- Nëse familja juaj ka mungesë të ardhurash dhe duhet të bëjnë një pagesë me patjetër, si do të veprohej në këtë situatë?

Pasi nxënësit paraqesin përgjigjet e tyre, i pasqyrojmë në tabelë

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Pasi merren përgjigjet e nxënësve, mësuesja u shpjegon lidhjen e përgjigjeve të tyre me termat për të cilat do të diskutohet në mësim. Përkatësisht:

- Konsum
- Kursim
- Kredi konsumatore
- Të ardhura

Së fundi mësuesi/ja shpjegon dhe ndryshimin midis të ardhurave dhe pasurisë

REFLEKTIM (Punë me shkrim, ese)

Në minutat e mbetura nxënësve u kërkohet të krijojnë një ese argumentuese me temë " Pse konsumimi është një katalizator i mirë për ekonominë"

Në përfundim, përfaqësues të ndryshëm lexojnë esetë e krijuara.

Vlerësimi: I vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e bëra

-për krijimin e esesë

-për argumentet e dhëna në ese

Detyrat dhe puna e pavarur:

Shkruaj një ese rreth prirjeve si konsumator në një ekonomi globale

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Buxheti Vetjak		**Situata e të nxënit:** Buxheti ynë	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai/ajo zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj., në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij/saj.

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi/ja mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja** - analizon buxhetin vetjak dhe përcakton çfarë duhet të mbahet parasysh në hartimin e tij; - interpreton si pasqyrohen të ardhurat, shpenzimet dhe kursimet në buxhetin vetjak.	**Fjalët kyçe:** Buxheti vetjak T**ë ardhura personale** Shpenzime Kursimi
Burimet: Libri **i nxënësit, video-projektor,** *Flip-charter*, internet – web Banka e Shqipërisë**.**	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve : Brainstorming – Shpjegim - Studim rasti

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja i paraqet në tabelë një pyetje të rëndësishme:

- Përse është e rëndësishme të parashikojmë të ardhurat dhe shpenzimet vetjake përgjatë një periudhe kohore? Dhe kërkon mendimet e nxënësve, të cilat i pasqyron në tabelën e zezë.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Mësuesi/ja nëpërmjet shpjegimit sqaron se si mund të ndërtojmë një buxhet vetjak duke paraqitur në tabelë një strukturë të organizimit të buxhetit vetjak; duke pasqyruar kategoritë kryesore dhe në mënyrë të përmbledhur.

Të ardhurat	Shpenzimet	Kursimi
Të ardhura nga paga	Shpenzime të domosdoshme	
Të ardhura të tjera	Shpenzime jo të domosdoshme	
Total (1)	Total (2)	(1-2)

REFLEKTIMI (Studim rasti)

Në këtë fazë, mësuesi/ja jep një rast studimor:

Supozojmë se një individ i sapodiplomuar është punësuar para 1 viti me një pagë prej 50 000 lekësh në muaj.

Shpenzimet e tij janë të domosdoshme, ku përfshihen qiraja prej 15 000 lekësh, energjia elektrike prej 2 200 lekësh, gjithashtu edhe shpenzime jo të domosdoshme për argëtim e dhurata, në masën 1800.

Kërkohet:

a) Të paraqitet një buxhet vetjak në bazë të kategorive kryesore.
b) Të përcaktohen zërat në kategoritë e duhura.
c) Të tregohet nëse rezulton kursimtar apo jo i sapodiplomuari dhe të argumentohet përgjigjja.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjen e bërë;
- për përmbushjen e kërkesave të ushtrimit;
- për argumentimin e përgjigjeve të dhëna.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Bëni parashikimin për buxhetin tuaj ose të familjes për muajin e ardhshëm, duke marrë në konsideratë shpenzimet dhe të ardhurat e saj.

PROJEKT (ORA E PARË)

Tema: Pamjaftueshmëria, zgjedhja dhe kostoja oportune, sfidë e çdo individi, familjeje dhe shoqërie

Rezultatet e të nxënit

Në përfundim të këtij projekti, nxënësi/ja:

• shpjegon lidhjen shkakësore ndërmjet pamjaftueshmërisë dhe nevojës për të zgjedhur, duke pranuar koston oportune;

• shfrytëzon teknologjinë e informacionit dhe të komunikimit, si dhe materiale të tjera mbështetëse për realizimin e projektit;

• identifikon faktorët e prodhimit për një të mirë ose shërbim;

• përzgjedh informacionin dhe e përpunon atë (ndërton grafikë, diagrame me të dhëna statistikore);

• evidenton shembuj lidhur me marrjen e vendimeve dhe koston oportune;

• analizon se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor;

• vlerëson dhe respekton pikëpamjet e të tjerëve (idetë individuale dhe ato në grup);

• tregon integritet në aksesimin dhe përdorimin etik të informacionit;

• është krijues, prezanton idetë e reja dhe komunikon lirshëm mendimet e tij/saj.

Burimet kryesore të informacionit:

teksti mësimor, kllastera dhe materiale të hulumtuara e të grumbulluara gjatë zhvillimit të temave mësimore; biseda me më të rriturit e familjes; informacione të siguruara nga interneti, media dhe dokumentarë të ndryshëm televizivë.

Metodologjia që do të përdoret:

punë në grupe, hulumtim, diskutim, analizë, prezantim, shkëmbim opinionesh.

Mjetet që do të përdoren deri në realizimin përfundimtar të projektit:

Libri i nxënësit, materiale të printuara (materiale të hulumtuara dhe të grumbulluara), materiale të siguruara nga interneti, internet , CD / DVD / USB, kompjuter, video-projektor, tabelë prezantimi, shënjues etj.

Çështjet që do të trajtohen gjatë realizimit të projektit:

• Identifikimi i burimeve prodhuese

• Kufizueshmëria e burimeve përballë nevojave të pakufizuara

• Përshkrimi i kufirit të mundësive të prodhimit të një shoqërie

• Konkretizimi me shembuj i një situate në lidhje me marrjen e vendimeve dhe koston oportune të saj

• Ndërtimi dhe interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune

• Interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune

• Përshkrimi i parimit të ekonomizimit

• Analizimi se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor

• Argumentimi për mënyrën se si sisteme të ndryshme ekonomike e zgjidhin problemin ekonomik themelor

Përshkrim përmbledhës i veprimtarive kryesore që do të zhvillohen gjatë orës së parë të projektit

• Nxënësit ndahen në grupe, me nga katër anëtarë secili.

• Përcaktohen: përmbajtja e projektit, burimet e informacionit, mënyrat se si do të punojnë dhe komunikojnë nxënësit.

• Mësuesi/ja jep sugjerime mbi organizimin e punës brenda grupit.

• Nxënësit ndajnë rolet brenda grupit dhe detyrat për secilin.

PROJEKT (ORA E DYTË)

Tema: Pamjaftueshmëria, zgjedhja dhe kostoja oportune, sfidë e çdo individi, familjeje dhe shoqërie

Rezultatet e të nxënit

Në përfundim të këtij projekti, nxënësi/ja:

• shpjegon lidhjen shkakësore ndërmjet pamjaftueshmërisë dhe nevojës për të zgjedhur, duke pranuar koston oportune;

• shfrytëzon teknologjinë e informacionit dhe të komunikimit, si dhe materiale të tjera mbështetëse për realizimin e projektit;

• identifikon faktorët e prodhimit për një të mirë ose shërbim;

• përzgjedh informacionin dhe e përpunon atë (ndërton grafikë, diagrame me të dhëna statistikore);

• evidenton shembuj lidhur me marrjen e vendimeve dhe koston oportune të saj;

• analizon se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor;

• vlerëson dhe respekton pikëpamjet e të tjerëve (idetë individuale dhe ato në grup);

• tregon integritet në aksesimin dhe përdorimin etik të informacionit;

• është krijues, prezanton idetë e reja dhe komunikon lirshëm mendimet e tij/saj.

Burimet kryesore të informacionit:

teksti mësimor, kllastera dhe materiale të hulumtuara e të grumbulluara gjatë zhvillimit të temave mësimore; biseda me më të rriturit e familjes; informacione të siguruara nga interneti, media dhe dokumentarë të ndryshëm televizivë.

Metodologjia që do të përdoret:

punë në grupe, hulumtim, diskutim, analizë, prezantim, shkëmbim opinionesh

Mjetet që do të përdoren deri në realizimin përfundimtar të projektit:

Libri i nxënësit, materiale të printuara (materiale të hulumtuara dhe të grumbulluara), materiale të siguruara nga interneti, internet , CD / DVD / USB, kompjuter, video-projektor, tabelë prezantimi, shënjues etj.

Çështjet që do të trajtohen gjatë realizimit të projektit:

• Identifikimi i burimeve prodhuese

• Kufizueshmëria e burimeve përballë nevojave të pakufizuara

• Përshkrimi i kufirit të mundësive të prodhimit të një shoqërie

• Konkretizimi me shembuj i një situate në lidhje me marrjen e vendimeve dhe koston oportune të saj

• Ndërtimi dhe interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune

• Interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune.

• Përshkrimi i parimit të ekonomizimit

• Analizimi se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor

• Argumentimi për mënyrën se si sisteme të ndryshme ekonomike e zgjidhin problemin ekonomik themelor

Përshkrim përmbledhës i veprimtarive kryesore që do të zhvillohen gjatë orës së parë të projektit

• Nxënësit përshkruajnë punën e bërë deri në këtë fazë të projektit. Tashmë, ai duhet të jetë në trajtën e një raporti paraprak, ndaj këshillohen nga mësuesi/ ja t'i kushtojnë një vëmendje të veçantë projektit në lidhje me origjinalitetin dhe cilësinë, për të pasur një produkt sa më të frytshëm në fazën përfundimtare.

• Evidentohet kontributi i secilit anëtar të grupit dhe shkalla e bashkëpunimit midis tyre.

• Nxënësit përshkruajnë shkallën e përdorimit të burimeve të informacionit, rrugët e sigurimit dhe vlefshmërinë e tyre.

• Raportohen vështirësitë dhe bëhen sugjerime edhe nga nxënës të grupeve të tjera mbi zgjidhje dhe ide të ndryshme.

PROJEKT (ORA E TRETË)

Tema: Pamjaftueshmëria, zgjedhja dhe kostoja oportune, sfidë e çdo individi, familjeje dhe shoqërie

Rezultatet e të nxënit

Në përfundim të këtij projekti, nxënësi/ja:

• shpjegon lidhjen shkakësore ndërmjet pamjaftueshmërisë dhe nevojës për të zgjedhur, duke pranuar koston oportune;

• shfrytëzon teknologjinë e informacionit dhe të komunikimit, si dhe materiale të tjera mbështetëse për realizimin e projektit;

• identifikon faktorët e prodhimit për një të mirë ose shërbim;

• përzgjedh informacionin dhe e përpunon atë (ndërton grafikë, diagrame me të dhëna statistikore);

• evidenton shembuj lidhur me marrjen e vendimeve dhe koston oportune të saj;

• analizon se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor;

• vlerëson dhe respekton pikëpamjet e të tjerëve (idetë individuale dhe ato në grup);

• tregon integritet në aksesimin dhe përdorimin etik të informacionit;

• është krijues, prezanton idetë e reja dhe komunikon lirshëm mendimet e tij/saj;

Burimet kryesore të informacionit:

teksti mësimor, kllastera dhe materiale të hulumtuara e të grumbulluara gjatë zhvillimit të temave mësimore; biseda me më të rriturit e familjes; informacione të siguruara nga interneti, media dhe dokumentarë të ndryshëm televizivë.

Metodologjia që do të përdoret:

punë në grupe, hulumtim, diskutim, analizë, prezantim, shkëmbim opinionesh.

Mjetet që do të përdoren deri në realizimin përfundimtar të projektit:

Libri i nxënësit, materiale të printuara (materiale të hulumtuara dhe të grumbulluara), materiale të siguruara nga interneti, internet , CD / DVD / USB, kompjuter, video-projektor, *smartboard*, shënjues etj.

Çështjet që do të trajtohen gjatë realizimit të projektit:

• Identifikimi i burimeve prodhuese

• Kufizueshmëria e burimeve përballë nevojave të pakufizuara

• Përshkrimi i kufirit të mundësive të prodhimit të një shoqërie

• Konkretizimi me shembuj i një situate në lidhje me marrjen e vendimeve dhe koston oportune të saj

• Ndërtimi dhe interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune

• Interpretimi i një lakoreje të mundësive të prodhimit, si dhe nëpërmjet saj, ilustrimi i kostos oportune

• Përshkrimi i parimit të ekonomizimit

• Analizimi se si ndërmarrja e iniciativave ekonomike nxit përdorimin e burimeve natyrore, të kapitalit fizik dhe njerëzor

• Argumentimi për mënyrën se si sisteme të ndryshme ekonomike e zgjidhin problemin ekonomik themelor

Përshkrim përmbledhës i veprimtarive kryesore që do të zhvillohen gjatë orës së tretë të projektit

• Paraqitja e punës së secilit grup, që mund të bëhet në mënyrë elektronike (me *Power Poin*t apo me forma të tjera) ose me anë të posterave, skemave etj., sipas vendimmarrjes së grupit.

• Dorëzimi i produktit të printuar.

• Diskutimi në klasë mbi përfundimet e arritura.

• Vlerësimi i nxënësve.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Firmat, sipërmarrësit dhe ekonomia e tregut		**Situata e të nxënit:** Amazon "dyqani në internet"	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë:** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - **p**ërkufizon **ç'ë**shtë firma - shpjegon cilat janë qëllimet e veprimtarisë së firmës në ekonominë e tregut		**Fjalët kyçe:** Sipërmarrës Firmë	
Burimet: Libri **i nxënësit,** tabela e zezë, video-projektor, *Flip-charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Kllaster-Shpjegim- Rrjet diskutimesh			

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Kllaster)

Duke ju rikthyer kapitujve të shpjeguar më parë, rikthejmë në vëmendjen e nxënësve se ekonomia është një shkencë e cila studion përndarjen optimale të burimeve të kufizuara prodhuese ndaj nevojave konkurruese. Ajo studion dhe analizon veprimtarinë e agjentëve se saj, ndër të cilët mund të përmendim firmën.

Në këtë moment zhvillohet kllasteri në lidhje me çështjet e mëposhtme:

-Çfarë kuptoni me firmë?

-Nga kush drejtohet firma?

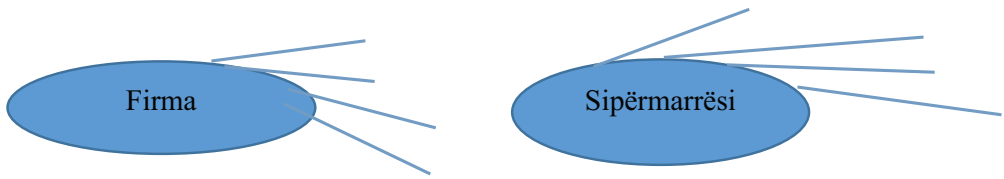

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Nëpërmjet shpjegimit sqarohen çështjet e mëposhtme:

1) Cili është roli i sipërmarrësit në ekonominë e tregut
2) Çfarë rruge mund të ndjekin sipërmarrësit për të patur sukses:

.

REFLEKTIMI (Rrjet diskutimesh)

Në këtë pjesë të fundit të mësimit hedhim për diskutim pyetjen:

PO

JO

A mund të bëhet çdo njëri sipërmarrës? Pse?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Listoni disa nga strategjitë që duhet të përdor një sipërmarrës që të jetë i suksesshëm.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: Format e organizimit të një biznesi		**Situata e të nxënit:** Ushtrime dhe situata problemore nga jeta reale	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar. **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë:** demonstron shkathtësi funksionale të ekonomisë, në jetën e përditshme, në përmbushjen e kërkesave të ndryshme për kryerjen e një detyre; parashtron pyetje dhe shfaq mendime të strukturuara për zgjidhjen e një problemi apo detyre, bën përmbledhjen e politikave të përdorura			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - evidenton legjislacionin për organizimin dhe funksionimin e biznesit në Shqipëri - evidenton format kryesore të shoqërive në vendin tonë - analizon format kryesore të shoqërive në vendin tonë - konkretizon me shembuj format e organizimit dhe të funksionimit të biznesit në vendin tonë.		**Fjalët kyçe:** Shoqëri kolektive Shoqëri komandite Shoqëri me përgjegjësi të kufizuar Shoqëri anonime Shoqëri shtetërore	
Burimet: Libri, video projektor, *Flip--charter*, internet		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikim me terma paraprakë -Shpjegim -Diskutim			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI (Parashikim me terma paraprakë)** Mësuesi/ja shkruan në tabelë fjalët: **Ligje biznese shoqëri kolektive** **shoqëri komandite shoqëri me përgjegjësi të kufizuar** **shoqëri anonime** **shoqëri shtetërore** Dhe kërkon nga nxënësit të përshkruajnë kuptimin e tyre. Më pas idetë shkruhen në tabelë dhe lexohen nga një nxënës **REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)** Në këtë fazë mësuesi/ja nëpërmjet shpjegimit sqaron:			

- Thelbi e tri ligjeve që rregullojnë organizimin dhe funksionimin e bizneseve në vendin tonë
- Format kryesore të shoqërive në vendin tonë
- Karakteristikat e shoqërive

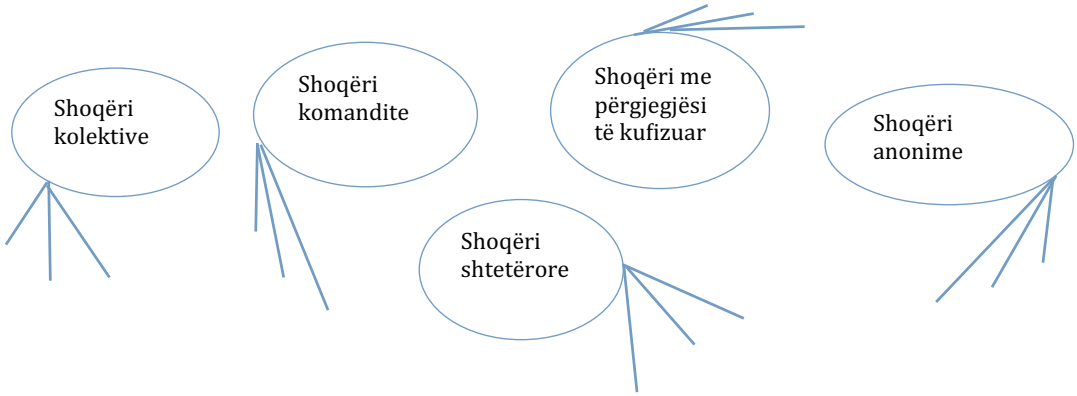

REFLEKTIMI (Diskutim)

Në këtë fazë shtrohen për diskutim pyetjet:

Cila prej formave të biznesit haset më shpesh dhe pse?

Cila prej formave të biznesit haset më rrallë dhe pse?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me përshkrimet e bëra

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për idetë e dhëna

Detyrat dhe puna e pavarur:

Jepni shembuj të formave të organizimit dhe funksionit të biznesit në vendin tonë dhe në zonën ku banoni.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Financimi i firmës		**Situata e të nxënit:** "Elektronik Design"	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - specifikon cilat janë rrugët e financimit të një biznesi - dallon burimet e jashtme nga burimet e brendshme - dallon ndryshimin midis aksionit dhe obligacionit	Financim i brendshëm Financim i jashtëm Aksion Obligacion Marrje kredie
Burimet: Libri, internet, *Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve (Brainstorming)-Leksion i avancuar-Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Mësuesi/ja merr ide për pyetjet e mëposhtme:

1. Cilat mund të jenë rrugët kryesore që firmat përdorin për të siguruar mjetet financiare?
2. Cilën nga rrugët e sigurimit të mjeteve monetare do të vlerësonit si më të mirë dhe më të sigurt?
3. Ç'dini për aksionin dhe obligacionin? Çfarë kanë të përbashkët dhe çfarë i dallon nga njëri-tjetri?
4. Ç 'është kredia bankare? A janë të sigurta firmat në marrjen e kredisë nga banka?

Pasi dëgjohen përgjigjet e nxënësve, disa prej tyre shkruhen në tabelë dhe mësuesi përzgjedh ato që kanë lidhje me temën e re.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Leksion i avancuar)

Në fillim mësuesi/ja përgatit nxënësit për veprimtarinë duke u treguar temën e leksionit dhe objektivat e tij. Mësuesi/ja e ndan klasën në grupe .Brenda grupeve krijohen dyshe

nxënësish të cilët duhet të hartojnë një listë mbi gjithçka që dinë rreth kësaj teme. Mësuesi/ja u kërkon dysheve t'ia tregojnë punën e tyre shokëve. Më pas shkruhen në tabelë idetë .U kërkohet nxënësve të dëgjojnë me vëmendje mësimin, të dhënë nga mësuesi/ja duke pasur para listën e tyre të ideve. Bëhet krahasimi i ideve me mësimin e dhënë.

REFLEKTIMI (Brainstorming)

Në 5 - 10 minutat e fundit të orës bëhen pyetje të cilave nxënësit iu përgjigjen me shkrim:

1. Cilat prej letrave sjellin interesa fikse dhe cilat dividendë?
2. Cilat janë motivet që na shtyjnë të mbajmë aksione?
3. Cilat janë motivet që na shtyjnë të mbajmë obligacione?

Disa nga nxënësit lexojnë përgjigjet e dhëna dhe diskutohen me të gjithë klasën.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u kërkohet të bëjnë një kërkim në faqet e internetit të bankave të nivelit të dytë lidhur me ecurinë e nivelit të kredidhënies për bizneset shqiptare.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve. Bilanci i firmës		**Situata e të nxënit:** Bilanci i firmës "Livadh" sh.p.k"	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - evidenton dy dokumentet bazë të kontabilitetit - interpreton pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve - interpreton pasqyrën e bilancit të firmës - shpjegon barazimin kryesor kontabël mbi bazën e të cilit ndërtohet bilanci	Bilanci i firmës Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve Fitim kontabël Aktivi, pasivi
Burimet: Libri, video-projektor, *Flip-charter,* internet	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Parashikim me terma paraprakë - Shpjegim- Studim rasti

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (parashikim me terma paraprakë)

Mësuesi/ja shkruan në tabelë dy konceptet:

Bilanci i firmës

Pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve

Pyeten nxënësit nëse kanë ndonjë informacion në lidhje me konceptet ose se çfarë mendojnë në lidhje me to.

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Në fazën e dytë mësuesi/ja shpjegon se:

-Bilanci i firmës dhe pasqyra e të ardhurave dhe shpenzimeve janë dy dokumentet bazë të një firme apo biznesi

-Të ardhurat totale - Kostot totale kontabël - = Fitim(ose humbje) kontabël

-Barazimi themelor kontabël mbi bazën e të cilit ndërtohet bilanci është: Mjetet =Detyrimet + Vlerën neto të firmës

REFLEKTIMI (Studim rasti)

Arbëri dhe Vjollca vendosën të fillojnë një biznes. Në fund të vitit të parë dëshironin të dinin rezultatin e aktivitetit të tyre. Të dhënat që disponojnë janë:

të ardhura nga shitja 1800 dollarë;

të ardhura nga qiratë 200 dollarë;

të ardhurat nga shërbimet që u ofrojnë të tretëve 100 dollarë.

pagesat për pagat 600 dollarë;

pagesat për furnizimin me lëndë të parë 800 dollarë;

pagesa e interesit bankar 200 dollarë;

amortizimi i kapitalit 100 dollarë.

Duke iu referuar të dhënave të mësipërme tregoni nëse biznesi i tyre është me humbje apo me fitim.

Në fillim nxënësit punojnë në mënyrë të pavarur dhe pastaj një nxënës e punon në tabelë. Pjesa tjetër e nxënësve diskutojnë mbi pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve si dhe rezultatin e nxjerrë.

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për punën e bërë në grupe

Detyrat dhe puna e pavarur:

Arsyetoni: Pse një menaxher apo një individ që dëshiron të investojë paratë e tij në një firmë duhet të njohë dy dokumentet kryesore kontabël, pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve dhe bilancin e firmës.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Prodhimi		**Situata e të nxënit:** Prodhim i produkteve artizanale "toka jonë"	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë: Zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përcakton ç'është prodhimi -identifikon kategoritë kryesore të prodhimit - dallon funksionin e prodhimit - interpreton funksionin e prodhimit në periudha afatshkurtra dhe afatgjata - shpjegon treguesit kryesorë të prodhimit - interpreton ne grafik ligjin e të ardhurave rënëse	Prodhimi Funksioni i prodhimit periudhë afatshkurtër dhe afatgjatë, produkt i përgjithshëm fizik produkt marxhinal fizik produkt mesatar fizik ligji i të ardhurave rënëse
Burimet: Libri, dërrasë e zezë, *Power point, Flip--charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Leksion i avancuar- Punë në grupe

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen:

- Çfarë kuptoni me fjalën prodhim?

-Cilat mund të jenë kategoritë kryesore të prodhimit?

Mendimet e nxënësve vendosen në tabelë.

Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në idetë e nxënësve, nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj.

REALIZIMI I KUPTIMT(Leksion i avancuar)

Në fazën e dytë mësuesi/ja nis me shpjegimin e koncepteve:

-kuptimi i funksionit të prodhimit

-funksioni i prodhimit në periudha afatshkurtër dhe afatgjatë

-produkti i përgjithshëm fizik

-produkti marxhinal fizik

-produkti mesatar fizik

-faktorët e ndryshueshëm dhe të pandryshueshëm të prodhimit

-interpretimi grafik i prodhimit në periudhën ASH

➢ 1. Trajtohet funksioni i prodhimit në konceptimin

o Ekonomik si një proces në të cilin faktorët e prodhimit (burimet) sipas një metode të caktuar kthehen në mallra.

o Matematikor, si funksioni që paraqet çdo kombinim të faktorëve të prodhimit në një periudhë të caktuar kohe dhe që tregon maksimumin e prodhimit në saj të këtij kombinimi .

Q max = f(K, L)

Këtu mësuesi ndalet dhe ve theksin në faktin që:

Shprehja algjebrike që nxënësit e kanë përmendur më parë si të njohur nga matematika tregon këtu se madhësia e prodhimit maksimal të firmës Q është funksion i madhësisë së faktorëve të ndryshëm të përdorur në procesin e prodhimit .

➢ Evidentohet se si ndryshimi në periudhën afatshkurtër me periudhën afatgjatë përbën një moment kyç në trajtimin e funksionit të prodhimit, duke pasur parasysh se në periudhë afatshkurtër të paktën njëri nga faktorët mbetet fiks dhe në periudhë afatgjatë të gjithë faktorët mund të ndryshohen (shumëfishohen).

➢ Theksohet rëndësia e paraqitjes grafike të funksionit të prodhimit dhe trajta e lakores së TPP, APP, MPP.

REFLEKTIMI(Punë në grupe)

Jepet nga mësuesi/ja tabela:

L	TPP	MPP	APP
0	0		
1	70		
2	160		
3	244		
4	312		
5	354		
6	360		

Ndahet klasa në tre grupe dhe për secilin grup një detyrë. Konkretisht:

Grupi 1: Duhet të bëjë paraqitjen grafike të lakores së produktit të përgjithshëm fizik

Grupi 2:Duhet të plotësojë tabelën për treguesin MPP dhe të bëjë paraqitjen grafike të lakores së produktit marxhinal fizik.

Grupi 3.:Duhet të plotësojë tabelën për treguesin APP dhe të bëjë paraqitjen grafike të lakores së produktit mesatar fizik.

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për punën e bërë në grupe

Detyrat dhe puna e pavarur:

Tabela e mëposhtme tregon sasinë e produktit që prodhohet dhe njësinë e punës të një firme.Duke ditur që madhësia e kapitalit është e fiksuar tregoni:

Puna	0	1	2	3	4	5	6
Produkti	0	2	5	10	14	17	19

A) Për cilën periudhë prodhimi bëhet fjalë _____

B) Sa është produkti mesatar fizik kur firma ka punësuar 3 punëtorë? _____

C) Sa është produkti marxhinal kur firma ka punësuar 5 punëtorë? _____

D) A ka vend në këtë rast ligji i të ardhurave në rënie. _____

E) Argumento përgjigjen e dhënë.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Të ardhurat dhe kostot		**Situata e të nxënit:** "Ajkuna Sh.p.k"	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit**: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera . **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë:** Zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - **s**hpjegon kuptimin e të ardhurave - shpjegon kuptimin e kostos marxhinale - dallon llojet e kostove - bën dallimin midis kostos kontabile dhe kostos oportune; midis fitimit kontabël dhe fitimit ekonomik		**Fjalët kyçe:** të ardhura marxhinale, kosto fikse, kosto e ndryshueshme, kosto e përgjithshme, kosto marxhinale,	
Burimet: Libri, dërrasë e zezë, *Power point, Flip--charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming-Shpjegim- Brainstorming			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen: - Çfarë kuptoni me fjalën e ardhur? - Çfarë kuptoni me fjalën kosto? Mendimet e dhëna nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë. Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në mendimet e dhëna nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj. **REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)** Në fazën e dytë mësuesi/ja nëpërmjet shpjegimit sqaron: -Kuptimin e të ardhurave, ku **TR = P*Q** dhe llojet e të ardhurave -Kuptimin e të ardhurave mesatare, ku **AR=TR / Q** -Kuptimin e të ardhurave marxhinale, ku **MR=ΔTR/ΔQ** -Llojet e kostove, kuptimi dhe llogaritja e tyre			

-Koston e përgjithshme mesatare, **ATC= TC/Q**; koston fikse mesatare, **AFC=FC/Q;** koston e ndryshueshme mesatare**, AVC= VC/Q**

-Kostoja marxhinale, kuptimi dhe llogaritja e saj, ku **MC = ΔTC/ΔQ**

-Koston kontabile si tërësi shpenzimesh monetare që bën firma për prodhimin e mallit

-Koston oportune si tërësia e faktorëve të prodhimit që janë pronë e firmës por që kanë alternativa të tjera përdorimi.

-Fitimin kontabël = TR - $TC_{kontabile}$

-Fitimin ekonomik = TR – $TC_{oportune}$

REFLEKTIMI (Brainstorming)

Nxënësit i përgjigjen pyetjes së mëposhtme:

-Në qoftë se për një firmë: TR janë 100000 $, $TC_{kontabile}$ është 60000%: $TC_{oportune}$ është 90000 $, sa do të jetë fitimi kontabile dhe sa fitimi ekonomik?

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

- për mendimet e dhëna në lidhje me përkufizimin e të ardhurave dhe kostos
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për saktësinë në llogaritje të të ardhurave dhe kostove

Detyrat dhe puna e pavarur:

Në tabelën vijuese jepen të dhënat e firmës.

Çmimi (P)	Sasia e kërkuar (Qd)	Të ardhura totale(TR)	Të ardhurat marxhinale(MR)	Kosto totale (TC)	Kosto marxhinale (MC)	Fitim ose humbje
20	0			4		
16	1			10		
12	2			14		
10	3			20		
7	4			28		
4	5			40		

Llogarisni:

A) Të ardhurat totale të firmës për çdo njësi të kërkuar.

B) Të ardhurat marxhinale të firmës.

C) Koston marxhinale të firmës.

D) Sa do të jenë fitimet ose humbjet e firmës.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Lakoret e kostos në periudhën afatshkurtër		**Situata e të nxënit:**	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - ndërton lakoret e kostove në periudha afatshkurtra - **i**nterpreton në mënyrë grafike: lakoret e kostove fikse (AFC), të kostove variable mesatare (AVC), të kostos së përgjithshme mesatare (ATC), të kostos marxhinale (MC)	Të ardhura marxhinale Lakoret e kostos Kosto marxhinale
Burimet: Libri, dërrasë e zezë, *Power point, Flip--charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Organizues grafik (Kubimi)

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Mësuesi/ja nis me një Brainstorming në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

- Çfarë është kostoja dhe pse ka rëndësi llogaritja e saj?
- Cili është kuptimi i kostove mesatare dhe marxhinale dhe si llogariten ato?

Përgjigjet shkruhen në tabelë.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Organizues grafik)

Si rrjedhoje e koncepteve të marra në leksionin e mëparshëm, me interes qëndron sesi janë sjelljet e kostove si pasojë e ndryshimeve të njësive të prodhimit. A reflektohet ndryshimi në njësitë e prodhuara në një sjellje të caktuar të kurbës (lakores) së kostos: variable, fikse, marxhinale dhe asaj mesatare

Për ti dhënë përgjigje pyetjeve të ngritura, ndihmojnë organizuesit grafik nëpërmjet të cilëve analizohet dhe interpretohet grafikisht kategoritë e kostove në afatshkurtër:

Së pari niset me AFC= FC/Qe cila paraqitjen grafike do ta kishte si më poshtë

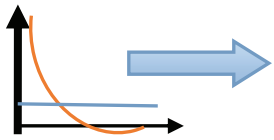

AFC Analiza

Duke marrë në konsideratë këtë sjellje e duke u nisur nga formula, themi AFC se me rritjen e prodhimit kostoja fikse mesatare reduktohet, drejt zeros pasi TFC Qkostoja fikse shpërndahet në të gjitha njësitë e prodhuara, duke marrë në konsideratë se TFC është e pandryshueshme për çdo njësi

Pasi analizohet kosto fikse, shpjegimi tashmë përqendrohet tek kostoja variable. E cila gjendet = VC/Q

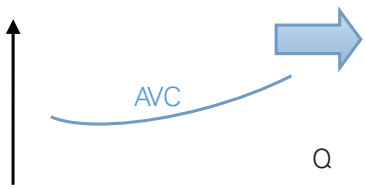

AVC Analiza

Paraqitja grafike e kostos mesatare tregon se çfarë ndodh me koston Variable me ndryshimin e prodhimit, duke parë grafikun vërehet se AVC me rritjen e prodhimit kostoja variable për njësi mesatare rritet

Kalohet më pas tek një kategori tjetër, kosto mesatare ATC=TC/Q e cila grafikisht paraqitet

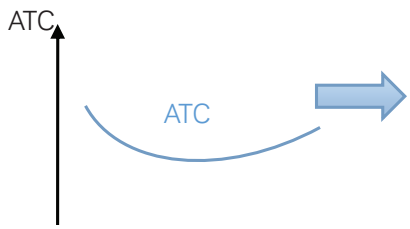

ATCAnaliza

Kostoja mesatare fillimisht ka prirje rënëse, e më pas rritëse

Kostoja marxhinale = ΔTC/ΔQ e cila paraqet koston shtesë për njësi, si pasojë e rritjes së prodhimit**.**

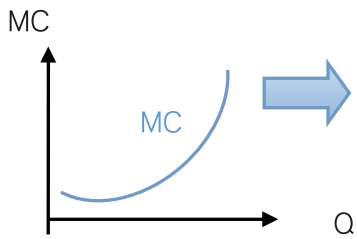

MC Analiza

Kjo kurbë kostoje ka prirje rrënëse në fillim dhe pas një niveli rritës

Ardhur nga fakti se pasi arrihet niveli qe minimizon koston, pra niveli **MC** ku burimet përdoren me efiçence, pas këtij niveli burimet përdoren me kosto më të larta

REFLEKTIMI (Diskutime)

Në këtë fazë shtrohet për diskuti pyetja:

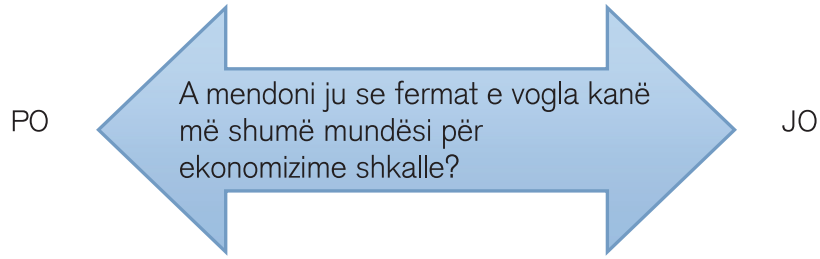

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me përkufizimin e të ardhurave dhe kostos marxhinale

-për arsyetimet gjatë diskutimit në lidhje me lakoret e kostove në periudha afatshkurtra

-për saktësinë në llogaritje të të ardhurave dhe kostove

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u kërkohet që të reflektojnë dhe të analizojnë a ekziston ndonjë lidhje midis lakoreve dhe nëse po ndërmjet kujt?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><th>Fusha:</th><th>Lënda: Ekonomia 12</th><th>Shkalla:</th><th>Klasa: 12</th></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Prodhueshmëria</td><td colspan="2">Situata e të nxënit:
Vlerësim i nxënësit nga nxënësi-mësuesi</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe
Kompetenca e të shprehurit: përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.
Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:
- shpjegon konceptin e prodhueshmërinë
- liston dhe shpjegon faktorët që ndikojnë në prodhueshmëri
- vlerëson prodhueshmërinë</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
standard jetese,
prodhueshmëri
kapital njerëzor/fizik, teknologji</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
Libri i nxënësit, smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, Flip--charter</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim - Diskutim</td></tr>
<tr><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja merr informacion lidhur me pyetjet:

- Çfarë ishte prodhimi?
- Kur një punonjës është shumë eficient dhe me të njëjta kushte si të tjerët prodhon më shumë, ku ndikon kjo gjë?
- Çfarë kuptoni me prodhueshmëri

Përgjigjet e pyetjeve, mësuesi/ja i shkruan në tabelë.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Mësuesi/ja shpjegon termin e prodhueshmërisë tregon sasinë dhe cilësinë e mallrave dhe shërbimeve të prodhuara me një sasi dhe cilësi të dhënë të faktorëve të prodhimit në një hark kohor.

– **Si llogaritet treguesi i prodhueshmërisë:**

$$\text{Prodhueshmëria} = \frac{\text{Produkt kombëtar real}}{\text{Sasia e faktorit të përdorur}}$$

Cilët janë faktorët që ndikojnë në prodhueshmëri:

– Sasia dhe cilësia e kapitalit njerëzor
– Rritja e sasisë dhe cilësisë së kapitalit fizik.
– Përmirësimi i teknologjisë
– Kushtet në të cilat zhvillohet biznesi

Mësuesi/ja shpjegon shkurtimisht dhe efektet e secilit prej faktorëve dhe kërkon dhe mendimin e nxënësve se si mund të ndikojë një përmirësim i secilit prej tyre në prodhueshmëri

REFLEKTIMI(Diskutim)

Në këtë fazë shtrohet për diskutim pyetja:

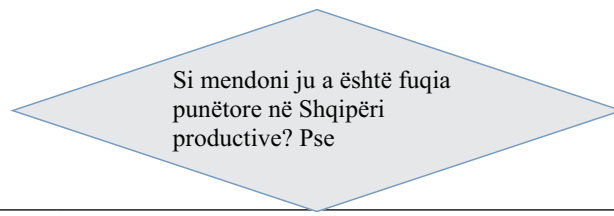

Vlerësimi:

: i vazhdueshëm. Nxënësit vlerësohen: -për përmbledhjen e materialit të lexuar. -për arsyetimet gjatë diskutimit-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

A kanë ndikuar përparimet teknologjike në botë edhe në prodhueshmërinë e faktorit kapital në Shqipëri? Jepni shembuj konkretë.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomi 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: Thelbi i konkurrencës		**Situata e të nxënit:**	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përshkruan konceptin e konkurrencës - interpreton struktura të ndryshme tregu - argumenton pse nga konkurrenca fitojnë të gjithë agjentët ekonomik	konkurrenca struktura e tregut konkurrenca e plotë konkurrenca monopolistike oligopoli monopoli (telefonia e lëvizshme, karburantet)
Burimet: *Smart board*, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- charter,* USB, artikuj ose raste studimore në të cilat evidentohen strukturat e tregut, sidomos ato oligopol apo monopol.	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Të nxënit në bashkëpunim - Rrjet i diskutimit

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming = Harta e të menduarit)

Mësuesi/ja merr idetë e gjithë secilit në lidhje me problemet e mëposhtme dhe ndërton një hartë të të menduarit ër 5 nga termat kyç që do të përmenden në këtë temë si:

1 A keni dëgjuar për temin Konkurrencë?
Cilat janë fjalët që ju vijnë në mend kur dëgjoni këtë term?

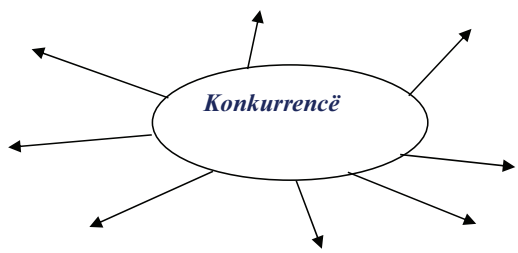

2 Çfarë dini për termat *konkurrencë e plotë, konkurrencë monopolistike, oligopol, monopol*?
Shkruani në mini-hartat e mëposhtme fjalët që ju vijnë në kujtesë sapo përmenden këto fjalë.

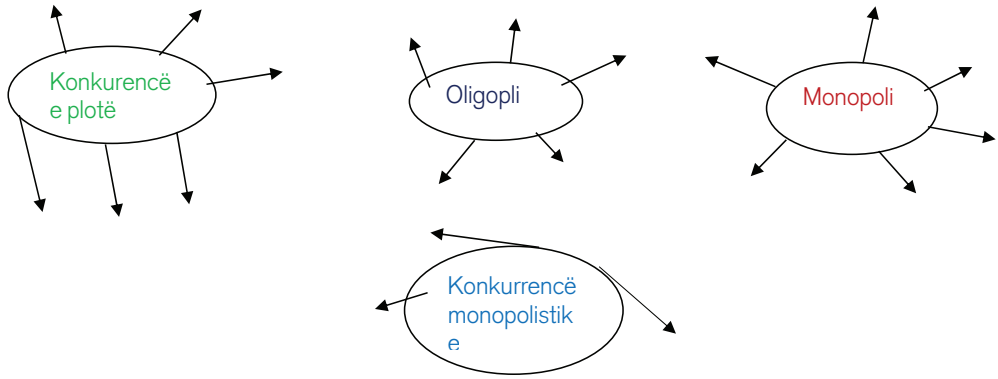

REALIZIMI i KUPTIMIT(Të nxënit në bashkëpunim)

Në këtë etapë të orës së mësimit nxënësve ju shpërndahen reklama të kompanive të tilla si

1. Parukeri & Estetikë "Krehri i Argjendtë"
2. Dyqani i veshjeve "NIKE"
3 Kompani e telefonisë celulare *Eagle*
4. Korporata energjetike shqiptare

Nxënësve ju kërkohet që të vendosin secilën prej tyre duke u bazuar në strukturat e tregut të ndërtuara nga Harta e të menduarit.

Mësuesi evidenton bazuar edhe në hartën e të menduarit karakteristikat e secilës strukturë duke qëndruar më shumë tek rëndësia e studimit të strukturave të tregut.

REFLEKTIMI (Rrjet i diskutimit)

Në këtë fazë shtrohet për diskutim pyetja:

PO JO

A është i rëndësishëm diferencimi i produktit në konkurrencën monopolistike? Pse

Vlerësimi: i vazhdueshëm.
Nxënësit vlerësohen:
-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike
-për arsyetimet gjatë diskutimit
-për aktivizim gjatë orës së mësimit

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve ju kërkohet të bëjnë një evidencë të subjekteve ekonomike sipas strukturës së tregut për zonën në të cilën jetojnë si dhe të evidentojnë në grafik përqindjen që zë secila formë konkurrence.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><th>Fusha:</th><th>Lënda: Ekonomia 12</th><th>Shkalla:</th><th>Klasa: XII</th></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Struktura e tregut në konkurrencë e plotë</td><td colspan="2">Situata e të nxënit:
“Dora e padukshme”</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi/ja zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.
Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:
- përshkruan konkurrencën e plotë dhe veçoritë e saj si strukturë tregu
- analizon sjelljen shitësve dhe blerësve në kushtet e konkurrencës së plotë
- argumenton trajtën e lakores së kërkesës në konkurrencën e plotë</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
konkurrencë e plotë
produkt homogjen
firmë çmim-pranuese
hyrje dhe dalje e lirë nga tregu.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
Legjislacioni lidhur me Konkurrencën në treg smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, Flip--charter, USB, informacione e raste studimore të strukturës konkurrencë e plotë</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Të nxënit në bashkëpunim - Kllaster</td></tr>
<tr><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja merr idetë e gjithë secilit fokusuar në problemet e mëposhtme:

1. A keni dëgjuar ndonjëherë të flitet për ekzistencën e "një dore të padukshme" në ekonominë e tregut?

2. Me çfarë mendoni se ka të bëjë kjo shprehje dhe si mund ta përligjim atë?

3. A mendoni Ju se pjesa më e madhe në numër e firmave apo subjekteve ekonomike operojnë në strukturë tregu -Konkurrencë e plotë? Pse?

4. Cilat mendoni se janë lehtësitë dhe vështirësitë e të operuarit në një strukturë të tillë tregu?

5. Vendosni + në tabelën e mëposhtme nëse mendoni se tiparet e poshtëshënuara janë karakteristikë e kësaj strukture tregu.

KONKURRENCA E PLOTE karakterizohet nga:

Produkt homogjen	Informacion i plotë	Hyrje & Dalje e lirë në treg	Firmat janë çmim-pranuese	Produkt unik	Marketing i fuqishëm

REALIZIMI i KUPTIMIT(Të nxënët në bashkëpunim)

Në këtë etapë të orës së mësimit nxënësit janë jo vetëm përfitues të këtij procesi por edhe kontribues, pasi një pjesë e mirë e veçorive të konkurrencë së plotë janë evidentuar në etapën e parë dhe lehtësisht ata mund të përqëndrohen tek

– Lakorja e kërkesësë në konkurrencën e plotë dhe trajtën e saj të një kërkese plotësisht elastike, ç'ka do të thotë se ndikimi i cilësdo firmë në treg është praktikisht zero.
– Fakti që çmimi i shitjes së çdo njësie në treg nuk ndryshon na çon në rezultatin e matshëm:

$$d=AR=MR=P$$

REFLEKTIMI (Kllaster)

Mësuesi/ja në këtë etapë të orës ë mësimit orjenton nxënësit që duke ju referuar modelit teorik të konkurrencës së plotë dhe shembujve të evidentojnë edhe njëherë karakteristikat e kësaj strukture për shembuj të papërmendur deri në këtë moment,

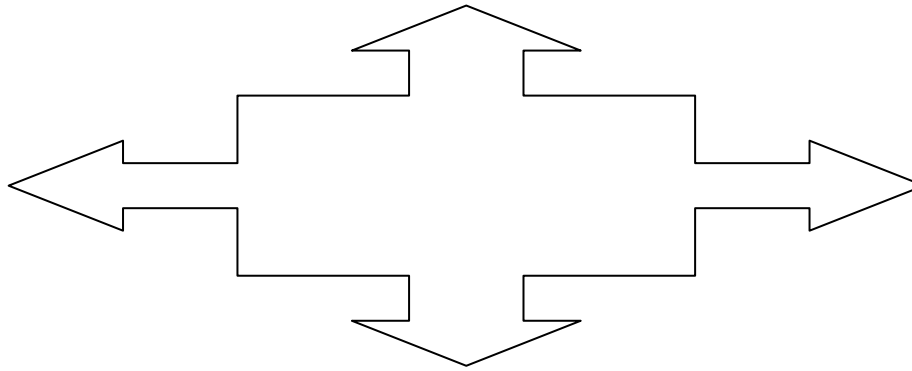

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për përgjigjet e dhëna në lidhje me pyetjet e mësimit

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për aktivizim në mësim

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve ju kërkohet të përllogaritin të ardhurat totale, mesatare, marzhinale për një firmë që operon në konkurrencë të plotë dhe ka një rritje të Q (produktit të shitur nga 10, 20, 30, 40, 50 Kv dhe çmimi i shitjes mbetet 15 L/kg si dhe të ilustrohet situata në grafik

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Analiza ekonomike e firmës në konkurrencë të plotë në afat të shkurtër		**Situata e të nxënit: "Dora e padukshme"**	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën eligjit, të moralit, të ekonomisëdhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë: mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përcakton Pe dhe Qe të firmës - llogarit tπ, (fitimi total) AR, AC, TR,TC - interpreton në grafik dhe tπ dhe ekuilibrin e firmës	Fitim normal Fitim ekonomik Fitimin kontabël
Burimet: Libri i nxënësit, dërrasë e zezë, *Power point, Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Brainstorming - Shpjegim -Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Nëpërmjet brainstormingut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjet:

-Çfarë quajmë produkt optimal?

-Çfarë quajmë fitim ekonomik/kontabël dhe fitim normal?

-Si duhet të veprojë firma kur del me humbje

Përgjigjet e dhëna nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë.

Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përgjigjet e dhëna nisur nga tema e kaluar.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Mësuesi/ja nëpërmjet shpjegimit sqaron temën dhe çështjet kryesore si:

-Përcaktimi i Pe dhe Qe të firmës

-Llogaritja e çmimit mesatar dhe të përgjithshëm.

-Vlerësimin për rastet kur firma qëndron në treg apo jo .Konkretisht: Nëse qëndron në treg, si është gjendja e saj, me fitim pozitiv, negativ apo fitimi 0? Nëse firma është me fitim negativ, cilin rast paraqet firma jonë?

Mësuesi/sja bën një analizë grafike për tu shpjeguar nxënësve rastin kur kompania del me fitim pozitiv:

Kushti i parë: Max i fitimit MR=MC=P (karakteristikë K.plotë) Pasi gjejmë këtë nivel përcaktojmë Qe ekuilibër, dhe të ardhurat, Sipërfaqja O, Pe, E, Qe paraqet të ardhurat e firmës. Për të paracaktuar kostot e firmës, për nivelin sasi ekuilibër(Qe) gjejmë nivelin ATC

Sipërfaqja OLKQe paraqet Kostot totale. Sipërfaqja e TR>TC e për pasojë Fitimi pozitiv(TR-TC>0)

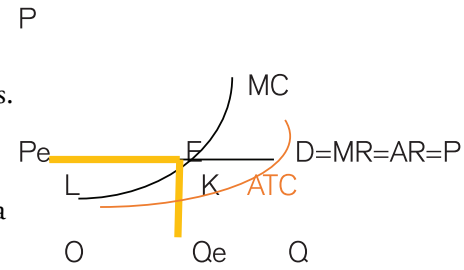

REFLEKTIMI(Brainstorming)

Për të parë se sa është kuptuar informacioni i dhënë iu bëhen nxënësve pyetjet e mëposhtme:

-Cili është dallimi midis fitimit ekonomik dhe atij kontabël?

-Si përcaktohet niveli optimal i prodhimit për firmën që vepron në konkurrencë të plotë?

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për përgjigjet e dhëna në fillim të mësimit

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për aktivizimin në tabelë me zgjidhje ushtrimesh

Detyrat dhe puna e pavarur:

Bazuar në të dhënat argumentoni vendimin që duhet të marri firma

P= 4 lek Q = 60 TR= 240 lek TC = 240 lekë TVC = 200 TFC = 4Fitimi = 0

Hint: P = MC fitimi = 0

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Struktura e tregut monopol		**Situata e të nxënit:** "Microsoft"	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit**: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme. Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë**. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon konceptin e monopolit - shpjegon ç'janë barrierat hyrëse - liston pengesat e hyrjes në tregun monopol		**Fjalët kyçe:** Monopol Licenca Patenta Marka tregtare barrierë hyrëse	
Burimet: Libri, dërrasë e zezë, *Power point, Flip-charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Kubimi - Kubimi			
Organizimi i orës së mësimit **Evokimi (Brainstorming)** Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen: Çfarë kuptoni me fjalën firmë? Përkufizimet e shkruara nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë. Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përkufizimet e bëra nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj. **Realizimi i kuptimit** Shpjegim i temës dhe çështjeve kryesore: -Kuptimi i konceptit monopol -Pengesat hyrëse në tregun monopol -Licenca -Patenta -Marka tregtare			

Reflektimi Nxënësit iu përgjigjen pyetjeve të mëposhtme: - Ç'është monopoli dhe cilët faktorë bëjnë të mundur ekzistencën e tij? - Ku ndryshon monopoli nga konkurrenca e plotë?
Vlerësimi: i vazhdueshëm Nxënësit vlerësohen: -për përgjigjet e dhëna në lidhje me pyetjet e mësimit -për arsyetimet gjatë diskutimit -për aktivizim në mësim
Detyrat dhe puna e pavarur: A ekziston në Shqipëri një treg që është Monopol? Nëse po, çfarë duhet të bëjë Autoriteti i Konkurrencës që kompania të mos jetë abuzuese?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Konkurrenca monopolistike dhe Oligopoli		**Situata e të nxënit:** Tregu oligopol në Shqipëri	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e të shprehurit**: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme. Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij **Kompetenca e të mësuarit për të nxënë**. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe.			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përshkruan konkurrencën monopolistike / oligopolin dhe veçoritë e tyre si strukturë tregu; - analizon sjelljen e shitësve dhe blerësve në kushtet e konkurrencës monopolistike dhe oligopolit; - krahason duke evidentuar të përbashkëtat dhe veçoritë e këtyre dy strukturave (avantazhet dhe disavantazhet).		**Fjalët kyçe:** Konkurrencë monopolistike Oligopol Produkt i diferencuar /i pa diferencuar Kartel	
Burimet: Legjislacioni shqiptar lidhur me konkurrencën në treg, *smart board,* tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip--charter,* USB, informacione e raste studimore të strukturës konkurrencë e plotë.		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Të nxënit në bashkëpunim - Kllaster			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Mësuesi/ja merr ide nga gjithë secili fokusuar në pyetjet e mëposhtme: 1. Duke qenë se deri në këtë moment kemi trajtuar dy nga skajet e segmentit që simbolizonte vendosjen e strukturave ne treg dhe kemi parë se midis tyre qëndrojnë Konkurrenca monopolistike dhe Oligopoli a mundet të përpiqemi që me një stuhi mendimesh të hedhim në letër dhe më pas të përpiqemi ti grupojmë veçoritë e këtyre strukturave?			

2. Cilat nga veçoritë e konkurrencës së plotë janë të vlefshme edhe për konkurrencën monopolistike?

3. Cilat janë të veçantat që mund të shfaq në treg një strukturë tregu oligopol si kurse ndodh me telefoninë celulare në Shqipëri?

3. Cilat mendoni se janë lehtësitë dhe vështirësitë e të operuarit në një strukturë të tillë tregu?

4. Vendosni + në tabelën e mëposhtme, nëse mendoni se tiparet e poshtëshënuara janë karakteristikë e secilës strukturë tregu.

Konkurrenca monopolistike karakterizohet nga:

Shumë firma në treg	Informacion i plotë	Hyrje & Dalje e lirë në treg	Produkt i diferencuar	Produkt unik	Marketing i fuqishëm

Oligopoli karakterizohet nga:

Pak firma në treg	Vendime të ndërvarura	Shesin shumicën e produktit në treg	Produkt i diferencuar	Firma të mëdha	Marketing i fuqishëm

REALIZIMI i KUPTIMIT (Të nxënit në bashkëpunim)

Në këtë etapë të orës së mësimit mësuesi/ja mund të saktësojë tiparet e secilës prej strukturave të sipërpërmendura të tregut dhe të krahasojë tabelat e përgatitura nga nxënësit dhe pa harruar shenjat e vendosura prej tyre në secilën prej tipareve .

Në këtë mënyrë argumentohen të gjitha veçoritë që i qëndrojnë secilës strukturë tregu.

REFLEKTIMI (Kllaster)

Mësuesi/ja në këtë etapë të orës së mësimit orienton nxënësit që duke ju referuar modelit teorik të konkurrencës monopolistike / oligopolit dhe shembujve nga realiteti ekonomik në të cilin jetojmë të evidentojnë edhe njëherë karakteristikat e dy strukturave nëpërmjet një kllasteri për secilën strukturë.

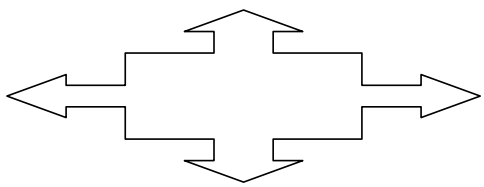

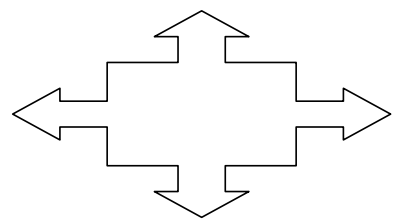

Vlerësimi: i vazhdueshëm. Nxënësit vlerësohen: -për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike -për arsyetimet gjatë diskutimit -për aktivizim gjatë orës së mësimit
Detyrat dhe puna e pavarur: Nxënësve ju kërkohet të gjejnë dhe të listojnë emrat e firmave, të cilat operojnë në strukturë tregu Konkurencë monopolistike ose Oligopol në ekonominë shqiptare ose botërore**.**

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:XII**
Tema mësimore: Puna si faktor kryesor i procesit të prodhimit		**Situata e të nxënit:** Kërkesa për programe kompjuterike me natyrë ekonomike	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.

Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: -përkufizon konceptin punë -analizon veçoritë e tregut të faktorëve të prodhimit dhe në veçanti të faktorit punë -interpreton lakoren e kërkesës për punë nga ana e një firme individuale	Kërkesa për punë, të ardhurat e produktit marxhinal produkti marxhinal i punës të ardhura marxhinale
Burimet: Libri i nxënësit, dërrasë e zezë, *Power point, Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Shpjegim-Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen:

- Çfarë kuptoni me termin punë?

Përkufizimet e shkruara nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë.

Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përkufizimet e bëra nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Mësuesi/ja nëpërmjet shpjegimit sqaron temën dhe çështjet kryesore si:

Si çdo faktor prodhimi dhe puna del në treg, pra aty ku tregtohet dhe përcaktohet paga dhe fuqia punëtore.

– Këtu lind pyetja se si arrihet në përcaktimin e këtyre treguesve?

Përcaktimi vjen si përputhje e kërkesës për punë dhe ofertës për punë.

– Kush e përfaqëson kërkesën për punë?
– Një përgjigje e menjëhershme do të ishte individi, por në fakt kërkesën për punë e bën firma, e cila kërkon fuqi punëtore.
– Si përcaktohet kërkesa për punë?
– Kërkesa për punë është një kurbë e derivuar, e cila nënkupton që sjellja e saj do të jetë një përkthim i kërkesës për produktet
– Po ofertën kush e përcakton?
– Punën e përcakton ai individ që ofron punën kundrejt pagës.
– Pasi shpjeguam konceptet dhe arritjen e ekulibrit do të përqendrohemi tek kërkesa për punë.
– Lind pyetja, si e përcakton firma se cili do të jetë niveli që do të maksimizojë fitimin e firmës?

Niveli fitim maksimizues do të arrihet aty ku MR= MC, e cila në rastin e tregut të punës do të detajohej si MRPL(të ardhurat marxhinale të produktit nga puna)= MËC(Kosto marxhinale të faktorit punë)

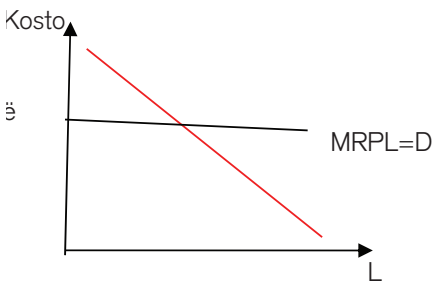

REFLAKTIMI(Brainstorming)

Nxënësit iu përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:

-Pse puna përbën faktorin kryesor të procesit të prodhimit?

-Pse themi se kërkesa për punë është një kërkesë e derivuar?

-Cila teori qëndron në bazë të analizës së kërkesës për punë? -Cili është rregulli bazë me anë të së cilit firma përcakton numrin optimal të të punësuarve që i siguron asaj fitimin maksimal?
Vlerësimi: i vazhdueshëm Nxënësit vlerësohen: -për mendimet e dhëna në lidhje me përkufizimin e konceptit punë -për arsyetimet gjatë diskutimit -për arsyetimet e bëra gjatë pyetjeve analitike
Detyrat dhe puna e pavarur Nisur nga njohuritë e marra nëse paga do të ishte 10 njësi dhe P i produktit 5 njësi a mund të përcaktoni sa do të ishte niveli i fitimit maksimizues? Po forca punëtore fitim maksimizuese a mund të përcaktohet? **Nisuni nga formulat e marra**

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:XII**
Tema mësimore: Oferta e punës dhe ekuilibri në tregun e punës		**Situata e të nxënit:** Tregu i punës	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e të shprehurit: Përmes diskutimeve, lojës në role, debateve, prezantimeve etj., nxënësi zhvillon shkathtësitë e të shprehurit; në mënyrë progresive ai zhvillon dhe përdor fjalorin e përshtatshëm për të komunikuar idetë, informacionet etj. në mjedise dhe për audienca të ndryshme.

Përdor gjuhën e ligjit, të moralit, të ekonomisë dhe politikës për të komunikuar mendimet dhe idetë e tij

Kompetenca e të mësuarit për të nxënë. Nxënësi mëson të bashkëpunojë, përballet me detyra komplekse që kërkojnë bashkëpunim. Në procesin e realizimit të detyrave demonstron respekt dhe mirëkuptim, pranon mendimet ndryshe

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - ndërton dhe interpreton lakoren e ofertës për punë për një individ të veçantë dhe për tregun në tërësi - përcakton nivelin e ekuilibrit të tregut të punës dhe nivelin e pagës ekuilibër - argumenton sesi kërkesa dhe oferta përcaktojnë çmimin e punës, kapitalit dhe tokës	oferta e punës efekti i zëvendësimit efekti i të ardhurave paga e ekuilibrit
Burimet: Libri, dërrasë e zezë, *Power point, Flip---charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim - Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Për t'i sjellë më afër temës së re që do të trajtohet në këtë orë mësimi,mësuesi/ja nis me një Brainstorming në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

- A mendoni se puna përbën faktorin kryesor të procesit të prodhimit? Pse?
- Ç'është kërkesa për punë, si përcaktohet ajo?
- Ç'është oferta për punë, si mund të përcaktohet ajo?
- Si bashkëveprojnë këto me njëra-tjetrën për të përcaktuar pagën dhe nivelin e punësimit?

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Nëpërmjet shpjegimit dhe duke marrë në konsideratë përgjigjet e nxënësve, mësuesi/ja sqaron temën dhe çështjet kryesore si:

-Ofertën e punës

-Efektin e zëvendësimit

-Efektin e të ardhurave

-Ekuilibrin e tregut të punës

-Pagën ekuilibër

-Diferencimet në paga, faktorët që përcaktojnë pabarazinë e tyre

REFLAKTIMI(Brainstorming)

Për të parë se sa është kuptuar informacioni i dhënë iu bëhen nxënësve pyetjet e mëposhtme:

-Pse kurba e ofertës individuale për punë paraqitet në formë të brrylëzuar?

-Si do të përcaktohet paga në qoftë se në tregun e punës do të vepronte "dora e padukshme e Smithit"?

-Cilat forca të tjera veç kërkesës dhe ofertës veprojnë në tregun e punës për të përcaktuar nivelin e pagës?

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për përgjigjet e dhëna gjatë pyetjeve analitike

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për aktivizim gjatë orës së mësimit

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u kërkohet që të kërkojnë pranë sitë të INSTAT dhe të gjejmë të dhëna mbi tregun e punës. Çfarë mund të konkludojnë nga të dhënat e LSMS?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Toka si Faktor kryesor prodhimi		**Situata e të nxënit:** Qiraja e banesave në Tiranë	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.

Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: **- p**ërkufizon konceptin tokë - ndërton lakoren e kërkesës/ofertës për tokë - paraqit në mënyrë grafike ekuilibrin në tregun e tokës	Lakorja e kërkesës /ofertës për tokë Renta e tokës Ekuilibri në tregun e tokës
Burimet: Libri i nxënësit, *Power point, Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Shpjegim- Kubimi

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Për t'i sjellë më afër temës së re që do të trajtohet në këtë orë mësimi,mësuesi/ja nis me një brainstorming në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

-Pse kurba e ofertës individuale për punë paraqitet në formë të brylëzuar?

-Si do të përcaktohet paga në qoftë se në tregun e punës do të vepronte "dora e padukshme e Smithit"?

-Cilat forca të tjera veç kërkesës dhe ofertës veprojnë në tregun e punës për të përcaktuar nivelin e pagës?

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Nëpërmjet shpjegimit dhe duke marrë në konsideratë përgjigjet e nxënësve,mësuesi/ja sqaron temën dhe çështjet kryesore si:

Toka është pjesë e faktorëve të prodhimit të disktuar që në hyrje të librit të ekonomisë nga ekonomistë të shumtë.

Toka si faktor prodhimi përfshin burimet natyrore si tokë bujqësore, tokë për ndërtim, pyje etj.

Toka mund të shitet apo të blihet të lihet me qera, që do të thotë tregtohet e si pasojë duke krijuar tregun e tokës, Tregu bën përballjen e ofertës dhe kërkesës për tokë.

– Cili do të ishte çmimi për të cilën kërkuesit dhe ofruesit do të binin dakord?

Ky çmim do të ishte në nivelin ku kërkesa me ofertën do të barazoheshin dhe në rastin e tokës ky çmim quhet rentë.

– Si do të paraqitej oferta për tokën(bujqësore)

Renta StOferta e tokës është tërësisht inelastike . Arsyeja ! Supozimi që përdoret toka vetëm për bujqësi dhe një produkt i caktuar. Megjithatë në afatgjatë duke u mirëmbajtur dhe ushyer toka mund të bëhet më produktive.

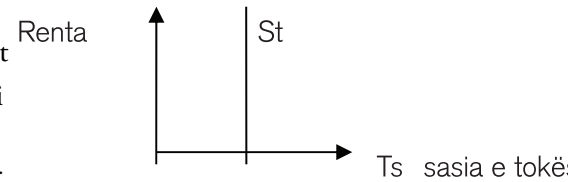

– Si do të paraqitet kërkesa për tokën bujqësore?

Kërkesa është e derivuar nga kërkesa për produkte bujqësore.

MRPt=Dt Sa më shumë kërkesë për produkte aq me shumë kërkesë

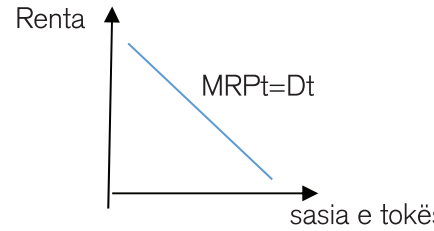

REFLEKTIMI(Brainstorming)

Nxënësit iu përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:

-Çfarë duhet të kemi parasysh kur flasim për tokën si faktor prodhimi?

-Si përcaktohet lakorja e ofertës së tokës dhe pse ajo është krejtësisht joelastike?

-Si ndërtohet lakorja e kërkesë për tokë?

-Si përcaktohet madhësia e rentës?

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për përgjigjet e dhëna gjatë pyetjeve analitike

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për aktivizim gjatë orës së mësimit

Detyrat dhe puna e pavarur:

Analizoni: 1) Përse në periudhë afatgjatë oferta e tokës mund të jetë relativisht elastike?

2) Përse çmimi i produkteve bujqësore ndikon në ndryshimin e kërkesës për tokë?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Kapitali, Faktor kryesor prodhimi		**Situata e të nxënit:** Norma e kthimit në investimet Bar-Restorant.	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.

Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - tregon kuptimin ekonomik të kapitalit si faktor prodhimi - bën dallimin midis të mirave kapitale dhe punës apo tokës - përkufizon investimet - shpjegon çfarë është norma e interesit	Kapital fizik Stoku investim normë interesi
Burimet: Libri i nxënësit, dërrasë e zezë, *Power point, Flip-charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Shpjegim- Punë e pavarur

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Për t'i sjellë më afër temës së re që do të trajtohet në këtë orë mësimi, mësuesi/ja nis me një Brainstorming në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

-Ju kujtohet, çfarë duhet të kemi parasysh kur flasim për tokën si faktor prodhimi?

-Si përcaktohej lakorja e ofertës së tokës dhe pse ajo ishte krejtësisht joelastike?

-Si ndërtohej lakorja e kërkesës për tokë?

-Si përcaktohej madhësia e rentës?

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Nëpërmjet shpjegimit dhe duke marrë në konsideratë përgjigjet e nxënësve, mësuesi/ja sqaron temën dhe çështjet kryesore si:

-Kuptimin ekonomik të kapitalit si faktor prodhimi -Kërkesën për kapital fizik -Ofertën për kapital fizik -Investimet dhe normën e interesit **REFLEKTIMI(Punë e pavarur)** Në këtë fazë mësuesi/ja jep të dhënat e mëposhtme dhe kërkon që nxënësit të punojnë fillimisht në fletoret e tyre dhe më pas punohet në tabelë. Norma e interesit e përcaktuar nga tregu i fondeve të huajtshme është 10%. Firma dëshiron të realizojë tri investime norma e kthimit e të cilëve respektivisht është 8%, 10%,dhe 12%. Tregoni se cili investim do të ishte fitimprurës për firmën dhe **Pse**
Vlerësimi: i vazhdueshëm Nxënësit vlerësohen: -për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike -për arsyetimet gjatë diskutimit -për aktivizim gjatë orës së mësimit
Detyrat dhe puna e pavarur: Si paraqitet oferta e kapitalit fizik në periudha afatshkurtra dhe periudha afatgjata?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Roli I qeverisë në ekonomi		**Situata e të nxënit:** Politikat stabilizuese	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit**: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera . **Kompetenca e të menduarit**: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse. **Kompetenca e të nxënit**: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme..			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - analizon funksionin e qeverisë si arbitër dhe subjekt në ekonominë e tregut - argumenton shkaqet që e bëjnë të domosdoshme ndërhyrjen e shtetit në ekonomi - evidenton sesi qeveria siguron funksionimin eficient të tregjeve		**Fjalët kyçe:** **D**ështim tregu Eksternalitet Cikël biznesi Të mira dhe shërbime publike	
Burimet: Libri i nxënësit, dërrasë e zezë, *Power point, Flip--charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming- Organizues grafik- Diskutime			
Organizimi i orës së mësimit **Evokimi(Brainstorming)** Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen: ➢ Ç'kuptoni me termin ekonomi tregu? Përkufizimet e shkruara nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përkufizimet e bëra nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj.			

REALIZIMI I KUPTIMIT(Organizues grafik)

Qeveria luan një rol të rëndësishëm në ekonomi. A është vërtet me rëndësi ndërhyrja e tyre?

Qeveria luan disa role:

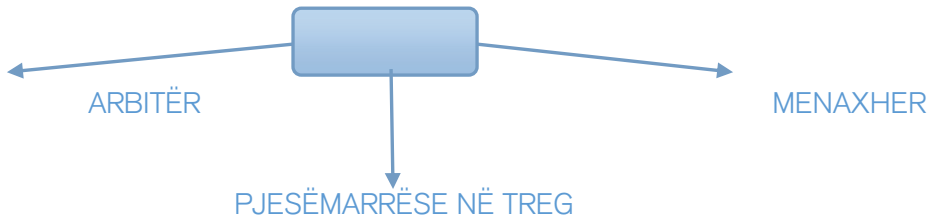

Pasi përcaktohen rolet mësuesi/ja tashmë shpjegon funksionet që kryen qeveria sipas secilit rol

ROLIFUNKSIONI

Gjatë kohës që mësuesi/ja paraqet në tabelë funksionet dhe rolet, jep dhe shpjegimin e tyre përkatës.

REFLEKTIMI (Diskutime)

Në këtë fazë të fundit të mësimit mësuesi/ja shtron për diskutim pyetjet:

1)Veprimtaria e subjekteve ekonomike sjell më shumë eksternalitete negative apo pozitive? Pse?

2)Përse është e rëndësishme garantimi i ruajtjes së pronës private? Ku ndikon ky faktor?

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për aktivizim gjatë orës së mësimit

Detyrat dhe puna e pavarur:

Jepni shembuj eksternalitetesh në zonën tuaj të banimit? Si kanë ndikuar ato në jetën tuaj, kanë pasur efekt pozitiv apo negativ. A është marrë ndonjë iniciativë për ti mbështetur ato nëse kanë rezultuar pozitive për shoqërinë nëse po çfarë? Po në rastet kur janë shoqëruar me humbje?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: Buxheti i qeverisë		**Situata e të nxënit:** Prioritetet e vitit 20XX	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.

Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore:	**Fjalët kyçe:**
Burimet: Libri, video projektor, *Flip---charter,* internet	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Vlerësimi:

Detyrat dhe puna e pavarur:

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><td>Fusha:</td><td>Lënda: Ekonomia 12</td><td>Shkalla:</td><td>Klasa:</td></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Taksat,llojet dhe efektet e tyre</td><td colspan="2">Situata e të nxënit: Taksa progresive mbi të ardhurat në Shqipëri</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .
Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.
Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:

- përkufizon taksat dhe të dallojë llojet e ndryshme të taksave
- identifikon efektet që japin lloje të ndryshme taksash
- interpreton raportet e ndryshme të të ardhurave nga taksat e drejtpërdrejta dhe ato të tërthorta</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
Taksa
taksa e sheshtë
taksa progresive
taksa të drejtpërdrejta
taksa të tërthorta
efekte ekonomike të taksimit
TVSH</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
Legjislacioni shqiptar lidhur me taksat dhe tatimet, smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, Flip-charter, USB, informacione e raste studimore të strukturës konkurrencë e plotë</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Kllaster - Leksion i avancuar - Lojë me role</td></tr>
</table>

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Kllaster)

Mësuesi orienton nxënësit në këtë fazë të parë të mësimit zhvillohet një Kllaster në lidhje me çeshtjet e mëposhtme:

1 . A dini se cfarë quajmë taksa dhe cilët janë paguesit etyre?

PO ← → **JO**

Argumentoni pse po ose jo.

2. Duke ditur se familjet tuaja paguajnë taksa a mund të përmendni se cilat janë ato?

O ← → JO

3 A dini cilat janë efektet e taksave dhe kush duhet tëi paguaj ato?

PO ← → **JO**

Nëse Po trego se cilat do të ishin parimet mbi të cilat ju mendoni se duhet të vendosen taksat.

REALIZIMI i KUPTIMIT(Leksion i avancuar)

Një hyrje e leksionit realizuar në kllasterin e realizuar nga nxënësit dhe mbështetur në dijet e fituara deri tani,theksi në këtë leksion të avancuar duhet të bjerë në çështje kyç si:

- Kush duhet të paguaj taksa?
- Cilat janë llojet e taksave që aplikohen?
- Cilat janë efektet e këtyre taksave
- Cilat janë llojet etaksave sot në Shqipëri?
- Cilat janë efektet e taksimit në grupe të ndryshme sociale

Këtu mësuesi ndalet dhe ve theksi n në faktin që:

Efektet vijnë si rrjedhojë e:

➢ Taksimit mbi të ardhurat ➢ Taksimi mbi pasurinë dhe kapitalin ➢ Taksimin mbi shpenzimet **REFLEKTIMI (Lojë me role)** Nxënësve iu kërkohet të ndahen në grupe me nga 2 vetë dhe në njërin rol mbahet qëndrimi i një përfaqësuesi të zyrës së tatim –Taksave dhe në tjetrin i një Individi apo Familje . Përpjekjet e mësuesit/es duhet ta shtyjë secilin grup interesi të mbajë një qëndrim sa më parimor e racional . Në këtë lojë nxënësit përvetësojnë jo vetëm parimet, llojet e taksave, kohën e vjeljes por edhe një qëndrim brenda etikës profesionale e qytetare.
Vlerësimi: i vazhdueshëm Nxënësit vlerësohen: - për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e parashtruara në fillim të mësimit - për arsyetimet gjatë diskutimit - për aktivizim gjatë orës së mësimit.
Detyrat dhe puna e pavarur: Nxënësve ju jepet detyrë që nëpërmjet kërkimit në faqen zyrtarë të Ministrisë së financave të gjendet raporti në të cilin janë të ardhurat nga taksat e drejtpërdrejta dhe ato të tërthorta.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Deficiti buxhetor dhe borxhi kombëtar		**Situata e të nxënit:**	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: prezanton një projekt kurrikular nga fusha e ekonomisë, të hartuar individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera .

Kompetenca e të menduarit: prezanton, mënyrën e grumbullimit, të zgjedhjes dhe të klasifikimit të informacioneve duke ofruar argumente për zhvillimet aktuale lidhur me temën përkatëse.

Kompetenca e të nxënit: zgjidh një problem të caktuar mësimor ose një situatë nga jeta e përditshme; vërteton saktësinë e planifikimit dhe tregon me shembuj se si do të zbatojë strategjinë e ndjekur edhe në kontekste të tjera gjatë të nxëni;. demonstron shkathtësi funksionale e argumentuese të zbatuara në jetën e përditshme..

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - shpjegon çfarë është deficiti buxhetor - përkufizon borxhin publik - shpjegon raportet e deficitit buxhetor me ekonominë	deficit borxh publik inflacion
Burimet: Libri i nxënësit, dërrasë e zezë, *Power point, Flip--charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Rrjet diskutimesh - Brainstorming

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Për t'i sjellë më afër temës së re që do të trajtohet në këtë orë mësimi, mësuesi/ja nis me një Brainstorming në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

-E mbani mend, cilat janë llojet e taksave dhe pse ishin të domosdoshme ato?

-Cilat ishin efektet ekonomike të llojeve të ndryshme të taksave?

-Cili është informacioni që keni në lidhje me raportin midis të ardhurave nga taksat e drejtpërdrejta me ato të tërthorta në buxhet?

REALIZIMI I KUPTIMIT(Rrjet diskutimesh)

Borxhi i shtetit apo siç konsiderohet borxhi publik, është një tregues shumë i rëndësishëm për stabilitetin makroekonomik. Ndërmjet ekonomistëve diskutohet shpesh: A është borxhi i keq?

Mësuesi/ja sqaron paraprakisht:

konceptin e **deficitit buxhetorà** situata ku shpenzimet e shtetit janë më të larta se të ardhurat.

Deficitet buxhetore të grumbulluara nga një vit në tjetrin përfaqësojnë **à Borxhin Publik.**

Tashmë pasi janë dhënë konceptet bazike shtrohet për diskutim pyetja e ngritur më parë: a është borxhi i mirë apo i keq

PO

A është borxhi i mirë apo i keq?

JO

Argumentet Pro: Argumentet kundër

1) Borxh më i vogël se 60% i GDP
2) Stimulon ekonominë duke rritur shpenzimet

1) Investimet private

Marrja e huasë → redukton fondet për bizneset.→redukton investimet→ më pak kapital fizik, më pak vende pune, më pak të ardhura, më pak rritje ekonomike

2) Norma të larta interesi

Marrja e kredisë nga shteti përkthehet në rritje të kërkesës për hua, në një treg ku përballet kërkesa me ofertën do të përkthehej në rritje çmimi në këtë rast të normës së interesit

3) Inflacion

Rritja e borxhit do të shoqërohet në pagimin e saj në një kohë të mëvonshme e cila do të kërkojë emetim paraje, që përkthehet nëinflacion më të lartë

4)Rritja e interesit të borxheve publike

Thellohët borxhi më shumë për shkak të mos pagimit.

REFLEKTIMI(Brainstorming) Në tabelë mësuesi/ja shkruan pyetjen: Si mendoni Shqipëria me nivelet e borxhit aktual, a duhet të marri më borxh? Nëse po: me çfarë do të shoqërohej rritja e mëtejshme e nivelit të borxhit? Nëse jo: Pse? Nxënësit fillimisht punojnë në fletoret e tyre për të dhënë përgjigjet dhe më pas i diskutojnë ato me zë.
Vlerësimi: i vazhdueshëm Nxënësit vlerësohen: -për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e parashtruara në fillim të mësimit -për arsyetimet gjatë diskutimit -për aktivizim gjatë orës së mësimit.
Detyrat dhe puna e pavarur: Aksesoni faqen e Ministrisë së Financave dhe të Ekonomisë, si ka rezultuar borxhi publik vitet e fundit? A është marrë ndonjë masë për shlyerjen e tij?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: 12**
Tema mësimore: Paraja dhe funksionet e saj		**Situata e të nxënit:** Bota pa para!?	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: Diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një esse nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.

Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: Paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përkufizon konceptin e parasë - liston karakteristikat e parasë - liston funksionet e parasë në një ekonomi dhe i shpjegon - përshkruan procesin e lindjes dhe të zhvillimit të parasë	para barter mjet këmbimi matëse e vlerës ruajtëse e vlerës
Burimet: *Smart board*, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- --charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Kllaster -

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Në këtë fazë të parë mësuesi/ja u shtron nxënësve disa pyetje me qëllim që të marrë informacione në lidhje me njohuritë që mund të zotërojnë për temën:

- Çfarë kuptoni me termin para? Për çfarë përdoret ajo?
- Kur dy individ këmbejnë mallra ndërmjet tyre a e përdorin paranë?

REALIZIMI I KUPTIMIT (Kllaster)

Në qendër të tabelës, mësuesi/ja paraqet konceptin bazë të kësaj teme, i cili është paraja, në formë kllasteri dhe së bashku me nxënësit përpiqet ta plotësojnë atë në lidhje me funksionet e saj.:

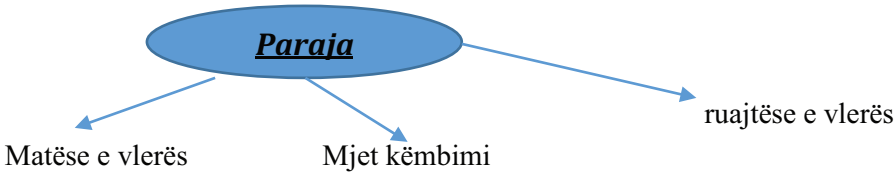

Pasi plotësohet kllasteri, mësuesi/ja shpjegon secilin prej tyre.

Paraja si mjet këmbimi siguron:1) Transportueshmërinë

2) Qëndrueshmërinë

3) Uniformitetin

4) Ndashmërinë

5) Stabilitetin

6) Pranueshmërinë

Mësuesi/ja shpjegon shkurtimisht secilën prej tyre

REFLEKTIMI(Pesëvargësh)

Në këto minuta të mbetura mësuesja u kërkon nxënësve të realizojnë një pesëvargësh në lidhje me konceptin "Paraja", si p.sh:

Paraja

E ndashme /E qëndrueshme

Siguron mat ruan

Paraja shërben si mjet këmbimi

Kartëmonedha

Në fund të kësaj faze nxënës të ndryshëm lexojnë pesëvargëshat e krijuar.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

-për punën e pavarur

Detyrat dhe puna e pavarur:

Imagjinoni një botë pa para, por me mallra dhe shërbime, siç është bota jonë sot. Mallrat dhe shërbimet do të shkëmbeheshin drejtpërsëdrejti me njëri-tjetrin. Çfarë problematikash mendoni se do të hasnit? Renditini këto problematika dhe krijoni grupe me karakteristika të ngjashme. Çfarë ju thonë këto grupe për përparësitë që sjell në shoqëri paraja?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: **Format dhe oferta e parasë**		**Situata e të nxënit:** Agregatët monetarë	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: D**iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përshkruan si dhe pse lindi paraja - evidenton llojet e ndryshme të parasë si dhe tiparet që duhet të ketë ajo - argumenton se si oferta e parasë është shuma e agregatëve monetarë dhe është produkt i politikave të Bankës qendrore		**Fjalët kyçe:** Oferta e parasë Format e parasë paraja mall Paraja përfaqësuese Paraja e dekretuar Paraja elektronike Agregat monetar	
Burimet: *Smart board*, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- charter*, USB, Botime të Bankës qendrore dhe shkrime lidhur me ofertën monetare		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming = Harta e të menduarit - Të nxënit në bashkëpunim **– Rrjet i diskutimit + Modeli Dija /Di / Mësova**			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming = Harta e të menduarit)** Mësuesi/ja merr ide e gjithë secilit me problemet e mëposhtme dhe ndërton një hartë të të menduarit për 5 nga termat kyç që ko të përmenden në këtë temë si: 1. A mundet të diskutoni dhe të evidentoni rolin e parasë në një shoqëri moderne? 2. A mundet shoqëria e sotme të kishte këtë funksionim nëse do të mungonte paraja? 3. Cilat janë format e parasë që ju dhe familja juaj përdorë dhe cilat janë cilësitë që ajo mbart? 4. A duhet që shuma e parave që qarkullojnë të jetë e barabartë me vlerën e mallrave që prodhon një ekonomi			

6. Evidento në hartën e mëposhtme llojet e parasë që njeh?

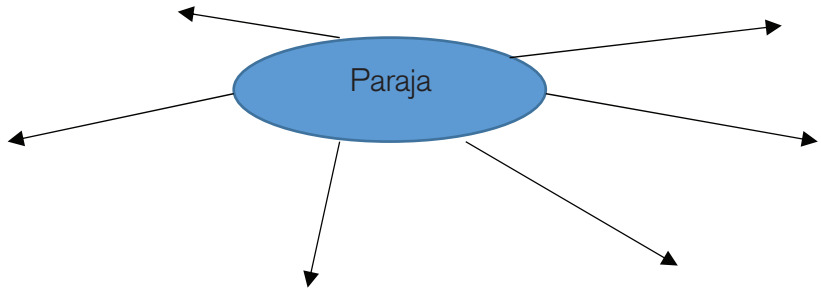

2. Çfarë dini për paranë mall, paranë përfaqësuese, paranë e dekretuar, paranë elektronike Shkruani në mini-hartat e mëposhtme fjalët që ju vijnë në kujtesë sapo përmenden këto fjalë.

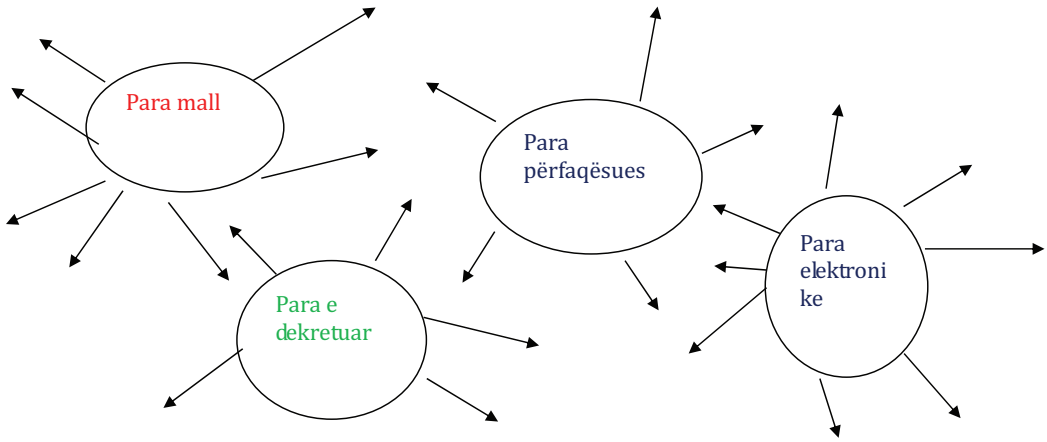

REALIZIMI i KUPTIMIT(Të nxënët në bashkëpunim)

Në këtë etapë të orës së mësimit nxënësve ju shpërndahen:

1. Kartëmonedha
2. Karta krediti/Debiti
3. Çek udhëtarësh

Nëpërmjet kësaj teknike nxënësit nxiten të mendojnë nëse ka ende të tjera forma .Stimulohen nxënësit të arrijnë të vetëformulojnë përfundimin se agregatët M1, M2, M3 ndryshojnë nga njëri tjetri nga lehtësi në këmbim.

REFLEKTIMI (Rrjet i diskutimit + Modeli Dija /Di / Mësova)

Të ndarë në grupe nxënësit evidentojnë se sa ishin në gjendje të përkufizoni koncepte si Oferta e parasë, Format e parasë, paraja mall, Paraja përfaqësuese, Paraja e dekretuar, Paraja elektronike. Agregat monetar,

Në tabelën në ndërtuar të gjithë nxënësit shënojnë me + (plus atë që dinte, di ose mësoi gjatë kësaj ore.

	Dija	Di	Mësova
Oferta e parasë			
Paraja mall			
Paraja përfaqësuese,			
Paraja e dekretuar			
Paraja elektronike.			
Agregat monetar			

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e parashtruara në fillim të mësimit

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimet në punët me shkrim.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Ngarkohen nxënësit të hartojnë një mini-pyetësor me të cilin të shihet se sa shtetasi shqiptarë përdorin njërën apo tjetrën formë të parasë.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:XII**
Tema mësimore: Bankat tregtare dhe roli i tyre si ndërmjetës financiar		**Situata e të nxënit:** Bankat si ndërmjetës financiar	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: Diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.

Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)**.**

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përkufizon çfarë janë bankat tregtare - shpjegon rolin e tyre si ndërmjetës financiar - shpjegon mënyrat e pagesave me anë të bankës	rezerve e detyrueshme paniku bankar, karta krediti hua bankare këmbim valutor çeqe
Burimet: Libri, tabelë e zezë, *Power point, Flip---charter*	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim - Shkrim i lirë (ese)

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja nëpërmjet një Brainstorming-u merr informacion lidhur me pyetjet:

- Ju kujtohet, cilat janë format e parasë dhe veçoritë e tyre?
- Çfarë ishte oferta e parasë dhe cilët ishin komponentët përbërës të saj?

Pasi nxënësit paraqesin përgjigjet e tyre, i pasqyrojmë në tabelë

REALIZIMI I KUPTIMIT (Shpjegim)

Mësuesi/ja u shpjegon në këtë fazë se:

❖ Banka është një nga institucionet, i cili u vjen në ndihmë bizneseve dhe individëve, por që nuk ka qenë përherë ekzistuese. Nxënësve u bëhet një historik sesi ka evoluar sistemi bankar që në kohën kur pagesa bëhej me ar dhe nëpërmjet dëftesave.

❖ Bankat në ditën e sotme japin hua, dhe mbajnë kursime, të dyja kundrejt normave të interesit. Megjithatë bankat nuk mund të japin kredi të gjithë masën e parasë që kanë, pasi ndalohet me ligj nëpërmjet rezervës së detyrueshme.

❖ **Përse është e nevojshme ekzistenca e rezervës së detyrueshme?**

Nëse një grup njerëzish shkojnë të tërheqin depozitat e tyre në të njëjtin moment dhe banka nuk zotëron masën që duhet t'u kthej për shkak se i ka dhënë kredi, njerëzit do të krijojnë iluzionin dhe do të përhapin ndërmjet tyre që banka s'ka lek. Kjo do të bëjë që të gjithë të kërkojnë lekët e tyre pasi mendojnë se do të humbasin. Ky fenomen konsiderohet si panik bankar.

Përpos funksionit të tyre kryesor (huamarrje) banka kryen dhe shërbime të tjera.

Mësuesja i i shpjegon shkurtimisht:

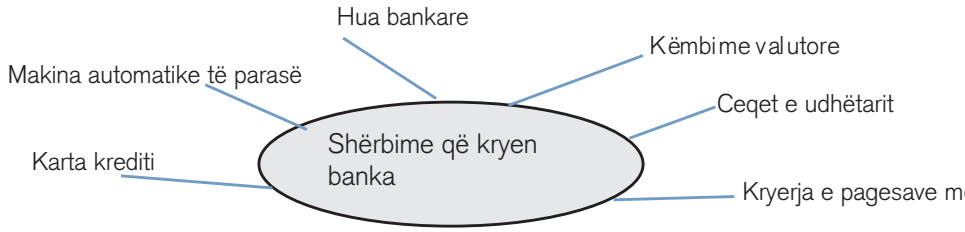

REFLEKTIMI(Shkrim i lirë, ese)

Në 15-minutëshin e fundit, u kërkohet nxënësve të realizojnë një ese të shkurtër me temën:" Bankat tregtare në Shqipëri"

Përfaqësues të ndryshëm prezantojnë esetë e bëra

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e parashtruara në fillim të mësimit

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimet në punët me shkrim

Detyrat dhe puna e pavarur:

Cilat janë pasojat e një paniku bankar në sistemin bankar? Merrni në konsideratë rastet e ndodhura më parë

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Sistemi bankar në Shqipëri		**Situata e të nxënit:** Banka e Shqipërisë	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: D**iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një esse nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** **-** liston funksionet e bankës së Shqipërisë - shpjegon funksionet e bankës së Shqipërisë - tregon veçoritë e sistemit bankar në Shqipëri		**Fjalët kyçe:** Bankë qendrore stabilitet çmimesh pavarësia transparenca	
Burimet: Libri, dërrasë e zezë**,** *power point, Flip -charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming -			
Organizimi i orës së mësimit **Evokimi (Brainstorming)** Nëpërmjet Brainstorming-ut kërkohet të merret informacion në lidhje me pyetjen: 1. Si mund ta përkufizoni me fjalët e tuaja termin Bankë. 2. A dini se si është i organizuar sistemi bankar në Shqipëri? 3. Çfarë do të thotë termi banka të nivelit të "dytë", nëse ju ka rënë rasti ta dëgjoni? Përkufizimet e shkruara nga secili prej nxënësve vendosen në tabelë Evidentohen komponentët e përbashkët të përmendur në përkufizimet e bëra nisur nga etimologjia e fjalës, kuptimi i fjalës në të përditshmen etj. **Realizimi i kuptimit** Në këtë orë mësimore nxënësve u lejohet që të navigojnë në web e Bankës së Shqipërisë. Në këtë mënyrë bëhet dhe ndërlidhja me temën e mësimit dhe nxënësit familjarizohen dhe marrin njohuri më shumë mbi Bankën qendrore**.**			

Nxënësit navigojnë në faqen web të bankës dhe mësuesi/ja i njeh së pari me historikun e bankës, që lidhjet me aspektet se kur është krijuar banka, cilët kanë ndihmuar në krijimin e saj. Duke i njohur me strukturën organizative të këtij institucioni i cili drejtohet nga Guvernatori. Mësuesja shpjegon se Guvernatori është i zgjedhur nga Parlamenti dhe ka një mandat prej 7 vjetësh, kjo edhe për të gjithë anëtarët e këshillit mbikëqyrës.

Mësuesja shpjegon se banka është një institucion i pavarur, pra vendimet i merr vetë dhe së dyti është një institucion i cili transparencën e ka në themele të saj.

Mësuesja u kërkon nxënësve ta ndjekin tek faqja web, në seksionin e funksioneve të Bankës së Shqipërisë dhe ua paraqet funksionet për t'u tërhequr vëmendjen edhe në tabelë:

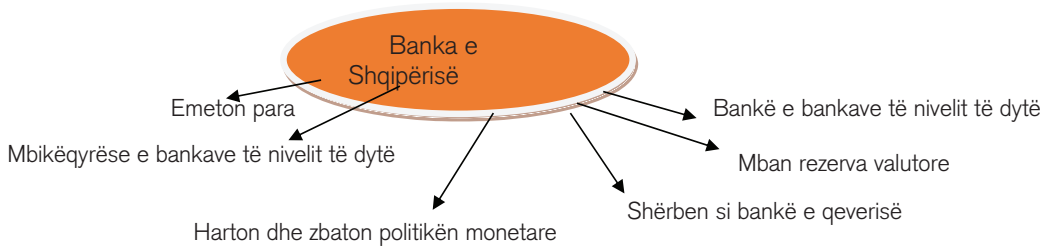

Pasi paraqet funksionet mësuesi/ja i shpjegon shkurtimisht

REFLEKTIMI(Brainstorming)

Nxënësit iu përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:

- Pse Banka qendrore duhet të jetë një institucion i pavarur dhe nga buron kjo pavarësi?
- Cilat janë disa nga bankat e nivelit të dytë që ju njihni?
- A mendoni se sistemi bankar në vendit tonë është në një situatë të mirë? Jepni mendimin tuaj shkurtimisht.

Vlerësimi: i vazhdueshëm

Nxënësit vlerësohen:

-për mendimet e dhëna në lidhje me pyetjet e parashtruara në fillim të mësimit

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për evidentimin e shembujve nga realiteti ekonomik.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Hyni në faqen e Bankës qendrore dhe gjeni raportet mbi Politikën monetare të ndërmarrë së fundi nga banka. Cili ishte vendimi i saj.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><th>Fusha:</th><th>Lënda: Ekonomia 12</th><th>Shkalla:</th><th>Klasa: XII</th></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Treguesit makro-ekonomik dhe produkti total i ekonomisë</td><td colspan="2">Situata e të nxënit:
Përbërësit e PBB</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.
Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:
- përcakton treguesit që përdoren për të matur gjendjen e ekonomisë
- përkufizon konceptin e GDP-së
- krahason GDP reale me GDP nominale</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
GDP
GNP
GDP nominale
GDP reale
Mallra të ndërmjetme/përfundimtare</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
smart board, tabelë magnetike, video projektor, DVD, Flip- -charter, USB, botime të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve -Brainstorming = Harta e të menduarit - Kllaster - Punë e pavarur</td></tr>
</table>

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming = Harta e të menduarit)

Mësuesi/ja nis këtë orë mësimi me pyetje nga aktualiteti ekonomik, për të marrë ide nga gjithsecili si p.sh:

1-Çfarë po ndodh me rritjen ekonomike në Shqipëri? A njihni një tregues i cili është përfaqësues i saj?

2-Çfarë ka ndodhur me çmimet në ekonominë tonë?

3-Çfarë është produkti i brendshëm bruto

4- A e dini çfarë dhe cilët janë treguesit ekonomik

Mendimet e nxënësve mësuesi/ja i paraqet në tabelë, duke plotësuar nëse është e nevojshme

REALIZIMI I KUPTIMIT(Kllaster)

Në këtë fazë të mësimit mësuesi/ja, vendos në mes të tabelës temën dhe tenton të bashkëpunojë me nxënësit për shpjegimin e saj**.**

Mësuesi/ja duke rimarrë përgjigjet mbi pyetjet e mësipërme, paraqet disa nga treguesit kryesor të ekonomi

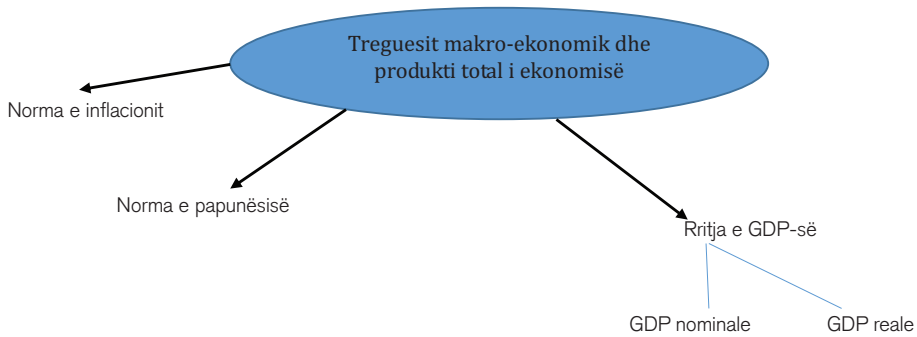

Pasi mësuesi/ja bën paraqitje grafike dhe i shpjegon shkurtimisht 3 treguesit, duke u përqendëruar tek GDP.

Mësuesja pyet se çfarë është Produkti i Brendëshm Bruto? (GDP)

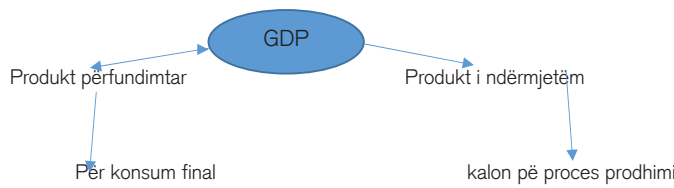

➢ **Përse ekzistojnë 2 tregues për GDP? Ai nominal dhe ai real?**

GDP nominale ---------àllogarit prodhimit e realizuar rishtazi brenda vitit me çmimet korrente.

GDP reale ----------àllogarit prodhimin e realizuar rishtazi brenda vitit me çmime të vitit bazë (që përcaktohet nga Institucionet, dhe që janë vite domethënëse)

- **Çfarë paraqet raporti i dy treguesve?**

(GDP nominale/GDP reale)*100 = zhvlerësues(deflator)

Ky raport mat efektin e çmimeve në GDP. Pra e sheshon rritjen artificiale të GDP

REFLEKTIMI(Punë e pavarur)

Në minutat në vazhdim mësuesi/ja u jep nxënësve disa vlerësues statistikor të GDP nominale dhe reale dhe u kërkon të gjejnë zhvlerësuesin

Viti	1	2	3	4
GDP nominale	583369	694098	814797	1088132
GDP reale	564575	658454	794376	1041806
zhvlerësuesi				

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

-për rezultatet e punëve të pavarura.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u kërkohet që të kërkojnë pranë faqes së Ministrisë së Ekonomisë dhe Financave dhe INSTAT-it për të dhënat e treguesve të sipërpërmendur. Si rezultojnë ato?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Tipare të tjera të PBB-së dhe metodat e matjes së saj.		**Situata e të nxënit:** PBB e vitit të kaluar sipas INSTAT.	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të menduarit:** gjykon vërtetësinë e një rezultati të dhënë (p.sh., rezultatin e një detyre nga ekonomia etj.), i cili mund të jetë gjetur me zbatimin e formulave të njohura ose me përdorimin e procedurave të caktuara dhe nxjerr përfundime për vërtetësinë e gjykimit të dhënë**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - evidenton saktë cilat janë të mirat dhe shërbimet që përfshihen në PBB - përkufizon dhe përllogarit PBB për frymë si një tregues i nivelit të jetesës - zbaton dy metodat e llogaritjes së PBB-së dhe argumenton se si PBB mund të llogaritet me këto dy metoda		**Fjalët kyçe:** Produkte të prodhuara rishtazi GDP/PBB për frymë, Konsum Investime Shpenzime qeveritare eksporte neto,	
Burimet: *smart board*, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip-charter,* USB, artikuj të marrë nga shtypi i përditshëm apo faqet e agjencive të lajmeve lidhur me GDP Apo GDP për frymë		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve -Brainstorming - Leksion i Avancuar - Punë në grupe			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Mësuesi/ja individual merr ide për problemet e mëposhtme: 1. A mendoni ju se GDP/PBB është treguesi i cili tregon më së miri nivelin e jetesës së një vendi? A mundet të sillni argumente për të mbrojtur qëndrimet tuaja pro dhe kundër? 2. A dini ju nga e përditshmja dhe realiteti që jetojmë se cilat janë ato të mira që edhe pse prodhohen rishtazi (në vitin korrent) nuk përfshihen në GDP/PBB e atij viti?			

3 . A mendoni ju se niveli i jetesës së një vendi me 7 milionë banorë dhe një tjetër me 70 milionë është i njëjtë nëse ata gjenerojnë të njëjtën GDP në një vit?

4. A mundeni ju të jepni një përkufizim për njërin nga termat si: konsumin, investimet, shpenzimet qeveritare dhe eksportin neto?

Nga totali i përgjigjeve përzgjidhen ato të cilat japin drejtpërdrejtë apo në mënyrë të tërthortë përgjigje të cilat kanë lidhje me mësimin e ri .

2. REALIZIMI i KUPTIMIT (Leksion i Avancuar)

Duke qenë se konceptet të tilla si GDP për frymë, konsumi, investimet, shpenzimet qeveritare hasen shpesh në të përditshmen tonë, një pjesë e konsiderueshme e përgjigjeve të nxënësve shfrytëzohet përgjatë leksionit duke përkufizuar më saktësisht këto tregues .Konkretisht: metoda e shpenzimeve llogaritet si:Shuma e shpenzimeve të përgjithshme për mallra dhe shërbime përfundimtare të prodhuara gjatë një viti. Krijohet një tabelë me katër kolona dhe evidentohen ato të mira të cilat janë përmendur si pjesë e konsumit/investimeve/shpenzimeve qeveritare etj., në përgjigjet e dhëna në etapën e parë: p.sh:

Konsumi	Investimi	Shpenzime qeveritare	Eksporti neto
ushqime	Makineri	Pagat e arsimtarëve	Diferenca eksport import

Metoda e të ardhurave kërkon që të risjellim në vëmendjen e tyre edhe një herë se cilët janë zotëruesit e faktorëve të prodhimit dhe cilat janë kategoritë e të ardhurave

1. Burimet Natyrore (Toka) → Renta
2. Burimet Humane (Puna) → Paga
3. Kapitali → Interesi
4. Aftësia sipërmarrëse → Fitimi

3. REFLEKTIMI (Punë në grupe)

➢ Të ndarë në 4 grupe ripunojnë në idetë e dhëna në pjesën e stuhisë së mendimeve duke i saktësuar ato dhe plotësojnë tabelën me elementet e tjerë të cilët tashmë kanë arritur të kuptojnë se janë pjesë e GDP –së, por që nuk ishin përmendur më parë.

➢ Për secilin nga 4 grupet zgjidhet njëri nga anëtarët për të evidentuar se si GDP është një tregues domethënës por jo gjithçka. Për të argumentuar këtë duhet të sjellë fakte e shembuj të veprimtarive apo të mirave, që nga jetesa në familje apo shoqëri ata e dinë se nuk janë pjesë e deklaruar e GDP.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

Detyrat dhe puna e pavarur:

Duke qenë se në median e shkruar apo atë vizive dëgjojmë të flitet shpesh, për konceptet e trajtuara në këtë temë nxënësve iu kërkohet të bëjnë një analizë krahasimore, të bazuar në të dhënët e INSTAT-it apo të Ministrisë së Financave, apo edhe nga faqet e shtypit (por me shifra nga dy burime) mbi vlerat e GDP-së dhe GDP-së për frymë në dhjetëvjeçarin e fundit.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><th>Fusha:</th><th>Lënda:</th><th>Shkalla:</th><th>Klasa:</th></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Papunësia</td><td colspan="2">Situata e të nxënit:
Një familje si shumë të tjera</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: Diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.
Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarietë caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:
- përkufizon saktë çfarë është papunësia dhe fuqia punëtore
- bën dallimin midis fuqisë punëtore, të papunëve dhe të punësuarve, katër llojet e papunësisë
- përllogarit normën e papunësisë dhe argumenton se cilat janë shkaqet e secilës papunësi</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
Papunësi
fuqi punëtore
punëzënie e plotë
papunësi friksionale
papunësi strukturore
papunësi ciklike
papunësi stinore</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
Smart board, Tabelë magnetike, video projektor, DVD, Flip- -charter, USB Artikuj të marrë nga shtypi i përditshëm apo faqet e agjencive të lajmeve lidhur me shifrat e papunësisë.</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve- Brainstorming -Përvijimi i të menduarit - Punë në grupe</td></tr>
<tr><td colspan="4">Organizimi i orës së mësimit
EVOKIMI(Brainstorming)
Mësuesi/ja kërkon të marrë informacion në lidhje me pyetjet:
1. A mendoni se papunësia është një fenomen shqetësues ekonomik?
2. A mendoni se kjo “plagë “shoqërore mund të mbyllet apo tejkalohet në vendet e zhvilluara?
3. A mundet të bëni dallimin midis një njeri që në logjikë tuaj quhet i papunë dhe të punësuarit?</td></tr>
</table>

4. A mendoni se jeni pjesë e të papunëve, të punësuarve apo pjesë vetëm e fuqisë punëtore? Pse?

5. A gjykoni se si rrjedhojë kalimit të ekonomisë së mjaft vendeve të zhvilluara në Recension numri i të papunëve u rrit?

6. Kur ka pasur Shqipëria" boom" të të papunëve?

Nga totali i përgjigjeve përzgjidhen ato të cilat japin drejtpërdrejtë apo në mënyrë të tërthortë përgjigje të cilat kanë lidhje me mësimin e ri .

REALIZIMI i KUPTIMIT (Përvijimi i të menduarit)

Duke qenë se shoqëria jonë është ende e ndjeshme ndaj një problemi si papunësia, përgjithësisht përgjigjet e pyetjeve vijnë në mënyrë të natyrshme e shumë pranë një përkufizimi të saktë.

Kështu që mësuesit nuk i mbetet gjë tjetër veç të riformulojë ato përgjigje që janë shumë pranë përkufizimit shkencor dhe të vijojë mendimin me njohuritë lidhur me katër llojet e papunësisë.

- Papunësia Strukturore
- Papunësia Ciklike
- Papunësia stinore (sezonale)
- Papunësia friksionake (Vullnetare)

REFLEKTIMI (Punë në grupe)

• Të ndarë në 4 grupe (çdo grup një lloj papunësie) nxënësit ripunojnë dhe e rindërtojmë idetë e dhëna në pjesën e parë të mësimit duke i saktësuar ato. Kështu ata arrijë të riformulojnë ato koncepte për të cilat tashmë kanë arriturr të kuptojnë më saktë lidhur me papunësisë.

• Për secilin nga 4 grupet përzgjidhet një person i cili do të argumentojë me mendimin e grupit

• Në të njëjtën mënyrë vazhdohet me evidentimin dhe argumentimin e llojeve papunësisë sot në Shqipëri si edhe shkaqet e kësaj ecurinë e secilës prej tyre.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Duke qenë se në media-n e shkruar apo atë vizive dëgjojmë të flitet shpesh për konceptet e trajtuara në këtë temë ju jepet nxënësve të bëjnë një pasqyrë të ndryshimit të shifrave të papunësisë nga viti 90 deri 2001. Sugjerohet të përdoren si burim zyrtar të dhënat e e INSTAT.:

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Inflacioni		**Situata e të nxënit:** Inflacioni dhe pagat e familjes	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: D**iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.).			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon konceptin *inflacion* dhe të dallojë atë nga deflacioni e disinflacioni - krahason llojet e inflacionit dhe situatat kur shfaqet secili prej tyre - argumenton shkaqet e inflacionit, ndryshimet në normën e inflacionit		**Fjalët kyçe:** inflacion deflacion disinflacion normë e inflacionit inflacion i moderuar inflacion galopant inflacion nga kërkesa inflacion nga kosto hiperinflacion	
Burimet: Smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- --charter,* USB Artikuj të marrë nga shtypi i përditshëm apo faqet e agjencive të lajmeve lidhur me inflacionin dhe vlerat e tij në ekonominë shqiptare.		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Leksion i Avancuar - Rrjet i diskutimit			

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Mësuesi/ja merr ide në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

1.A e dini se çfarë quajmë inflacion dhe pse shoqëria ka një ndjeshmëri të madhe lidhur me këtë tregues të ekonomisë?

2.A mundet të themi se shifrat e inflacionit në vendin tonë janë një tregues që e preokupojnë fort shoqërinë shqiptare dhe nëse po pse?

3.Nëse themi që inflacioni është një rritje e përgjithshme e çmimeve a mund të pranojmë se ka situata ekonomike në të cilat hasim jo vetëm rritje por edhe rënie të çmimeve?

4.Në çfarë rrethanash mund të ndodhë kjo rënie çmimesh dhe cilën gjykoni si më pozitive për një ekonomi: rritjen apo rënien e çmimeve?

5.A keni dëgjuar për liberalizim të çmimeve? Çfarë kuptoni me liberalizim?

Nga totali i përgjigjeve përzgjidhen ato të cilat japin drejtpërdrejtë apo në mënyrë të tërthortë përgjigje të cilat kanë lidhje me mësimin e ri.

REALIZIMI i KUPTIMIT (Leksion i Avancuar)

Duke qenë se konceptet të tilla si: inflacion**,** deflacion, disinflacion, inflacion i moderuar, inflacion galopant, inflacion nga kërkesa, inflacion nga kosto, hiperinflacion, hasen jo shpesh në të përditshmen tonë, një pjesë e nxënësve mund të hezitojnë të japin përgjigje ose të fokusohen vetëm tek termi inflacion dhe normë e inflacionit.

Bazuar në përgjigjet e nxënësve dhënë në stuhinë e mendimeve mësuesi mund të ndërtojë e prezantojë një punim, në të cilin theksohen ato përcaktime apo dije të cilat nuk mund të merren në të përditshmen tonë, të tilla si:

1. Ndryshimi midis llojeve të inflacionit
2. Rastet kur besimi tek paraja mbetet me gjithë rritjen një apo dyshifrore të çmimeve.
3. Cilat janë situatat kur një ekonomi përballet me hiperinflacion dhe zgjidhjet e mundshme të këtyre situatave.
4. Kuptimi i spirales Pagë-Çmim, ndikim i saj në jetën ekonomike.
5. Matja e inflacionit dhe dallimi midis një rritjeje të përhershme të çmimeve dhe një rritjeje të vazhdueshme.

REFLEKTIMI (Rrjet i diskutimit)

Në këtë fazë përdoret teknika e rrjetit të diskutimit e cila ju jep mundësinë nxënësve të mund të shprehin mendimin e tyre, ta argumentojnë atë, të ri modelojnë konceptin që kishin më parë duke e saktësuar atë.

1. A ka ndryshime të vazhdueshme të normës së inflacionit në Ekonominë shqiptare? Argumento pse.

PO JO

1 1
2 2
3 3

2. A gjykoni se inflacioni në ekonominë shqiptare është pasojë e kërkesës apo e rritjes së kostove të faktorëve të prodhimit?

PO JO

1 1
2 2
3 3

3. Çfarë ndeshim më shumë në realitetin aktual ekonomik dhe pse?

- Inflacion të moderuar
- Inflacion galopant
- Hiperinflacion

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

Detyrat dhe puna e pavarur:

1. Duke iu referuar ecurisë së shifrave të publikuara në faqet e internetit të Bankës së Shqipërisë si edhe INSTAT-it, evidentoni se cila ka qenë norma e inflacionit në këto 20 vite tranzicion i zgjatur dhe a ka pasur ndonjëherë vlerë negative apo rritja ka qenë e vazhdueshme dhe e qëndrueshme?

1.Duke u konsultuar me familjarët tuaj, tregoni se cila është dukuria që vihet re në një periudhë parazgjedhore lidhur me shifrat e inflacionit.

45 PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Kostot e papunësisë dhe inflacionit		**Situata e të nxënit:**	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: Diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.

Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përcakton me saktë kostot ekonomike e sociale të papunësisë/inflacionit - krahason këto kosto dhe të arsyetojë cilat prej tyre e bëjnë shoqërinë të reagojë më shpejt - argumenton cilat janë politikat me të cilat qeveria mund të minimizojë efektet e tyre.	kosto të papunësisë kosto të inflacionit kosto ekonomike kosto sociale
Burimet: Smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- --charter*, USB, artikuj të marrë nga shtypi i përditshëm apo faqet e agjencive e lajmeve; botime periodike ose publikime të Bankës qendrore/ Ministrisë së Punës lidhur me inflacionin apo papunësinë	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Përvijimi i të menduarit - Diskutim

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Mësuesi merr idetë e gjithsecilit në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

1. A mendoni ju se inflacioni dhe papunësia shoqërohen me kosto si për individin edhe për shoqërinë?

2. A mendoni se këto kosto janë vetëm me natyrë ekonomike nëse jo cilat janë këto kosto?

3. Cilat janë kostot pasojat e të cilave ne i ndjejmë në mënyrë të menjëhershme?

4. Cilat janë kategoritë sociale të cilat preken më shumë si rrjedhojë e papunësisë?

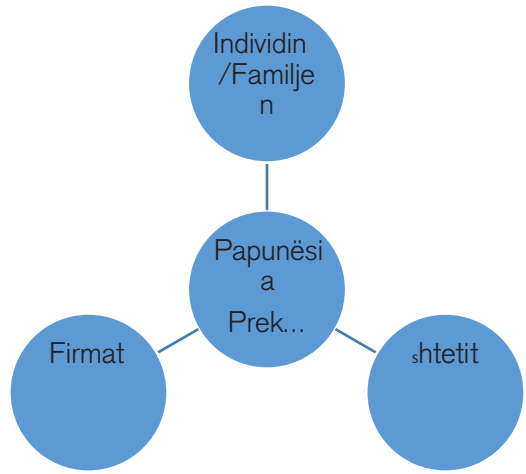

5. Cilat janë kategoritë sociale të cilat preken më shumë si rrjedhojë e inflacionit?

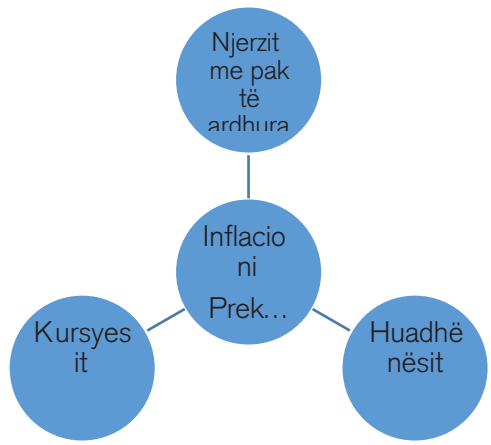

Nga totali i përgjigjeve përzgjidhen ato të cilat japin drejtpërdrejtë apo në mënyrë të tërthortë përgjigje të cilat kanë lidhje me mësimin e ri .

REALIZIMI i KUPTIMIT (Përvijimi i të menduarit)

Duke qenë se nga etapa e parë e mësimit nuk mund të evidentohen të gjitha kostot ekonomike dhe jo ekonomike përvijohet mendimi i dhënë nga nxënësit duke vënë theksin në ato kosto të cilat nuk mund të evidentohen menjëherë nga nxënësit në një stuhi mendimesh të tilla si:

Kostot e papunësisë të cilat trajtohen më së shumti si kosto ekonomike .

Këtu mësuesi ve theksin tek kostot sociale të lidhura me:

1. Stresin që përjeton një i papunë

2. Fenomenet që e shoqërojnë një shoqëri me shifra të larta papunësie si: vjedhja, droga, alkooli, krimi i rrugës sëmundjet mendore. . et

Kostot e inflacionit të cilat mund të shkaktojnë një reaksion zinxhir në ekonomi duke qenë se prekin një kategori njerëzish në marrëdhënie ekonomike me njëri-tjetrin.

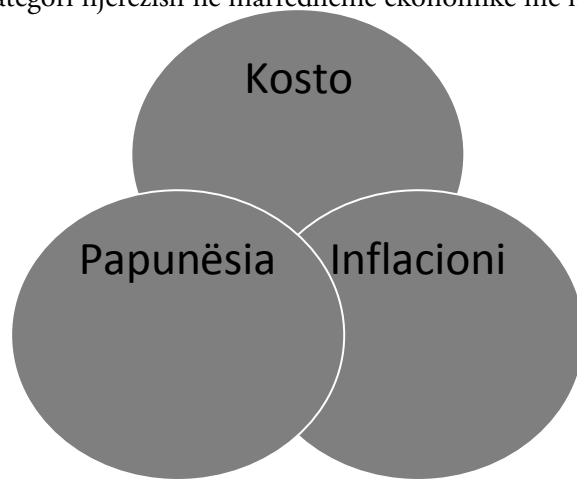

REFLEKTIMI(Diskutim)

Në këtë fazë shtrohet për diskutim situata:

Nëse banka qendrore vendos të emetojë para për të financuar deficitin dhe borxhin publik, çfarë mendoni se do të ndodhë me inflacionin në afate të mesme dhe të gjata kohore? Kush do ta "paguajë "efektivisht këtë borxh?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Duke kërkuar në faqet zyrtare në të cilat publikohen shifrat e papunësisë dhe inflacionit, evidentoni se cilat kanë qenë ritmet e zhvillimit ekonomik dhe rrjedhojat sociale të një papunësie në shifra të larta dhe një inflacioni të mbajtur nën kontroll në këto 10 vitet e fundit.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

<table>
<tr><td>Fusha:</td><td>Lënda: Ekonomia 12</td><td>Shkalla:</td><td>Klasa: XII</td></tr>
<tr><td colspan="2">Tema mësimore:
Treguesit makro-ekonomik dhe produkti total I ekonomisë</td><td colspan="2">Situata e të nxënit:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.
Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore
Nxënësi/ja:
- përcakton treguesit që përdoren për të matur gjendjen e ekonomisë;
- përkufizon konceptin e GDP-së;
- krahason GDP reale dhe GDP nominale.</td><td colspan="2">Fjalët kyçe:
GDP
GNP
GDP nominale
GDP reale
Mallra të ndërmjetshme/përfundimtare</td></tr>
<tr><td colspan="2">Burimet:
Smart board, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, Flip- charter, USB, botime të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë</td><td colspan="2">Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:</td></tr>
<tr><td colspan="4">Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming = Harta e të menduarit - Kllaster - Punë e pavarur</td></tr>
<tr><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming = Harta e të menduarit)

Mësuesi/ja nis këtë orë mësimi mbi pyetje nga aktualiteti ekonomik, si p.sh:

1-Çfarë po ndodh me rritjen ekonomike në Shqipëri? A njihni një tregues i cili është përfaqësues i saj?

2-Çfarë ka ndodhur me çmimet në ekonominë tonë?

3-Çfarë është produkti i brendshëm bruto?

4- A e dini çfarë dhe cilët janë treguesit ekonomik?

Mendimet e nxënësve mësuesi/ja i paraqet në tabelë, duke plotësuar nëse është e nevojshme

REALIZIMI I KUPTIMIT(Kllaster)

Në këtë fazë të mësimit mësuesi/ja, pasi ka vendosur në mes të tabelës temën tenton të bashkëpunojë me nxënësit për shpjegimin e kësaj teme mësimore**.**

Mësuesi/ja duke rimarrë përgjigjet mbi pyetjet e mësipërme, paraqet disa nga treguesit kryesorë të ekonomisë:

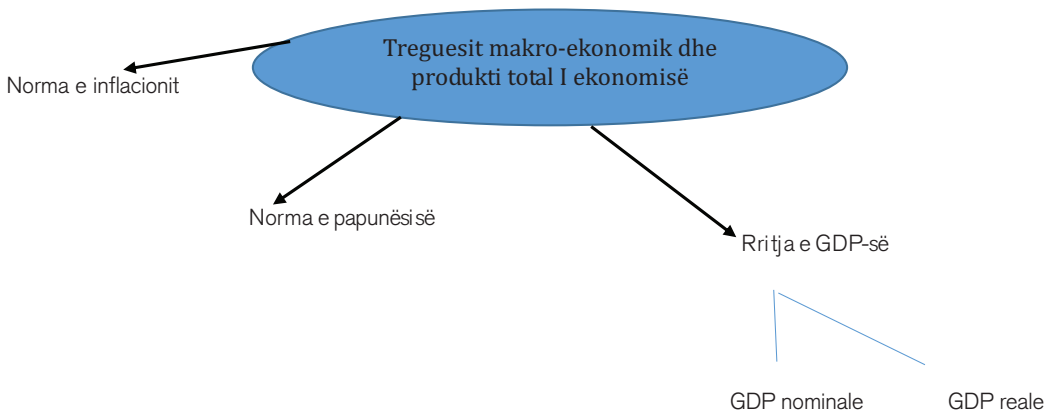

GDP nominale, GDP reale.

Pasi mësuesi/ja bën paraqitje, i shpjegon shkurtimisht 3 treguesit, duke u përqendruar tek GDP-ja.

Mësuesi/ja pyet çfarë është Produkti i Brendshëm Bruto? (GDP)

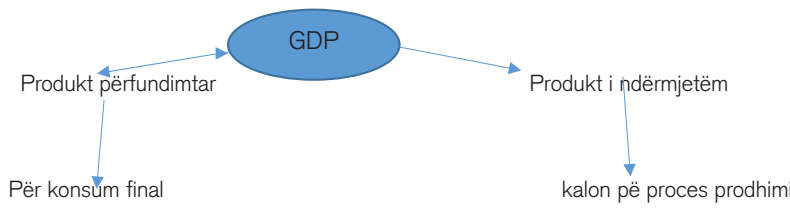

Përse ekzistojnë 2 tregues për GDP-në? Ai nominal dhe ai real?

GDP nominale ---------à llogarit prodhimit e realizuar rishtazi brenda vitit me çmimet korrente.

GDP reale ----------à llogarit prodhimin e realizuar rishtazi brenda vitit me çmime të vitit bazë (që përcaktohet nga institucionet, dhe që janë vite domethënëse).

Çfarë paraqet raportin e dy treguesve?

(GDP nominale/GDP reale)*100 = zhvlerësues(deflator)

Mat efektin e çmimeve në GDP. Pra e sheshon rritjen artificiale të GDP

REFLEKTIMI(Punë e pavarur)

Në minutat në vazhdim mësuesja u jep nxënësve disa vlerësues statistikor të GDP nominale dhe reale dhe u kërkon të gjejnë zhvlerësuesin

Viti	1	2	3	4
GDP nominale	583369	694098	814797	1088132
GDP reale	564575	658454	794376	1041806
zhvlerësuesi				

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u kërkohet që të kërkojnë pranë faqes së Ministrisë së Ekonomisë dhe Financave dhe INSTAT-it për të dhënat e treguesve të sipërpërmendur. Si rezultojnë ato?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: XII**
Tema mësimore: Ciklet e biznesit		**Situata e të nxënit:** Kriza financiare 2007-2008	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.

Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - përkufizon ciklin e biznesit dhe fazat e tij - identifikon se çfarë fenomenesh e shoqërojnë secilën nga fazat e ciklit - argumenton se cilat janë shkaqet që çojnë në luhatje të tilla ciklike të ekonomisë.	cikël biznesi pika më e lartë(piku) rënia ekonomike (Recensioni) pika më e ulët rritja ekonomike (ekspansioni)
Burimet: *Smart board*, tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip- charter*, USB, artikuj të marrë nga shtypi i përditshëm apo faqet e agjencive të lajmeve.	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve: Brainstorming - Leksion i avancuar -Ese

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI(Brainstorming)

Mësuesi/ja në këtë fazë të parë të mësimit nëpërmjet një Brainstorming-u kërkon të marrë një informacion në lidhje me pyetjet e mëposhtme:

1. A ka kaluar ekonomi e mjaft vendeve të zhvilluara në fund të viteve 2000 dikë jo fort të mira nga pikëpamja e treguesve ekonomikë?

2. Cilat kanë qenë fenomenet ekonomike që janë shfaqur në ekonominë e këtyre vendeve?

3. Mbështetur në njohuritë e fituara deri tani lidhur me inflacionin dhe papunësinë, a mund të themi se jemi duke jetuar një periudhë në:

- rritje ekonomike;
- rënie ekonomike;
- stanjacion (qëndrim në vend)?

4. A mundet të listoni faktorë të brendshëm apo të jashtëm që shkaktojnë të tilla luhatje në ekonomi?

REALIZIMI i KUPTIMIT(Leksion i avancuar)

- Një hyrje e leksionit, nisur nga mendimet e dhëna nga nxënësit, mbështetur në dijet e fituara deri tani lidhur me fenomenet dhe treguesit makroekonomik.
- Jepet përkufizimi i Ciklit të biznesit si dhe ndarja e tij në 4 faza:
- Në pjesën e dytë të leksionit për të evituar monotoninë dhe humbjen e përqendrimit, mësuesi/ja përgatit nxënësit për veprimtarinë
- ***" Të përshkruajmë se cilat duhet të jetë ecuri a ekonomisë në katër faza të e ciklit të biznesit"*** duke u treguar synimin e leksionit dhe objektivat e tij si edhe duke theksuar se tani, ata vetë mund të arrijnë në përfundimin se cilat janë dukuritë që shoqërojnë secilën fazë .
- Mësuesi/ja e ndan klasën në 4 grupe me numër çift dhe u shpjegon detyrën, pra duhet të hartojnë një listë mbi gjithçka që dinë rreth kësaj teme(Fazat e ciklit).
- Mësuesi u kërkon dysheve t'ia tregojnë punën e tyre shokëve. Secili grup hedh në tabelë idetë dhe lidhur me secilën fazë, por pa përsëritur grupin tjetër dhe duke i vendosur një yll(*) atyre veçorive apo fenomeneve që përmenden më shumë se një herë.

Piku	Recension	Pika më e ulët	Ekspansioni

REFLEKTIMI (Ese)

Nxënësve iu kërkohet të shkruajnë një Ese të shkurtër me temë: "E tashmja dhe e ardhmja e ekonomisë botërore në sytë tuaj", në të cilën ata mund të japin qëndrimin e tyre lidhur me atë çka shohin apo ndiejnë lidhur me perspektivën e zhvillimeve të ekonomisë sonë dhe asaj botërore.

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Nxënësve u jepet detyrë të lundrojnë në internet dhe të hulumtojnë lidhur me zhvillimet ciklike në ekonominë botërore, si dhe cila ka qenë kriza më e fortë që ka përfshirë ekonominë botërore.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: 12**
Tema mësimore: **Politika Monetare**		**Situata e të nxënit:** Stabilizuesit automatik në veprim	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: D**iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi etj.).			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - përkufizon politikën monetare - përshkruan instrumentet e politikës monetare		**Fjalët kyçe:** politika monetare operacionet e tregut të hapur norma e skontos norma e rezervës së detyrueshme	
Burimet: Libri, internet, *Flip-charter,* tabelë magnetike, video-projektor, raporte të politikës monetare		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Organizues grafik			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Mësuesi/ja pyet nxënësit për të marrë informacion nga gjithsecili prej tyre. Pyetjet ndihmëse janë: ➢ Çfarë kuptoni me Politikë Monetare? ➢ Kush e zbaton dhe monitoron atë? ➢ Çfarë ka ndodhur së fundi me politikën monetare (fuqizimi i lekut kundrejt euros) Mësuesi/ja përgjigjet e nxënësve i shënon në tabelë dhe plotëson **REALIZIMI I KUPTIMIT(Organizues grafik)** Në këtë fazë të mësimit mësuesi/ja rimerr dhe njëherë konceptin kyç të kësaj teme **dhe nëpërmjet organizuesve grafik sqaron:**			

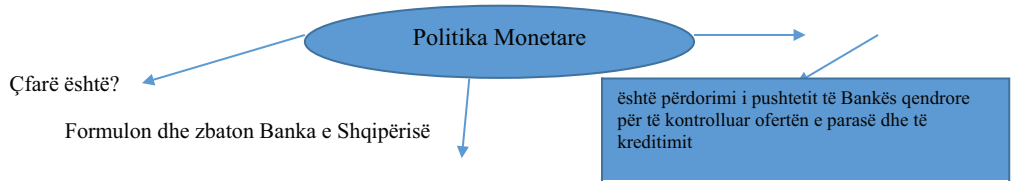

Cilët janë instrumentet e saj

- **Operacionet e tregut të hapur(shit/blerje e bonove)**
- **Norma e skontos (norma e interesit të huasë për bankat e nivelit të dytë)**
- **Norma e rezervës së detyrueshme (rezerva që mbahet nga bankat si% e depozitave)**

Mësuesja i shpjegon me detaje hartën e lart përmendur.

REFLEKTIMI(Brainstorming)

- Si do të ndikonte blerja e bonove nga Banka qendrore?
- Si do të ndikonte në ofertën monetare një rritje e rezervës së detyrueshme?

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitik.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Pasi të keni lexuar mësimin, dhe informacionin e dhënë në fund të mësimit, si mendoni: cila është shkolla që për ju ka pikëpamjen më të përshtatshme? Argumentoni përgjigjen.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa: 12**
Tema mësimore: Kritikat për Politikën Fiskale dhe për Politikën Monetare		**Situata e të nxënit:**	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: D**iskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi etj.).			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** -dallon instrumentet e politikës monetare nga ato të politikës fiskale -përshkruan ndikimet dhe kufizimet e politikës fiskale, si dhe ndikimet dhe kufizimet e politikës monetare; **-i**dentifikon rrugët përmes së cilave politika monetare ndikon te papunësia, te prodhimi, tek inflacioni dhe te normat e interesit; -shpreh qëndrimin e vet për politikat ekonomike në këndvështrimin e stabilitetit ekonomik		**Fjalët kyçe:** Politika Fiskale Politika Monetare	
Burimet: Libri, internet, *Flip -charter*, tabelë magnetike, video- projektor, raporte të politikave fiskale dhe atyre monetare		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve - Brainstorming -Shpjegim - Brainstorming			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Mësuesi/ja pyet nxënësit për të marrë informacion nga gjithsecili prej tyre. Pyetjet ndihmëse janë: ▪ Çfarë është politika fiskale? ▪ Çfarë është politika monetare? ▪ Cilët janë instrumentet e tyre?			

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Në këtë pjesë mësuesi/ja në bashkëpunim me nxënësit tenton të shpjegojë duke vënë përballë 2 politikat Politikën Fiskale dhe Politikën Monetare)dhe të përcaktojë mangësitë e tyre.

Politika Fiskale**VS** Politika Monetare

- **Mangësitë e Politiksës Fiskale**mësuesi/ja i sqaron:

➢ Kur qeveria ul taksat për të luftuar një rënie ekonomike, të ardhurat e buxhetit bien, prandaj qeveria duhet të marrë hua për të përballuar shpenzimet e saj. Për rrjedhojë, borxhi kombëtar rritet. Duke qenë se qeveria merr hua nga publiku për të kompensuar uljen e taksave, ajo zvogëlon huamarrjen e sektorit privat, sepse pakëson ofertën e fondeve të gatshme për huazim. Kjo mund të çojë në një rritje të normës së interesit, duke vështirësuar huamarrjen e individëve dhe të firmave. Për rrjedhojë, një ulje taksash që shoqërohet me huamarrje mund ta përkeqësojë më shumë rënien ekonomike, sepse zvogëlon investimet e biznesit.

➢ Qeveria mund ta financojë borxhin e saj edhe nëpërmjet emetimit të parasë ose siç njihet ndryshe shtypjes së parasë, e cila çon në rritje të ofertës monetare dhe në rritje të shpenzimeve të konsumatorëve dhe të firmave. Por, një rritje më e lartë e ofertës monetare se rritja në produktivitet nxit inflacionin nëpërmjet rritjes së çmimeve. Për këtë arsye, shumë ekspertë dhe ekonomistë e kundërshtojnë këtë praktikë.

➢ Problemet politike që shoqërojnë politikat fiskale i bëjnë ato shpesh të pazbatueshme. Politikat fiskale mund të kërkojnë rritje taksash ose ulje shpenzimesh qeveritare gjatë periudhave inflacioniste, por as qeveria dhe as parlamenti nuk dëshirojnë ta bëjnë atë, e sidomos gjatë kohës së zgjedhjeve.

➢ Kritikët argumentojnë se askush nuk e di me saktësi se kur duhet të hartohet dhe të zbatohet politika fiskale që të funksionojë mirë. Moszbatimi në kohën e duhur i një politike fiskale më shumë bën keq, sesa mirë.

- **Mangësitë e Politikës Monetare**

➢ Politikat monetare mund të ndryshohen ose të përshtaten më lehtë dhe më shpejt, por efektet e normave më të larta ose më të ulëta të interesit dhe të ndryshimeve të ofertës së parasë janë më të padukshme dhe shpesh kërkojnë kohë më të gjatë për t'u përhapur në ekonomi.

➢ Politika monetare është më pak efektive në pikat ekstreme të ciklit të biznesit. Gjatë periudhës së ekspansionit (kur optimizmi i blerësve dhe i shitësve është i lartë dhe çmimet rriten), banka qendrore mund të përpiqet të ulë shpenzimet dhe nëpërmjet tyre edhe çmimet, duke rritur normat e interesit

➢ prirjet integruese të ekonomive vendase në ekonominë botërore, dobësojnë aftësinë e bankës qendrore për të kontrolluar normat e interesit

Pasi shpjegohen mangësitë e të dyja politikave mësuesi/ja thekson rëndësinë e tyre **REFLEKTIM(Brainstorming)** Cilat prej politikave fiskale dhe monetare të përmendura duket se na bën të reagojmë më shpejt, meqenëse efektet e saj mbërrijnë te ne në një periudhë tjetër? Argumentoni.
Vlerësimi: i vazhdueshëm. Nxënësit vlerësohen: - për idetë e dhëna; - për arsyetimet gjatë diskutimit; - për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitik.
Detyrat dhe puna e pavarur: Si mendoni, cila nga politikat e ndërmarra nga qeveritë shqiptare në vitet e fundit, kanë garantuar stabilitetin e ekonomisë sonë?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

v

Fusha:	**Lënda: Ekonomia 12**	**Shkalla:**	**Klasa:**
Tema mësimore: Shkaqet e tregtisë ndërkombëtare		**Situata e të nxënit:** Menaxhere ekzekutive vs financiere e ndërmarrjes	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi etj.)**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** - shpjegon konceptet e përparësisë absolute dhe asaj krahasuese - argumenton përfitimet që kanë vendet kur këmbejnë midis tyre.		**Fjalët kyçe:** eksport, import, përparësi absolute/ relative/ krahasuese ligji përparësive krahasuese çmim relativ	
Burimet: *Smart board,* tabelë magnetike, video-projektor, *Flip -charter*		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim - Punë e pavarur, Ushtrime			
– **Organizimi i orës së mësimit** **EVOKIMI(Brainstorming*)*** Mësuesi/ja pyet nxënësit në lidhje me tregtinë ndërkombëtare për të marrë informacion nga gjithsecili prej tyre. Pyetjet ndihmëse janë: – A blini produkte kur shkoni me pushime? – A blini produkte në faqet online si “Amazon”? – A dini ndonjë produkt që shitet në Europë apo më gjerë i cili është prodhim vendas? – Përse blini produkte të huaja? – Mësuesi/ja diskuton përgjigjet me nxënësit **REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)** Mësuesi/ja shpjegon rëndësinë e tregtisë ndërkombëtare, biseda mund të nisi me fenomenin e globalizimit, për të shpjeguar se sa afër janë vendet pavarësisht pozitës gjeografike Mësuesi/ja shpjegon konceptin e eksporteve dhe importeve:			

– Eksporte-à produkte, mallra që prodhohen në Shqipëri dhe konsumohen nga të huajt
– Importe-à produkte, mallra që prodhohen nga të huajt dhe konsumohen nga shqiptarët
– **Përse ekziston Importi dhe eksporti?**

Ekonomitë e ndryshme nuk mund të prodhojnë çdo produkt për të cilën mund të ketë nevojë shoqëria, e për pasojë ekziston import-eksport.

Ekonomitë mund të kenë përparësi absolute dhe krahasuese, të zhvilluara nga autorët SMITH dhe RIKARDO

Përparësi absolute nënkupton kosto më të ulët të produktit të dhënë, krahasuar me vendin tjetër

Përparësi krahasuese nënkupton çmim relativ më të ulët të një malli në vendin e dhënë, krahasuar me vendin tjetër.

Për t'i ilustruar, mësuesi/ja jep një shembull për të gjetur përparësitë absolute dhe relative:

Kostot për njësi	*Vendi A*	*Vendi B*
Stofra (€/m)	4	8
Qumësht (€/litër)	10	6

Duke ilustruar pikëpamjen e SMITH, mbi përparësitë absolute, vendi A ka përparësi absolute në sofra, dhe B në Qumësht, pra A eksporton sofra dhe importon qumësht dhe B anasjelltas.

Ndërsa, për sa i përket pikëpamjes së RIKARDOS, mbi përparësitë krahasuese do të kishim:

Kostot për njësi	*Vendi A*	*Vendi B*
Stofra (€/m)	5	4
Qumësht (€/litër)	10	4

Vendi B është më produktiv, domethënë ka përparësi absolute në të dyja produktet, krahasuar me vendin A. Atëherë krahasojmë çmimet relative:

Çmimet relative	*Angli*	*Portugali*
Stofra (litra qumësht/m stofra)	0,5	1
Qumësht (m stofra/litër qumësht)	2	1

Çmimi relativ i stofrave të prodhuara në vendin A është llogaritur duke pjesëtuar koston për njësi të stofrave, me koston për njësi të qumështit. Në të njëjtën mënyrë është vazhduar edhe me llogaritjen e çmimeve të tjera relative. Sipas tabelës, vendi B ka përparësi krahasuese në qumësht (1 < 2), specializohet në qumësht dhe eksporton atë dhe importon sofra i eksporton ato, ndërsa importon qumësht.

REFLEKTIMI (Punë e pavarur, Ushtrime) Mësuesi/ja u kërkon nxënësve që të ndjekin hap pas hapi ilustrimin e mësipërm dhe të gjejnë:

- Përparësitë absolute
- Çmimet relative
- Përparësitë krahasuese dhe çfarë do importojnë dhe eksportojnë

Kostot	Vendi A	Vendi B
Stofra (orë pune/m)	1	2
Qumësht (orë pune/litër)	2	3

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitik.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Italia është një nga partnerët tanë kryesorë për sa u përket importeve dhe eksporteve. Gjeni cilat janë grup-mallrat që Shqipëria eksporton në Itali? Cilët mund të jenë faktorët që kanë ndikuar? Të dhënat mund t'i aksesoni në faqen e INSTAT dhe Bankës së Shqipërisë.

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia**	**Shkalla:**	**Klasa: 12**
Tema mësimore: Tregtia e lirë dhe Proteksionizmi		**Situata e të nxënit:** Tarifat mbi importet	

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera.

Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit: paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore:	**Fjalët kyçe:**
Nxënësi/ja: - analizon përmbajtjen e tregtisë së lirë dhe përfitimet e saj ekonomike - përshkruan disa pengesa në tregtinë ndërkombëtare - jep në mënyrë të përmbledhur, argumentet që favorizojnë tregtinë e lirë	tregti e lire politika proteksioniste, tarifa mbi importin pengesa administrative subvencione
Burimet: Libri, *smart board,* Tabelë magnetike, video-projektor, *Flip -charter*, faqja e WTO	**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**

Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim -

Organizimi i orës së mësimit

EVOKIMI (Brainstorming)

Mësuesi/ja pyet nxënësit nëse kanë lexuar apo dëgjuar për politikat që presidenti Trump kërkonte të ndërmerrte.

- A i dini arsyet pse ai kërkonte të vendoste këto politika?
- A e dini pse donte të reduktonte deri në bllokim të tregtisë me Kinën?
- A e dini sesa janë eksportet e Kinës në botë?
- A keni dëgjuar për Tregtinë e Lirë?

Pasi nxënësit përgjigjen mësuesi/ja nxit diskutimin në mënyre që të nxënësit të ndihen më të familjarizuar me temën.

REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)

Tregtia e lirëVS Proteksionizmi

Tregtia e lirëNënkupton këmbimin e mallrave dhe shërbimeve pa masa penguese ose kufizuese

Proteksionizminënkupton masa kufizuese ndaj tregtisë, veçanërisht ndaj importit.

Pasi mësuesi/ja merr përgjigjet e pyetjeve ajo shpjegon shkurtimisht çfarë ka në thelb të tregtisë së lirë dhe shpjegon pse lobohet për tregtinë e lirë, me të cilën merret WTO (OBT). Mësuesi/ja i këshillon nxënësit që për informacione më të detajuara mund të navigojnë në faqen e Organizatës Botërore të Tregtisë(OBT)

Nga ana tjetër Proteksionizmi është një politikë e cila ka ekonomistë që e mbështesin.

Kufizimet që aplikohen

Kufizime mbi importin

kontrolli valutor | tarifa mbi importin | kuotat mbi importin | pengesat administrative

Mësuesi/ja paraqet efektet e vendosjes së secilës prej tyre.

REFLEKTIMI (Diskutim)

Mësuesi/ja shtron për diskutim çështjen:

PO — A mendoni se duhet të zbatohen politikat proteksioniste? Nëse po, pse mendoni kështu dhe nëse jo pse? — JO

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

-për idetë e dhëna

-për arsyetimet gjatë diskutimit

-për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitik.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Gjatë dekadave të fundit vërehet një prirje e uljes së normave tarifore në Shqipëri. Cilat mendoni se janë disa nga pasojat pozitive të uljes së tarifave? Po kostot e kësaj uljeje?

PLANIFIKIMI I ORËS MËSIMORE **Dt.___/____/__**

Fusha:	**Lënda: Ekonomia `12**	**Shkalla:**	**Klasa: 12**
Tema mësimore: Kurset e këmbimit valutor dhe tregtia		**Situata e të nxënit:** Kursi i këmbimit të lekut	
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: **Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit:** diskuton në grup në mënyrë konstruktive, të përmbledhur, duke dhënë e duke marrë informacion për një temë të caktuar; prezanton një ese nga fusha e shoqërisë dhe mjedisit, të hartuara individualisht ose në grup, për një temë të caktuar, duke përdorur në mënyrë efektive teknologjinë informative dhe teknologji të tjera. **Kompetenca e të nxënit dhe të mësuarit:** paraqet idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një veprimtarie të caktuar, duke dhënë mendime të argumentuara për rezultatet e pritura (në formë skice, grafiku, vizatimi, etj.)**.**			
Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore **Nxënësi/ja:** -përshkruan luhatjen e kurseve të këmbimit valutor; -bën dallimin midis bilancit të pagesave dhe bilancit tregtar		**Fjalët kyçe:** kursi i këmbimi valutor bilanci i llogarisë rrjedhëse, Llogaria e kapitalit, llogaria financiare.	
Burimet: Libri, *Smart board,* tabelë magnetike, video-projektor, DVD, *Flip-charter*, internet, web i Bankës qendrore		**Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare:**	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve Brainstorming - Shpjegim - Diskutim			
Organizimi i orës së mësimit **EVOKIMI(Brainstorming)** Mësuesi/ja kërkon të marrë informacion në lidhje me pyetjet: - A e njihni konceptin kurs këmbimi? Çfarë kuptoni me të? - Shqipëria njihet si një vend me euroizim të lartë? A e dini çfarë do të thotë kjo? Mësuesi/ja shënon përgjigjet e nxënësve në tabelë **REALIZIMI I KUPTIMIT(Shpjegim)** Mësuesi/ja jep kuptimin e kursit të këmbimit**.-→** është çmimi i një valute (monedhe), në termat e një monedhe tjetër. Pasi jep konceptin jep një shembull konkret në lidhje me kursin e këmbimit të lekut me euro = 127.85 lek/euro pra për të këmbyer lekun me euro sot duhet të japësh 127.85 lek për të marrë një euro.			

Cilët janë disa faktorë që ndikojnë në uljen apo rritjen e kursit të këmbimit?

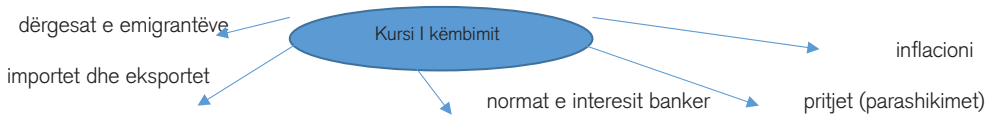

Pasi shpjegohen faktorët që ndikojnë në lirësinë apo shtrenjtimin e kursit të këmbimit, vlen të theksohet se situata e tij është e lidhur me **bilancin e pagesave**, i cili është një pasqyrë kontabël e transaksioneve të kryera midis rezidentëve dhe jo rezidentëve të një vendi.

Tri pjesët kryesore të bilancit të pagesave, janë: **bilanci i llogarisë rrjedhëse**, **bilanci i llogarisë së kapitalit** dhe **bilanci i llogarisë financiare.** Mësuesja paraqet në tabelë pjesët përbërëse të secilit bilanc.

REFLAKTIMI(Diskutim)

Mësuesi/ja shtron për diskutim pyetjen:

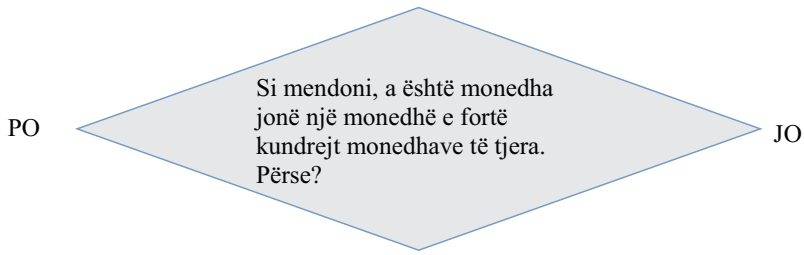

Vlerësimi: i vazhdueshëm.

Nxënësit vlerësohen:

- për idetë e dhëna
- për arsyetimet gjatë diskutimit
- për arsyetimin e dhënë gjatë pyetjeve analitike.

Detyrat dhe puna e pavarur:

Bilanci i pagesave të Shqipërisë karakterizohet nga një deficit tregtar tejet i larë. Megjithatë, kursi i këmbimit të lekut ka qenë i qëndrueshëm. Si mund të shpjegohet ky fenomen?